

Ellisforsetin til
fótbóltsdyst í
Týsklandi

Støðan hjá heilaskaddum

FF-blaðið hevur verið á fundi hjá Heilafelagnum. Øll kunnu verða rakt av heilaskaða. Tí er gott at vita, hvat ið kann gerast.

Síða 2

Rimmar frystivirki

FF-blaðið hevur vitjað stóra frystivirki Kloosterboer í Kollafjørði.

Síða 13

KÄRCHER

Vit eru einaumboð
fyri KÄRCHER
trýstspularum til
ídnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen - Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn - Tlf. 31 34 42

Alarmur - Skipsvakt - Vakt
Virðishandan - VIP
Nátturvakt - Sjónvarpansni
Atgengðskontrolli
Trygdarráðgeving

211 112

Tín trygd
fyri tryggleika

Ferðamannaskip í 1844

Niels Skaale, sum legði
navn til Skálatrøð, fór
við "Havfruen" til
Danmarkar at hitta
kong. Vit hava frá
greiðing frá ferðini.

Síða 15-18

Stýrisskipanin:

"Gemenur" advokatur setur Føroya Løgting til viks

Enn einaferð er virðið av løgtingsins
eftirliti av landsstýrinum váttað.

Síða 9

Skipsfelagar funnið saman eftir nærum 50 árum

Týski jødin, Ralf,
sum slapp undan
jødajagstranini
hjá Hitler, er
komin í samband
við føroyingar,
sum hann sigldi
saman við í 1954.

Síða 28

Nýtt slag av útróðrarbátum

Tað er eitt langt lop frá gomlu útróðrar-
bátunum til teir nýggju, sum sigla um
30 míl og sum kunnu
flyta kjølin upp og niður.

Síða 10

Apopleksi

Á fundinum hjá heilafelagnum helt Bill Justinussen røðu, har hann greiddi frá sjúkuni, verandi viðgerð, og hvat hann kundi hugsa sær framyvir. Hetta er eitt evni, sum er viðkomandi hjá flestu húskjum og endurprenta vit stórt sæð alla røðuna.

Bill greiðir væl og virðiliga frá evninum.

Møguleika at velja...

Eitt hav av møguleikum liggur fyri framman.

Ein kapitalpensjón gevur tær frælsi og møguleika at velja.

Fá meir at vita í Sparikassanum, tel. 348000.

 FØROYA SPARIKASSI
www.sparikassin.fo

Tema fyri hesum fundi er "ókeypiss viðgerð av apopleksiraktum". At apopleksi er ein álvarsom sjúka er neyvan neyðugt at fortelja øllum tykkum, sum eru rakt av sjúkuni ella tykkum, sum á ein ella annan hátt varða av apopleksi-raktum fólku. Fyri meg er apopleksi tó meira enn ein spurningur um ókeypiss viðgerð. Sjúkan er sera álvarsom fyri tann sjúka, men ikki bert fyri hann ella hana. Eisini fyri tey avvarðandi hjá apopleksiraktum er talan um álvarsom viðurskipti, tað veri seg hjúnarfelaga, børn, foreldur, systkin ella onnur avvarðandi.

Apopleksi er ein sjúka, sum rakar sum eitt snarljós av klárum himli, og frá at vera frískur og ferðugur gerst ein uppá eitt sekund álvarsliga sjúkur og darvaður.

Tað verður ofta sagt, at apopleksi er ein sjúka, sum er knýtt at okkara lívsstíli í nýmótans samfelagnum. Ivaleyst er tað eisini so. Vit vita, at t.d. royking og ovurnýtsla av rúsdrekka teljast millum orsøkirnar til apopleksi, eins og skeivur kostur og tørvandi motión.

Men misskiljið meg nú

ikki, tí eg standi ikki her við peikifingrinum á lofti og sigi, at hetta er nakað, sum fólk sjálvi havi skyldina av, tí **so einfaldur er veruleikin sjáldan**. Sjálvt um nógv kalla apopleksi fyri eina lívsstílssjúku í nútíðar samfelagnum, so er tað ein veruleiki, at sjúkan er kend fleiri hundrað ár aftur í tíðina.

Bretski kritikarin og skaldið, Samuel Johnson, sum livdi frá 1709 til 1784, skrivaði fyrsta stóra bretska leksikonið "The Dictionary of the English Language", sum kom út í 1759. Í hesum verki lýsir hann orðið "Apoplexy", og hóast at vísindin tá á døgum neyvan visti eins nógv um sjúkuna sum nú, so verður rættiliga beinrakið lýst, hvussu hon ávirkar fólk.

Hvussu vanlig sjúkan var tá á døgum, og um hon eisini tá var uppfatað sum ein lívsstílssjúka, veit eg ikki, men vit kunnu í øllum førum staðfesta, at hon var kend longu tá.

Í Danmark, sum vit ofta samanbera okkum við hvat livistandardi o.l. viðvíkur, verða árliga uml. 10.000 fólk rakt av hesi álvarsomu sjúku, og av hesum doyggja upp ímóti 30% - t.v.s. 3.000 fólk -

Formaður í Heilafelagnum er Tórunn Guttesen. Hon arbeiddir sum ergoterapeutur á Lágargarði.

innanfyri fyrsta árið. Apopleksi er tann triðstørsta deyðsorsøkin í Danmark.

Hóast at uml. 85% av teim raktu eru yvir 60 ár, so kunnu øll verða rakt, ung sum eldri og kvinnur eins væl og menn – ja enntá børn.

Hetta eru stór tøl – 10.000 sjúkurakt fólk í Danmark um árið svarar til nærum ¼ av øllum Føroya fólki.

Hóast apopleksi, sum nevnt frammanundan, hevur verið kent í fleiri hundráð ár, so er veruleikin, at tað ikki hevur borið til at finna heilivág, ið kann vekja deyðar heilakyknur og sostatt lekja tann sjúkurakta, og tíverri vísir tað seg, at júst heilakyknurnar eru nógv meira viðbreknar mótvegis blóð- og iltmangli enn flestu aðrar kyknur í mannakroppinum. Tí henda skaðarnir ofta skjótt, og teir gerast ofta varandi.

Fyri tann sjúka broytist lívið og gerandisdagurin uppá eitt sekund, men tað er ikki bert fyri tann sjúka, at avleiðingarnar eru stórar. Tey, ið varða av teimum, ið gerast sjúk, merkja sanniliga eisini til avleiðingarnar. Nógv av teimum sjúku fáa trupult við at flyta seg, onnur missa talievni o.s.fr., og tað krevur tí eisini ómetaliga nógv av teimum avvarðandi at umstilla lív sítt til broyttu umstøðurnar. Trupuleikarnir, sum knýttir eru at apopleksi, røkka tí longur enn til bert at viðgerða sjúklingin.

Viðgerðin í Føroyum Teir flestu føroyingar, sum verða raktir av apopleksi, verða innlagdir á Landssjúkrahúsið, serliga á deild E3, sum er ein deild, ið hevur roynt at spesialisera seg á hesum øki. Sjálvt um umstøðurnar og karmarnir á hesi deild ikki eru so góðar, so er tað tó eitt framstig, at

hetta tilboðið er komið fyri nøkrum árum síðani.

Eg skilji á skrivinum, sum eg fekk frá Heilafelagnum fyri 3 vikum síðani, at man er fegin um henda møguleika. Sjálvt um tit kanska kenna til arbeiðið á E3, so fari eg tó at siga nøkur orð um viðgerðina har.

Í Føroyum hevur talið á apopleksiraktum, sum hava fingið viðgerð á Landssjúkrahúsinum, ligið frá uml. 28 til 70 árliga síðani 1994. Tað lægsta talið – 28 – var í 2001, men tað ber tó neyvan til at tulka tað, sum at talið er í minking, tí bert 3 ár frammanundan – í 1998 – var talið hægst, við 70 viðgerðum.

E3 er í høvuðsheitum ein uppvenjingardeild fyri apopleksisjúklingar. Sjúklingarnir, sum ikki hava tørv á venjing, fáa fyrbyggjandi viðgerð og røkt. Tá sjúklingar verða útskrivaðir, fáa nakrir sjúklingar tilboð um at koma har um dagin í nakrar vikur.

Á E3 verður arbeið tvørfakliga døgnið runt, har málið er at motivera sjúklingin til aktivt at lut taka í venjing fyri aftur at kunna klára seg í tí dagliga.

Røktarstarvsfólkini samskipa arbeiðið millum allar partarnar, sum eisini fevna um fysioterapeutar, ergoterapeutar, talupedagogar, læknar, sálarfrøðingar, portørar, laborantar, røntgendeildina, kostráðgeva, heimarøkt, avvarðandi o.s.fr.

Gjörd verður eitt døgnyrtmuskema fyri hvønn einstakan sjúkling, og undir teim fyrstu døgnum, eftir at sjúklingurin er innlagdur, verður eisini gjørt ein venjingar- og røktarætlan. Í innleggingartíðarskeiðnum hava avvarðandi møguleika til at taka lut í venjingini og røktini av sjúklinginum.

Tá tíðin er komin, at sjúklingurin skal útskriv-

Nevndin hevði fund á staðnum.

Fundarfólkið lurtar við andakt.

ast av sjúkrahúsinum, leggja røktarstarvsfólkini saman við teim avvarðandi ætlanir fyri framtíðina hjá sjúklinginum. Hetta fevnir eisini um samskipanina við Heimarøktina, við Hjálpitólamíðstøðina o.s.fr. Ein av uppgávuunum á hesum stignum er m.a. upplæring av heimarøkt, ið skal hjálpa til heima hjá sjúklinginum.

Tað, sum hendir á hesum stignum, er, at sjúklingurin í veruleikanum fer úr heilsuskipanini yvir til almannaskipanina, og sum tit jú vita, so er tað ikki longur sami lands-

stýrismaður á heilsuøkinum og á almannaøkinum.

Eg skal tó ikki sleppa endanum her, tí fyri heilsuøkið er tað sjálvandi umráðandi, at sjúklingurin ikki verður sleptur upp á fjall, og kanska aftur endar inni í heilsuøkinum sum sjúklingur.

Tíverri hevur tað ofta víst seg, at sjúklingarnir og teirra avvarðandi renna seg í trupuleikar, tá skiftið frá heilsuøkinum til almannaøkið fer fram, og í summum førum steðgar venjingin av sjúklinginum meira ella minni upp, tí tað á summum økjum ikki eru nakrir fysio- og ergoterapeutar úti kring landið.

Ætlanir

fyri framtíðina Sitandi landsstýrissamgonga er greið yvir henda trupulleika, og vit hava eisini sett okkum sum mál at arbeiða við hesum.

Tað fyrsta, eg vil nevna í hesum sambandi, er, at í samgonguskjalinum er avtalað, at setast skal á stovn ein uppvenjingarmiðdepil fyri rørslutarnað. Nú er, sum kunnugt, ikki so long tíð farin, síðani henda samgonga fór til verka, og tí er ikki

enn nakað nærri avtalað, um akkurát hvat skal henda víðari í hesum máli.

Tað næsta, eg vil nevna í samband við eftirviðgerð, er, at miðað verður ímóti at seta eina royndarskipan við økisterapi í verk, har ætlanin er, at royndarskipanin skal byrja á einum avmarkaðum parti av Eysturoynni. Vit vóna, at henda royndarskipan kann fara í gongd longu í ár.

Søgan aftanfyri hesa royndarskipan byrjaði við, at táverandi Almanna- og heilsumálastýri fyri nøkrum árum síðani setti sær fyri at bøta um viðgerðartørvin hjá spastiskum børnum í Føroyum, og bleiv ein royndarskipan sett í verk, har hesi børn fingi tilboð um at fara til Skotlands at fáa eitt serligt viðgerðartilboð, nevnt Petø.

Fyritreytin, fyri at børninu kundu sleppa til Skotlands at fáa slíka uppvenjing, var, at ein serlækni frammanundan ferðini hevði visiterað børninu til viðgerðina, og harumframt skuldi upphaldið fíggjast við heimild í § 17 í forsorgarlógini.

Hendan royndarskipanin fyri tey spastisku børn-

ini hevði við sær, at áhugafeløg hjá øðrum rørslutarnaðum vendu sær til táverandi Almanna- og heilsumálastýrið. Feløgini vístu á, at eisini onnur, umframt tey spastisku børninu, høvdu tørv á at sleppa uttanlands at fáa viðgerð í samband við brek teirra. Víst varð á, at bæði ung og eldri høvdu serligan tørv á bráðfeingis- og langtíðarviðgerð. Somuleiðis vístu feløgini á ein stovn í Svøríki nevndur ”Move & Walk”, sum varð mettur at vera framkomin innan viðgerð og uppvenjing.

Arbeidsbólkurin

Almanna- og heilsumálastýrið hevði tó ikki møguleika at ganga einum slíkum ynski á mæti, hvørki fíggjarliga ella fyrisitingarliga. Settur varð tí ein arbeidsbólkur, hvørs uppgáva var at greina og lýsa møguleikarnar fyri, hvussu samfelagið var ført fyri at nøkta tørvin fyri viðgerð, eftirviðgerð, uppvenjing og fyrbyggjandi tiltøkum hjá rørslutarnaðum persónum, við útgangsstøði í núverandi útbúnaði.

Arbeidsbólkurin varð settur í oktober 1999, og var hann mannaður við umboðum fyri Almanna- og heilsumálastýrið, Mentamálaráðið, MBF (rørslubólkurin), Fysioterapeutfelagið og Ergoterapeutfelagið.

Bólkurin arbeiðdi eina tíð, men tá ein endalig niðurstøða skuldi skrivað, vildi arbeidsbólkurin ikki skriva undir hesa, tí umboðini vóru av tí áskoðan, at júst teirra áhugamál ikki vóru tikin við. Lagnan hjá hesum arbeidsbólk bleiv tí tann, at arbeidsbólkurin bleiv ráðgevi hjá Trivnaðarmálaráðnum og umboðið fyri Trivnaðarmálaráðið fekk til uppgávu at gera frágreiðingina lidna.

Av tí at arbeiðssetningurin var so umfatandi, og orsakað av tørvandi arbeiðsorku, og at tað ikki eydnaðist at fáa arbeidsbólkinn at koma við einum samlaðum og einmæltum tilmæli, gjørdist tað tørv at svara teimum settu spurningunum til fulnar. Tó kom ein frágreiðing burturúr, sum mælti til, at ein royndarskipan skuldi setast í verk innan Heimarøktina í einum avmarkaðum øki í landinum.

Eitt svar í frágreiðingini var uppá spurningin um, á hvønn hátt tørvurin fyri viðgerð, eftirviðgerð og uppvenjing kundi nøktast á besta og bíligasta hátt í Føroyum, og sum

Her er Bill avmyndaður saman við tveimum gentum úr dansibólkinum úr Hvítarusslandi, sum varð umrøddur í seinasta blað. Bill hevði russiskt í Hoydølum, so hann kundi ynskja teimum "dobroja utra" - góðan morgun - á russiskum.

Gjáargarður er sera væl egnaður til rørslutarnað. Her hevur John Sivertsen, sáli, verið meira framskyngdur enn tey flestu.

onkur tykkara kanska eisini kenna aftur, var svarið at býta hesar hættir upp í eina:

- intensiva viðgerð og eina
- viðlíkahaldsviðgerð (økisterapi)

Arbeidsbólkurin var samdur um, at mest fekst burtúr við at skipa intensivu viðgerðina innan heilsuverkið og viðlíkahaldsviðgerðina innan almannaverkið - t.d. innan verandi Heimarøktarskipan. Arbeidsbólkurin var av tí áskoðan, at bólkurin megnaði ikki at arbeiða við báðum viðgerðarhættunum í senn ella at seta báðar hættirnar í verk samstundis, og tí gjørdi arbeidsbólkurin av at raðfesta eina royndarskipan við økisterapi, og síðani at arbeiða víðari við at skipa eina intensiva viðgerð.

Sambært niðurstøðuni hjá arbeidsbólkinum, so eru tey, sum eru fevnd av

tilboðunum um royndarskipanini við økisterapiini, tey, sum hoyra til Heimarøktina.

Arbeidsbólkurin samdist um at royndarskipanin skuldi fevna um økið hjá Heimarøktini í Eysturoynni og bygdirnar Eiði, Tjørnuvík og Sunda kommunu. Økisterapiin var skipað undir Heimarøktini og Serforsorgini við tilvísing til leiðaran fyri Heimarøktini og Serforsorgini.

Stýringsbólkur
 Síðani er hent tað, at Trivnaðarmálaráðið á várri 2002 setti ein stýrisbólk fyri at arbeiðast kundi víðari við móguleikunum fyri viðgerð, eftirviðgerð og uppvenjing við økisterapi. Stjórin fyri Heimarøktini og Serforsorgini, hevur fingið boð um, at hann skal taka sær av hesi uppgávu saman við stýrisbólkinum, og ætlanin er, at hendan skipan skal fara í verk í ár undir Heimarøktini og Serforsorgini,

sum hoyrir undir landsstýrismannin í almannamálum.

Sum eg segði í innleiðing míni, so er málið um apopleksirakt fólk fyri mær meira enn bert ein spurningur um ókeypis viðgerð. Málið snýr seg eisini um lívskvalitet fyri bæði tann sjúkarakta og familju hansara ella hennara.

Spurningurin er tí líka so nógv hvørja langtíðarstrategi ella hvønn heilspolitikk, vit skulu leggja á hesum økinum. Eg kann tí heldur ikki annað enn fegnast um, at Heilafelagið hevur sett ein arbeidsbólk at kanna viðurskiftini hjá apopleksiraktum í Føroyum, tí eg vænti, at tað verður gjørt eitt seriøst arbeiði, sum kann geva íblástur og eitt íkast til tann langtíðarpolitikk, sum neyðugur er at hava á økinum.

Samgongan leggur stóran dent á familjupolitikk, og fyri okkum er tað umráðandi, at lívsgóðskan

hjá bæði tí sjúka og hjá familjuni er so góð sum tilber. Út frá hesum eiga vit at miða ímóti eini langtíðarætlan, har vit skulu hava

1. eina vælverkandi skipan til ta fyrstu intensivu viðgerðina
2. eina vælverkandi eftirviðgerð og økisterapi
3. eina uppvenjingarmiðstöð
4. familjuráðgeving
5. fyrirbyggjandi tiltøk

Eg haldi meg kunna siga, at nakað av hesum longu er í gongd:

Vit hava eina vælverkandi viðgerðar- og uppvenjingardeild á E3 og økisterapeutisk royndarskipan er um at koma í gongd

Vit eru ivaleyst øll samd um virðið á eini slíkari serdeild sum E3. Og at slíkar serdeildir hava týðning fyri ta bráðfeingis- og intensivu viðgerðina, fyriliggja greið prógv um.

Bøtast kann um í 1994 lögdu danskir heilsuymdugleikar ein handlingsplan, sum skuldi minka um talið á deyðsføllum orsakað av apopleksi, og ein nýggj frágreiðing frá Center for Evaluering og Medicinsk Teknologivurdering vísir, at meðan 33,6% av sjúklingunum doyðu innanfyri tað fyrsta árið fyrst í 90' unum, er talið nú komið niður á 28,6%. Tá talan er um einar 10.000 sjúklingar, er sostatt talan um forbetringar uppá uml. 500 persónar. Frágreiðingin sigur eisini, at tað serliga eru serdeildirnar, sum komnar eru fyri apopleksisjúklingar, sum hava gjørt munin, og aðrar kanningar vísa eisini, at serliga fysioterapeutisk venjing hevur

stóran týðning fyri yvirlivilsismóguleikarnar hjá apopleksiraktum.

Hóast tað ikki enn er funnin nakar heilivágur, sum bætir um móguleikan fyri at fáa heilakyknur at yvirliva ein blóðtøpp í heilanum ella eina heilabløðing, so hendir tó ymiskt áhugavert innan granskingina av hesi sjúku. Eins og á so nógvum øðrum økjum gevur tøkniliga menningin nógvar nýggjar móguleikar, og eg haldi, at tað verður áhugavert at síggja úrslitið av tí stóru norðurlendsku kannningini, sum gongur fyri seg á 17 ymsum sjúkrahúsum av, um tað ber til at minka um skaðarnar á heilan av apopleksi, við at køla fólk niður.

Havandi í huga, at vit við E3 hava eitt gott tilboð til apopleksisjúklingar, og at sjúkrahúsviðgerð er ókeypis, skilji eg væl ynskið hjá Heilafelagnum um at fáa størri kapasitet til viðgerð av akuttari apopleksi. Og eg skilji eisini væl sjónarmiðið um ókeypis eftirviðgerð.

Tað hevur fleiri ferðir verið ávíst, at heilsuøkið hevur ikki fingið nóg høga raðfesting í tí politisku kabalini í nógv ár – og undir skiftandi samgongum. Vit politikarar bera eina stóra ábyrgd á heilsu- og sosialpolitiska økinum. Men vit mugu samstundis ásanna, at góður vilji eina er ikki altíð nóg mikið til at loysa trupulleikarnar fyri øll í samfelagnum. Og tit vita øll, at tann politiska kabalín í síðsta enda oftast snýr seg um pengar.

Sum landsstýrismaður í familju- og heilsumálum er tað mitt mál og ynski, at politiska skipanin økir um játtanina til hesi øki, og eg vildi fegin kunnað staðið her og sagt tykkum nú, at hetta ynski um ókeypis eftirviðgerðir verður gingið á møti.

Men tað vildi ikki verið rætt av mær sum politikara at staðið her og givið nøkur órealistisk lyfti. Míni egnu mál, vónir og ynski eru ikki nóg mikið í sjálvum sær til at ganga ynski tykkara á møti, tí tað skal eisini ein politisk viðgerð og undirtøka frá fleiri síðum til, áðrenn eg kann standa her og geva tykkum realistisk lyfti og tilsøgnir. Men sum landsstýrismaður í familju- og

heilsumálum kann eg tó lova, at eg geri, og vil halda áfram við at gera, tað eg kann, fyri at fáa neyðuga politiska undirtøku til at fremja framstig fyri apopleksiraktar sjúklingar og familjur teirra.

Eg haldi, at vit skulu ikki bert líta at familjulimum sum avvarðandi, men at sjálvt samfelagið eisini er at meta sum avvarðandi. Tað er eitt rættiliga grundleggjandi sjónarmið, at í síðsta enda viðkoma trupulleikar, líðingar og eisini gleðir hjá okkara medmenniskjum øllum samfelagnum, og **samfelagið, tað eru vit øll**, bæði tey sjúku, tey frísku, tey ungu og tey gomlu.

Eftir okkara áskoðan eigur alt okkara samfelag – t.v.s. hvør einstakur borgari – og ikki bert avvarðandi og nakrir fáir útvaldir politikarar, at vera við til at gera gerandisdagin hjá teim sjúku og øðrum veikum í samfelagnum so lættan sum gjørligt, tí vit liva bert her á foldum eina ferð og hava øll rættin til at gleðast um at vera til, uttan mun til hvussu ymisk vit annars eru.

Gunnvá Róðin er tann, sum rekur Gjáargarð, og sum ger matin, sum var sera leskiligur. Tá so eisini verður hugsað um, at Gjógv er eitt tað vakrasta pláss í landinum, skuldi verið lagamanni bæði at ferðast og at hava skeið o.l. við Gjógv.

LEGUR
 Landsins størsta úrval
 til øll endamál

311155

Umstøðurnar hjá heilaskaddum

FF-blaðið var við á fundi hjá Heilafelagnum, har viðgjörd varð støðan hjá teimum heilaskaddu.

Tann 7. september helt Heilafelagið ein fund á Gjáargarði norðuri við Gjógv. Evnið á fundinum var: Ókeypis viðgerð av heilaskaddum, og var Bill Justinussen, landsstýrismaður við á fundinum, har hann hevði eina gjølliga frágreiðing um umstøður og viðgerð av fólki, sum fáa heilaskaða. Mest vanliga orsøkin fyri hesum er heilabløðing ella blóðtøppur í heilanum.

Tað er ymiskt, hvussu slíkur heilaskaði fellur út. Summi koma fullkomiliga fyri seg, meðan tað hjá øðrum í ringasta føri merkir, at ein missir bæði evnini at tosa og rørsluførleikan. Sjálv t tað ikki gongst so illa, so kann ein heilaskaði merkja eina heilt alvorliga skerjing í lívsvirðinum hjá viðkomandi. Tað skal tó sigast, at við venjing og lívsvilja ber til at fáa eina góða tilveru, og tað eru fleiri dømi um tað.

Men at tørvur er á almennari hjálp til hendan bólkin, kom eisini fram á teirri kunningarferð, sum lögtingsmenn vóru á í Suðuroy, har avvarðandi samb. frásøgn í Sosialinum greiddu frá, hvussu truplar umstøðurnar kunnu gerast í slíkum førum.

Tey flestu okkara munnu vera avarðandi hjá onkrum við heilaskaða, og tí meta vit tað hava áhuga hjá okkara lesarum at endurgeva innleggið hjá landsstýrismanninum á fundinum, og verður hetta gjørt aðrastaðni í blaðnum.

Aftaná hansara framløgu var eitt orðaskifti, har sjúk og avvarðandi greiddu frá teirra royndum á hesum økinum. Tað er greitt, at her vóru eisini viðurskifti, sum eiga at verða rættað. Landsstýrismaðurin lurtaði við áhuga, og sum tað skiltist, tók hann spurningarnar í álvara. Tað skal eisini sigast, at tað er ein fyrimunur fyri hesa søk, at almanna- og heilsuøkið er býtt sundur. Hetta gevur landsstýrismanninum á hvør sínum øki møguleika fyri at taka sær av júst sínum øki, og kann hetta bert vera til gagns fyri hvørt av økjum.

Nær skal tað almanna gjalda? Viðvíkjandi sjálvum spurninginum um ókeypis viðgerð vóru á fundinum avvarðandi, sum greiddu frá fíggarligu avleiðingunum av verandi skipan.

Nevnt varð sum dømi persónur, sum fekk heilabløðing og gjørdist lammaður í aðrari liðini. Aftaná fimm mánaðir á heilaskaðadeildini hjá landsjúkrahúsinum, hetta er gamla tuberklastøðin, fekk viðkomandi at vita, at nú kundi sjúkrahúsverkið ikki gera meira fyri hann, og hann varð útskrivaður.

Men tað varð samstundis ávíst sjúklinginum, at hann skuldi fáa fysioterapiviðgerð, hvørs endamál var at "halda tørn" við heilsustøðuni hjá honum. Hetta verður eisini kallað viðlíkahald, so tað, sum var bøtt um støðu hansara, ikki skuldi fara fyri skjeyti aftur.

Men tað vísti seg, at viðkomandi skuldi gjalda hesa viðgerð sjálvur, tá parturin hjá sjúkrakassanum er trektur frá.

Hetta er ein skipan, sum á fleiri økjum merkir, at mismunur verður gjørdur á sjúklingum. Í fyrsta umfari er talan um stóran mismun millum sjúklingar, sum búgva í Havn og á bygð. Í Havn ber til at fara beinleiðis til eina viðgerð á staðnum. Kundi hon verið gjørd á Landssjúkrahúsinum, hevði viðgerðin verið ókeypis. Men tá her er tørvur á orku og harvið viðgerðarmøguleikum, er neyðugt hjá teimum flestu at fara til privatar viðgerarar. Her rindar sjúkrakassin helvtina, meðan sjúklingurin rindar hina helvtina. Hetta reisir í sær sjálvum spurningin, um tað er rímligt yvirhøvur, at ein slíkur sjúklingur skal gjalda fyri eina viðgerð, sum er av avgerandi týðningi, fyri at støðan hjá viðkomandi ikki skal versna. Í Danmark er komið so langt, at slík viðgerð er ókeypis fyri viðkomandi. Sjóðarmiðið er vælsaktans, at uttan mun til sjúku, skulu sjúklingarnir hava somu viðgerð. Tað ber ikki til, at fólk við eini sjúku skulu gjalda og onnur ikki. Tað slepst ikki undan, at hetta kemur at

merkjast sum mannamunur.

Eingin mannamunur við hjálpartólum Her skal viðmerkjast, at á einum øki er so ikki mannamunur, og hetta er, um tørvur er á at fáa húsini umbyggt ella serlig hjálpartól skulu útvegast. Tá verður goldið, uttan mun til um viðkomandi eigur pening ella ikki.

Eisini munur á "havnarfólki" og "bygðafólki" Men fyri sjúklingar á bygð, har eingin viðgerð er, má fysioterapeuturin koma aðra staðni frá heim til viðkomandi at geva viðgerðina. Hetta er umleið dupult so dýrt. Lutvíst skal viðgerarin hava løn fyri koyritiðina, og lutvíst skal hann hava endurgjald fyri at brúka sín egna bil.

Hjá fólkapensjonistum kann hetta gerast ein sera stór útreiðsla í mun til ta pensjón, viðkomandi fær. Dømi er um, at helvtin av pensjónini hjá fólkapensjonisti er farin til slíka viðgerð. Tá er, óneyðugt at siga, ikki nógv eftir. Ella rættari sagt, tá er undirskot í húsarhaldinum.

Skerast skal fíggarliga inn á bein Her koma vit til nakað sum tey, sum gjalda, meta heilt órímligt. Og tað er, at eigur tú ongan pening á bók, so er viðgerðin ókeypis. Hetta er eisini rímligt, men tey, sum hava spart sær nakað upp, duga illa at síggja tað rímliga í, at tey skulu nýta alla sína samansparing til sína viðgerð, áðrenn tey eisini kunnu fáa viðgerðina ókeypis.

Reglan er nevnliga tann, at viðkomandi fær ikki viðgerðina ókeypis, fyrr enn peningaognin er komin niður á kr. 10.000 fyri støk og kr. 15.000 fyri eini hjún. Hetta eru upphæddir, sum eru heilt láturliga lágar. Hon røkkur stutt til minstu umvæling av einum húsum.

Tað kom eisini fram á fundinum, at um einki annað kann gerast á økinum beinanvegin, so kundi hendan upphæddin í hvussu er verið hækkað munandi. Ein hóskaði hækking kundi verið ein tíggjufolding. Tað hevði sloppið sjúklingum undan teirri tort at skula síggja seg skornan inn á bein fíggarliga, áðrenn tey

kunnu fáa somu sømdir sum tey, sum einki eiga.

Ein slík hækking kann verða gjørd umsitingarliga uttan at fara í løgtingið. Verður hetta gjørt, kann so politiskt verða arbeitt við málinum í síni heild.

Kærunevndin hevur staðfest støðuna Hetta er eitt mál, sum hevur verið fyr í kærunevndini. Her varð serliga dentur lagdur á munin millum tey, sum búgva t.d. í Havn, har viðgerðarmøguleikar eru, og so tey, sum búgva á plássum, har slíkur møguleiki ikki er. Ført varð fram, at tað má í hvussu er vera ein almenn uppgáva at rinda eykakostnaðin av hesum.

Eitt annað, sum dentur varð lagdur á, var, at viðkomandi kærari í veruleikanum hevði goldið fyri at bota um sín førleika, sum var munandi batnaður frá tí, hann var útskrivaður, takkað verið viðgerð heima, sum viðkomandi hevur goldið fyri. Ein slíkur bati skuldi verið uppgáva, sum tað annars áliggur heilsuverkinum at gjalda.

Men kærarin fekk ikki viðhald. Og tí er hendan støðan staðfest á hægsta staði.

Tí er talan um ein politiskan spurning, har tað bert valdast "politiska" viljanum, hvat ið hendir.

Stuðlið heilafelagnum Hetta eru mál, sum Heilafelagið stríðist við. Felagið hevur góðar 200 limir, men tað kundu verið so nógv hægri, um hugsað verður um talið á sjúkum og avvarðandi. Tað er óneyðugt at siga, at tess fleiri limir ið eru, tess betri er møguleikin at fáa bøtt um hesi viðurskifti. Limagjaldið er bert 100 kr. árliga.

Tað ber til at tekna seg sum lim við at venda sær til Heilafelagið, MBF húsið, Íslandsvegur, Tórshavn ella við at ringja til formannin Tórun Guttesen, tlf. 51 05 56. Tað ber eisini til at nýta teldupost: heilaf@post.olivant.fo

Tað ber eisini til at gjalda limagjald soleiðis:

Føroya Sparikassi, konto 1270046. Føroya Banki, konto 4995408. Postgiro, konto 78050.

Eitt sindur um apopleksi og afasi

Apopleksi kann raka øll. Sjúkan rakar sum oftast bráðliga. **Apopleksi** merkir blóðtøpp ella bløðing í heilanum, sum førir við sær lammilsí í aðrari síðuni. Sjúkan rakar ymiskt. Í summum førum rakar toppurin/bløðingin talusentrið, og tá kunnu evnini at samskifta við onnur, t. v. s. at tosa og skilja tað, onnur siga við ein, verða ávirkað. Hetta kallast **afasi**. Evnini til at lesa og skriva kunnu eisini verða ávirkað. Við góðari og bráðari viðgerð kunnu avleiðingarnar av sjúkuni gerast munandi minni. Hetta hevði komið bæði teimum raktu og samfelagnum tilgóðar.

Í kunningartilfari hjá Heilafelagnum er hendan stutta lýsingin av apopleksi.

Eitt sindur um Heilafelagið

Heilafelagið varð stovnað 10. mai 1997.

Endamál felagsins er:

- At upplýsa um apopleksi og afasi
- At stuðla teimum raktu og teirra avvarðandi
- At ráðgeva um almennan stuðul, skeið, fritíð og aðra hjálp
- At betra viðgerðar-, undirvísingar- og uppvenjingarumstøður hjá teimum raktu
- At knýta bond millum fólk í somu støðu
- At luttaka í tjóðskaparligum, norrønum og altjóða samstarvi

Endamálið hjá Heilafelagnum.

Minniligur dagur:

Á Norðhavinum við Páll Fanga

Hendan áhugaverda og forkunnuga frásøgnin stavar frá, tá menn úr Mikladali og Trøllanesi avgjördu, at teir vildu royna ein útróðrartúr á gamlan hátt við snøri og teini. Drívmegin var eisini tann gamla - handakraft og segl. Lígghas Eliassen hevur skrivað frásøgnina.

Tað hevði av og á um veturin verið tosað um at fara ein útróðrartúr á Norðhavið við Páll Fanga, og sunnudagin 18. feb. 1963 varð so boðað til útróðrar.

Sum vera man vóru ikki allir menn eins væl útgjördir til eina slíka ferð, og sótu tí teir flestu av manningini sunnukvöldið og riggaðu snørið og annan reiðskap til. Hjá summum stóð soleiðis til, at teir máttu manna bát og fara til Klaksvíkar at keypa snøri, lodd og annan reiðskap. Hendan handilsferð varð gjörd við Teistanum, bátinum hjá Óla í Lábø.

Mánamorgunin kl. 5 tann 19. februar fingi menn útróðrarboð. Skjótt varð arborið, og eftir skamma stund vóru allir í fjøruni saman við Jógvani Glerfoss og Mariu Østerø, sum hesa morgunstund høvdu leitað sær á støðna at fylgja áttamannafarinum avstað.

Manningin var hendan: Petur Martin Glerfoss, Absalon Østerø, Trygvi Østerø, Heini Glerfoss, Guttorm Hansen, Óli Poulsen í Lábø, Kristian Julian Glerfoss og Lígghas Eliassen. Av hesum eru

Petur Martin, Absalon og Óli farnir.

Ættin var høgur vestan. Farnir frá landi tóku allir árar í hond uttan Petur Martin, ið sum formaður á ferðini sat afturi í rong við stýrisvøli í hond. Komnir norð á Kall, vórðu seglini vundin í húnar hátt - vanligt segl har frammi og sprydsegl á lærbekki.

Sígt var tvør-an vind, og so neyvur var hann, at hálsurin var drigin í fremsta hol.

Komnir ein fjórðing úr Kallinum setti hann eitt groft heglingsæl við nógvum vindi, so tosað varð um at venda aftur.

Løgdu stilt eina løtu, men so hæsaði ælið av, og vindurin minkaði. So var hildið fram úteftir. Petur Martin ráddi sum bátsformaður fyri, hvar ið roynast skuldi.

So komu ordrarnir frá honum: "Latið seglini falla og riggið av. Nú kasta vit!"

Vóru tá staddir í "Eystaru Oyði" - ýti: Kalsoyar-fjørður sum einar dyr og Dragin í Svínøynni og Vágarnar fyri vestan. Eisini var kastað á "Jarnheysagrynnuni" -

um, og mangt skemtiligt orðið fall. Hugaliga varð fílað, og fiskarúgván øktist so hvørt sum dagurin leið. Tá snørini vóru drig-

Lígghas sløkkir tostan.

ýti: Nøvin og fast Keldufjall og Vágarnar.

Fiskireiðskapurin var vanligt snøri, lodd við teini og tveimum stórum húkum við ástoyptari sild. Egnt varð við sild.

Lagið var gott á monn-

in inn, og seglini havd á til heimferðina vóru 1.000 pund av toski innanborða. Veðrið var gott - eitt frískt høgættarlot, so skjótt gekk inn gjøgnum havið bæði við seglum og árum.

Komnir inn um oyggja-endarnar var dagsett. Eftir

Petur Martin við stýrisvølin.

Heimferð.

Absalon, Óli og Lígghas.

Sum eitt minni um fedrar, ið vóru - teirra harðbalna arbeið og stríð - var tað, vit hesa ferðina fóru við Páll Fanga í nýggjari tíð.

Nú tað einaferð enn var os lagað at rógva í fedranna slóð og eitt bil inn í fyrndina kaga, har í góðum og ringum varð róð.

Mangan túrin á Norðhavi vóru, mangan túrin í logn og ódn, manga byrðu úr fjøru tit bóru, vunnu føði til konu og børn.

Undir grønari túgvu tit liggja tit, ið varðveittu mentan og mál. At vit øll á tann arv mugu byggja, er vart ynski av innastu sál.

góðum, gomlum siði var sálmurinn "Lov og tæk og allan heiður" sungin, áðrenn komið var at landi.

Hesin útróðrartúrurinn var ætlaður sum ein stutt-leikatúrur og var það so sanniliga eisinni. Báturinn var drigin í neystið og veiðan bytt til alt bygðarfólkið.

Um kvöldið var farið í fœðingardagsveitslu hjá Brynhild Glerfoss, sum hendan dagin fylti 50 ár. Har var nógv prát og reyp um henda minniríka dag á Norðhavinum, sum nú var at enda komin.

Nakkabáturinn Sum ískoyti til nevnda útróðrardag er at siga, at tá komið var ein fjórðing úr

Kallinum, kom ein motorbátur stimandi aftaná okkum - helst fyri at fregnast um, hvør hesin bátur mundi vera, sum við tveimum seglum og átta monnum til árar stevndi út í havið. Komin einar 100 metrar frá okkum, vendi hann bráðliga aftur móti landi. Helst hava teir hildið hetta verið ein huldubát.

Nakrar dagar seinni segði ein, ið hevði sæð Páll Fanga nevnda útróðrardag, fyri einum gomlum útróðrarmanni í Klaksvík, ið nevndist Jóannes á Heygnum, at teir fyri kortum høvdu sæð eitt fullmannað áttamannafar við tveimum seglum sigla úr Kallinum og til havs. Tá

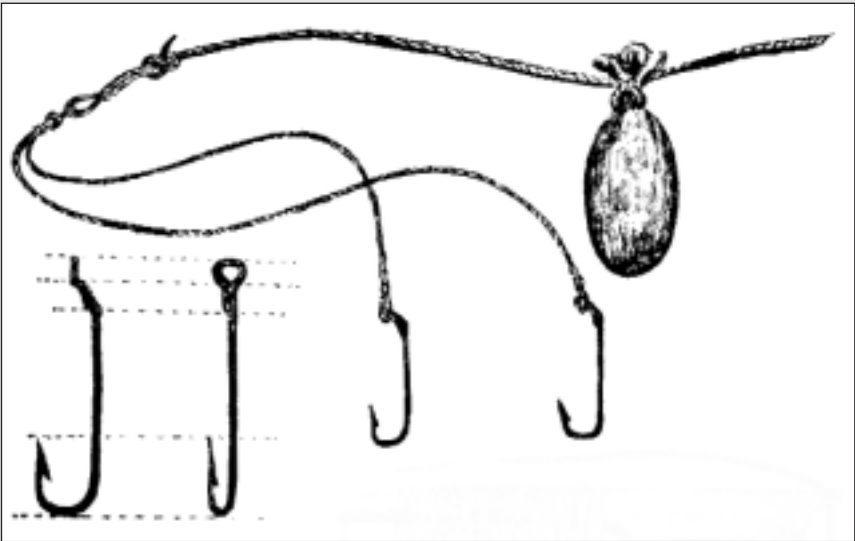
mælti Jóannes: "So! Hava tit nú sæð hann aftur?"

"Hvønn?" spurdi hin. "Nakkabátin" segði Jóannes.

Nakkabáturinn var ein bátur, ið menn ofta sóu, tá teir fóru til útróðrar - oftast á leiðini norður úr Nakkinum. Tá dimmið lættið, hvarv hann. Hesin var eisinni fullmannaður og hevði 2 segl.

"Íðan, var það so huldubátur?" spurdi maðurin.

"Ja, hvat annað?" endaði Jóannes á Heygnum.

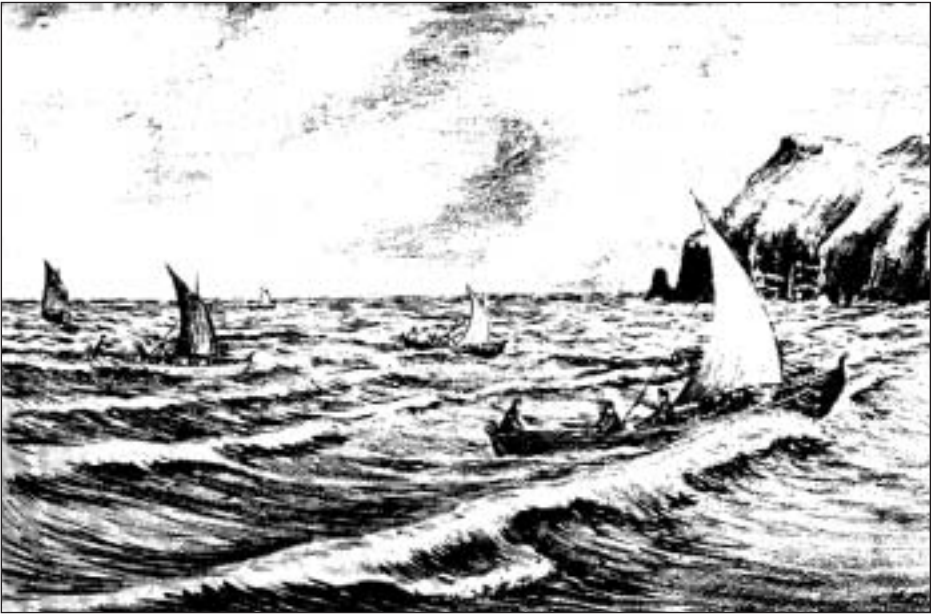
Ovari partur av myndini vísir tann gamla reiðskapin vattarstein við húkum. Niðari partur vísir tann nýggjara reiðskapin, sum varð nýttur á umrødda túri.

"Standardútgerð" á báti: eyskar og kleppur.

Jóannes á Heygnum, sum helt teir hava sæð ein huldubát.

Aftur av havi (Óli Egilstrøð)

Eisini í Amerika:

Fiskifrøðislig ráðgeving á skeivum grundarlag

Fiskimenn í Norðuramerika hava eisini havt síni dómadagsprofetiir frá fiskifrøðingum.

Men nú um dagarnar kom fram, at grundarlagið fyri hesum hevur verið skeivt. Fiskifrøðingar í Woods Hole, sum er høvuðsstøð fyri fiskifrøðini í landnyrðingspartinum av USA, hava við-

gingið, at tað snøgt sagt hevur verið feilur í reiðskapinum, sum hevur verið brúktur til tær yvirlitstrolingar, sum hava verið grundarlag fyri fiskifrøðisligu metingunum.

Sum vanligt er, vildu fiskifrøðingar í fyrsta umfari ikki viðmerkna, at tað var nakað, sum var galið hjá teimum. Men

eftir ein fund í tveir dagar saman við fiskimonnum, máttu teir viðmerkna, at útgerðin umborð á fiskirannsóknarskipinum "Albatros" hevur havt álvarslig brek, sum hevur merkt, at fiskur, sum skuldi verið komin í trolíð, er sloppin. Tískil er - á skeivum grundarlagi - komið fram til, at stovnarnir eru

minni, enn teir veruliga eru.

Tað kom eftir øllum at døma óvart á fiskimennin, at fiskifrøðingar skuldu viðmerkna síni mistøk. Umboðsmaðurin hjá fiskimonnum, Bill Amaru, segði seg vilja taka hatti av fyri teimum, sum á hendan hátt vildu átaka sær ábyrgdina av egnum

mistøkum.

Tað stóra brekið var, at veirarnir vóru ójavnir til longdar. Hetta dugdu fiskimenn at síggja beinanvegin, tá teir sóu filmsupptøkur av, hvussu teir virkaðu í sjónum, meðan fiskifrøðingar og umhvørvisfólk hildu uppá, at hetta riggaði alt upp á stás.

Men at enda máttu teir byggja seg fyri, at tað vóru hóast alt fiskimennin, sum vistu meira um hesi viðurskifti enn hinir partarnir.

Alt hetta merkir í hvussu er, at fiskifrøðisliga ráðgevingin ikki verður klár til tíðina, sum er 7. nov. Ætlanin er at biðja um at fáa freistina longda.

Elduvíks Jógvan - 2. partur

Í FF-blaðnum 15. august endurgóvu vit tilfar, sum Robert Joensen skrivaði um Elduvíks Jógvan. Vit halda í blaðnum í dag fram við frásøgnini um Elduvíks Jógvan, ið var kendur útróðrarmaður.

Elduvíks Jógvan (1859-1945) greiddi soleiðis frá:

“Tað var um heystið í 1889, at ein skonnartbrigg var komin til Havnar við um 400 tonsum av koli.

Hetta far sigldi vanliga millum New Foundlands og Liverpool við fiski. Tá liðugt var at lossa í Havn, skuldi skipið fara til Íslands eftir fiski fyri Østrøm. Til at arbeiða fiskin, meðan lossað varð har yviri, skuldu fyra feroingar við, og vóru teir, Lias av Selatrað, Andrias av Argjum, Demmus á Jagri í Havn og Sofus á Landavegnum. Afturat teimum var ein sviði, sendur av Østrøm, til at vera umboðsmaður hansara. Hesir høvdu kost fyri seg sjálvan, og var Demmus kokkur hjá teimum fimm. Teir gingu ikki vakt og høvdu einki við skipið at gera. Teir vóru við sum ferðafólk.

Av mannskapinum var ein maður sligin yvir borð, tá teir komu til Havnar, og skuldi tí skaffast ein nýggjur maður í Føroyum, og so mynstraði eg sum deksmaður. Í koyggju míni slapp Sofus á Landavegnum at sova. Skipið var í okkara eygum eitt stórt skip, kunnu vit ætla. Hon hevði tríggar mastrar. Á tí fremstu mastri vóru fimm rásegl, og so hevði hon trý forsegl.

Mannskapið taldi átta mans, og tað lögna var, at hesir átta vóru av seks ymsum tjóðum. Skipari og stýrimaður vóru úr Liverpool. Bátsmaðurin var norðmaður og giftur í New Foundlandi. Ein var úr Afriku, og hann var nekari, kokkurin var úr Brasil, tveir vóru newfundlendarar, og áttandi maðurin var eg, úr Elduvík.

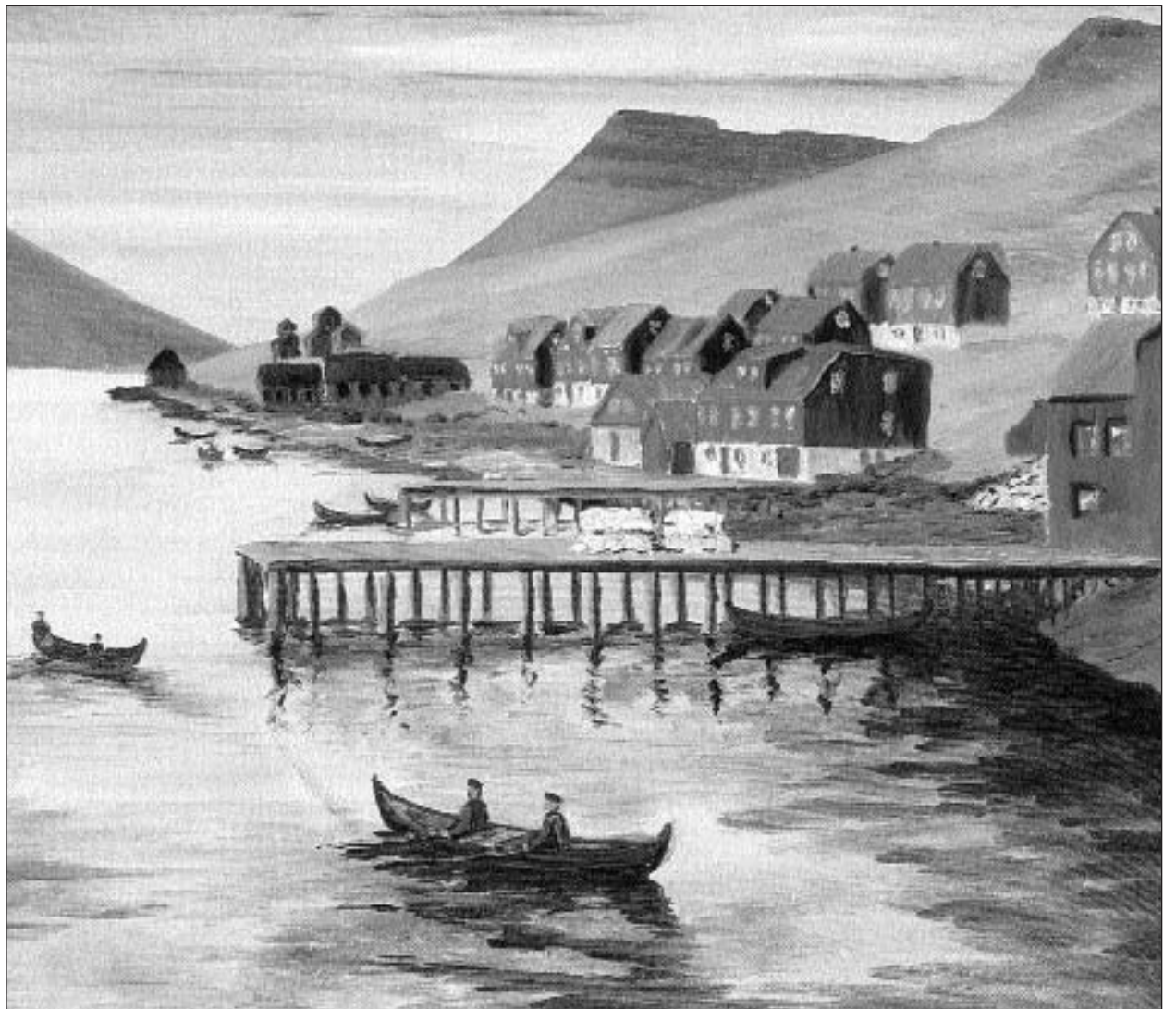
Av Havnini varð farið seinast í október, og skuldi leiðin vera upp á Norðfjørðin. Høgætt var, tá vit fóru, so ættin var ikki góð. Vit drivu niður móti Hetlandi. So kom hann lágt,

og var kós sett móti Føroyum. Vit finga eyga á Fugloyinna, og haðani var kós sett til Íslands, og høvdu vit góðan byr. Men tá vit vóru komnir um hálva leið til Íslands, finga vit mótvind og illveður. Vit drivu av leið og róku nú fyri vág og vind. Vit skuldu nú koma at dríva fram og aftur líka til jóla, og kom hetta at vera tann vindharðasti vetur, tey mintust var í Føroyum í hálvthundrað ár.

Tað mál, ið mannskapið nýtti sínamilum, var tað enska, men eg bæði fataði og tosaði norskt, so vit báðir, bátsmaðurin og eg prátaðu mangan okkara millum. Hann var ein ófórur sjómaður. Eg var á skiparavaktini, og vóru tað skiparin, bátsmaðurin, nekarin og eg. Nekarinn var um 40 ára aldur, og hevði hann siglt, síðan hann var 14 ára gamal. Honum dámdi væl at gera av og líkasum arga meg við teimum smáu skipum, ið feroingar áttu. Sluppirnar á Havnarvág, helt hann, tað var ikki annað enn til smádreingir at spæla sær við. - Nei, so skuldi eg sæð førini í útheiminum, ið hann hevði siglt við, helt hann, og so kundi hann skrøgga óført um stódd og útgerð. - Eg læt hann bara fortelja.

Í Føroyum brúktu vit fyrr langar, grovar hosur, ið rukku langt niður um knæ. Tær høvdu vit uttan á brókunum í stívlum. Nú hevði nekarin ikki so góðar hosur, og ivaleyst ynskti hann sær einar slíkar hendan ódnarveturin á Norðhavinum. So ein dagin spyr hann meg, hvaðani eg hevði fingið hesar frálíku hosur. “Jú,” segði eg, “í Føroyum, har er ein so ógvuliga stórur maður, og hesar hosurnar, skal eg siga tær, tær røkka honum knappliga niðan undir knæ. Frá honum havi eg fingið tær.”

Nú hevði nekarin ofta skrøggað fyri mær um tey

Hetta er permumynd av bókini “Ekliptika”, hagani frásøgnin um Elduvíks Jógvan er tikin

stóru skipini, og helt eg tí, at eg kundi fortelja honum hetta, og tá so bátsmaðurin kom, so fór hann at spyrja hann, um hann visti nakað um henda stóra feroying at siga. Jú, tað visti bátsmaðurin so væl at greiða frá, tí hann fataði væl, at eg hevði sagt hetta í skemti, og tá hesin norðmaður sjálvur var ógvuliga skemtingarsamur, so fekk hann nógv burtur úr hesum og segði seg ofta at hava hitt henda stóra feroying.

Tað var til Íslands vit skuldu, men tað gekk heldur striltið at koma nakra leið. So komu vit tó so langt, at vit sóu Borgarhøvda, men tá myrkið kom, fóru vit aftur at dríva, og sóu vit einki land morgunin eftir.

Mangan var rættiligt illveður, men skipið var stórt og gott, og sjálvt um sjógvarnir vóru prúðir, so vóru vit tó vandaleysir, bara vit vóru í rúsum sjógví. Einaferð var ein fjøl loysnað úr skansaklædninginum. Hon var fokin av dekinum upp í rigningin í lu, og so nógv lá skútan á liðini, at fjølin varð liggjandi í sama stað tað mesta av einum degi. Næstu ferð vit sóu Ísland,

eydnaðist tað okkum at koma inn um Norðfjarðarhornið, men vindurin var so nógvur, at allur fjørðurin stóð í einari glaðu, og aftur á hesum sinni drivu vit til havs.

Sjálvan jólaaftan máldi skiparin sólhæddina. Tá var hon so lágt, har sum vit vóru, at hon á miðdegi ikki var meir enn reiðiliga leys av havsbrúnni. Eg havi ikki meira enn hesa einu ferðina hildið jól so norðarlaga. Vit báðir bátsmaðurin og eg tosaðu um jólini okkara millum, hann um, hvussu tey vóru hildin í Noregi, og eg um hvussu tað var heima hjá okkum um jólini. Tankarnir vóru har heima, so sum teir altíð vilja vera, tá ein er burturstaddur á jolum, og so eisini hjá honum, ið føddur varð jólanátt. - Annars var eingin jólahátíð umborð, einki jólatræ og eingir jólasálmar. Hesir jóladagar vóru eins og hinir dagarnir, vit høvdu baksast á Norðhavinum, uttan so at teir einstøku, ið plagdu at halda jól, høvdu tey í huga.

Vit høvdu nú verið í sjónum í tveir mánaðir, og einki røktist fyri, at vit fóru at koma inn í Íslandi. Vit drivu higar og hagar,

og sjáldan gekk ta røttu leiðina.

Tá útlit var fyri, at vatnið fór at vera uppi, mátti roynast at koma til lands eina ella aðra staðni. Triðja jóladag varð so aftur sett kós móti Føroyum, og tann leiðin gekk skjótari. Inn á Skálafjørðin komu vit nýggjarsaftan, og har hildu vit nýggjár.

Soleiðis endaði ferð mín til Íslands. Hon vardi í tveir mánaðir, men ongan tíð komu vit til lands har.

So fóru vit við skipinum til Leith, og har mynstaraði eg av.”

Kelda: “Úr “Minnismyndum og søgubrotum” eftir Robert Joensen.

Soleiðis endar abbi sína frásøgn. Hetta var í januar mánaði 1890.

Brúgvín um Leithfjørðin var í gerð tá, og har kom hann at arbeiða.

Longu árið eftir keypir hann ein deksbát “Vigelandt”, sum hann hevði liggjandi har og riggaði hann til í fríløtum.

Minni um abba

í Klaksvík

Myndin er frá einum vanligum sunnudegi, tá varð altíð farið í kirkju, og her

koma teir báðir, Elduvíks Jógvan og Lamba-Jóhan. Teir eru á veg úr kirkju, og Lamba-Jóhan snarar frá og fer niðan til Ziska Jacobsen, versonin, meðan tað eru um 100 m eftir til hús hjá abba.

Bókin, sum abbi hevur undir arminum, er sálma-bókin, skrivað við gotiskum stavum. Hon er ein serstøk gáva til hansara, hevur stóran tekst, tí hann sá so illa. Eg minnst serliga væl hasa bókina, tí abbi og eg vóru ógvuliga nógv saman. Hvar bókin nú er, veit eg ikki.

Eg var eisini á floti saman við hesum báðum sermerktu monnum. Tað, ið knýtti abba og meg serliga nógv saman, vóru árin aftaná, at pápi var farin. Eg var tá 13 ára gamal. Abba untist ikki at fáa krígsslok við, hann doyði í '45 á Klaksvíkar Sjúkrahúsi. Hann hevði tosað við Robert Joensen, sum trúliga vitjaði hann, um hvussu alt skuldi fara fram, tá hann skuldi jarðast. Hvørjir sálmar skuldu syngjast, og hvat prestur skuldi tosa út frá, og hvørjir skuldu bera. Tað skuldi vera teir, sum hann var gubbi at, og um onkur teirra ikki kundi, skuldi eg

Elduvíks Jógvan og sonurin Fischer í 1935

vera tann næsti. Tað vildi soleiðis til, at Hugo Gardar var sjúkur, og varð tað sostatt eg. Hann var borin úr heiminum undir Heygunum og í gomlu kirkju, síðan varð kistan borin runt um kirkjuna eftir egna ynski og til grøvina.

Í sambandi við at abbi og eg ofta vóru á floti, kann eg minnst til nógv mið, sum hann hevði. Nógv vóru innarlaga á Borðoyarvík. Mamma hevði seymað mær oljuklæði, helst úr hveitimjølssökkjum, sum síðani vórðu ferniseraðir, buksur við smekku og jakka til. Eg átti leyp, so tað var ofta, at eg fór á súkklu í oljuklæðum við leypu á baki niðan undir Heygar, so vit báðir til gongu niðan í neystið, og so á flot.

Rattið Til er eitt ratt frá “Ekliptiku”. Hon hevði eina ródurmaskinu afturi á hálvdekkinum, og á ródurarminum var ein kvadrantur, sum gjørdi, at tað var lættari at stýra.

Eg skal greiða frá einum tilburði á veg til Vesturgrønlands. Teir vóru komnir vestur á Kappan, illveður var og ringur sjógvur, hetta var mikudagin 27. juni 1934. Eg skal skriva tað av eftir dagbókini soleiðis, sum pápi sjálvur hevur skrivað tað: “Kl. 09. Fik en Braadsø, som knækkede alle Søjlerne i Rattet, saa det blev løst af Hjertet, satte en stor Rørtang paa Rorakselen, og lagde Skibet til Vinden; to Reb i Storsejlet og Mesan, samt Femdugsklyver; kl. 12 Md. havde vi lavet nye søjler og bends-

let Rattet til disse, saa det var helt stærkt.”

Tá høvdu teir vindmegi 11 eftir tí gamla skálanum. Tað var ikki nógv lívd at fáa hjá teimum, tí á hálvdekkinum var eingin lúnning, bara rørgelendari runt um afturskipið, so har hevur verið ringt at staðið hjá teimum í illveðri.

“Ekliptika” fekk stýrhús um várið í 1938, tað var smíðað uppi á loftinum í timburhúsinum á bedingini, so heilt stórt hevur tað ikki verið. Eg kann minnst, tá tað kom umborð, var rattið tikið av ródurmaskinuni og holgjørt aftantil á aksilin inni í húsinum. Síðan varð hús-ið boltað í dekkið gjøgnum teir eikiplankar, sum lógu tvørtur um í erva, einki roks. So nú kundu teir standa inni og stýra, eitt stórt framstig tá í tíðini, men tá var einki, sum kallaðist hiti inni í húsinum.

Nakað seinri keypir pápi eina minni ródurmaksinu, sum kom at standa inni í stýrhúsinum, tá var ikki nógv pláss. Eisini kundi gangast úr húsinum og niður í kahúttina, tað líktist mest einum lítlum lúkukarmi, við lúku omaná, tað var í forkant á húsinum. Trongligt hevur verið, men teir vistu ikki um nakað betri, og so stóðu teir inni afturat. Tað vóru fá skip tá, sum høvdu hús, men so komu tey so við og við.

Tað vil siga, hetta rattið av Ekliptiku er rattið av tí gomlu ródurmaskinuni. Tað var komið at liggja í kjallaranum niðri á Bakkanum. Nú hevur Jákup, yngri, tað í varðveitslu.

Landsstýrismálanevndin beint fyri egnum trúvirði

So lítlan autoritet hevur landsstýrismálanevndin, at løgmaður, bert við at fara til advokatar í býnum, kann seta lögfrøðina hjá nevndini til viks.

Í seinastu viku bar útvarpið tey tíðindi, at Anfinn Kallsberg, løgmaður, fer ikki at gera meira við málið millum landsstýrismálanevndina og Fiskimálaráðið, eftir at landsstýrismálanevndin herfyri kom til ta niðurstøðu, at endamálið við lógini um upphøggingarstuðul var, at sjálvt skipið, sum hevur havt tað ávís veiðuloyvið, sum upphøggingarstuðul er latin fyri, ikki skal hava móguleika nakrantíð at koma aftur í føroyska fiskiflotan.

"Rasmus Effersøe" ella gamli "Snoddi", fekk fiskiloyvi, hóast skipið hevði fingið upphøggingarstuðul. Fiskimálastýrið gav loyvi, tí mett varð ikki, at endamálið við lógini um upphøggingarstuðul var at útiloka skipini úr flotanum. Tey kunnu koma aftur í flotan, við fiskiloyvi frá øðrum skipi, metti stýrið.

Løgmaður sigur, at hann hevur fingið metingar av málinum frá uttanveltaðum advokatum og sakkønum í Fiskimálaráðnum.

Niðurstøðurnar, bæði frá uttanveltaðu advokatunum og teimum sakkønu í Fiskimálaráðnum, ganga ímóti tulkingini hjá advokatinum hjá landsstýrismálanevndini, so her stendur orð móti orði.

Jørgen Niclasen, landsstýrismáður, hevur harumframt sagt, at hann tekur orðini frá landsstýrismálanevndini til eftirtektar. - So eg geri ikki meira við málið, sigur Anfinn Kallsberg, løgmaður.

Dupulta lógartulking

Vit hava ofta víst á her í blaðnum, hvussu rættarfatanin og lógarumsiting virkar her á landi. Uttan mun til, hvussu ein lóg ljóðar, so ber altíð til at fáa fleiri tulkingar av henni. Og so er at velja sær ta tulking, sum brúk er fyri júst til tað aktuella málið. Á henda hátt er ein lóg ongantíð ein forðing hjá avvarðandi myndugleika at gera tað, sum hann hevur hug til.

Hetta er aftur váttað í málinum um upphøggingarstuðul. Vit hava eina politiska skipan, sum er perfekt á pappírinum. Vit hava eitt løgting, sum er hægsta vald og eitt landsstýri, sum er "tænari" hjá løgtinginum, og hvørs einasta uppgáva er at seta í verk viljan hjá tinginum.

Uppgávan hjá løgtinginum er at hava eftirlit við, at landsstýrið fylgir landsins lógum. Løgtingið hevur eina nevnd, landsstýrismálanevndin, sum úttinnir hesa uppgávu vegna tingið. Henda nevnd hevur til taks fremstu lögfrøði, sum skuldi verið í landinum, m.a. ein av "fedrunum" at stýrisskipanarlógini. Tí skuldi henda nevnd havt hægsta lögfrøðisliga autoritet í landinum, burtursæð frá dómstólunum, sum eingin skuldi kunnað sett spurnartekin við, tá hon kemur við síni niðurstøðu.

Og tá skuldi løgmaður ikki havt annað enn landsstýrismálanevndina at hildið seg til, tá hann fær í hendi eitt mál, um ein lögtingslóg ikki er umsitin á rættan hátt. Og eitt hvørt mál skuldi verið avgreitt út frá hesum.

Lögfrøðin hjá

tinginum sett til viks

Men hvat ger løgmaður, sum sigur seg hava eina fasta mannagongd í málum sum hesum? Fyrst fær hann sær eina meting frá "sakkønum í Fiskimálaráðnum". Hesar metingar hevur landsstýrismálanevndin longu fingið og viðgjørt. Síðan hevur hann fingið metingar frá "uttanveltaðum advokatum". Slíkar metingar fekk Jørgen sær eisini undir viðgerðini av málinum, og hesar hevur landsstýrismálanevndin eisini havt við í síni viðgerð, so har kann neyvan vera nakað nýtt.

Men ikki óvantað eydnast á hendan hátt at fáa tvinnar tulkingar av somu lóg. Og "tí stendur orð móti orði", og tí fær málið

ongar avleiðingar - hvørki so ella so. Tískil fæst ongantíð at vita, hvat ið er rætt ella skeivt í hesum máli.

Landsstýrismálanevndin liggur, sum hon hevur reitt Tískil verður umrødda "privata" ráðgevingin hjá løgmanni líka stillað við niðurstøðuna hjá løgtinginum, sum tískil verður gjørd til einkis. Tískil verður stóðan 1-1 eins og í einum óavgjörðum fót bóldsysti!

Hetta má sigast at vera ein fullkomilig tileinkisgering av lögfrøðini hjá landsstýrismálanevndini bæði nú og framyvir. Tað er neyvan ivi um, at framtíðar mál verða avgreidd eftir sama leisti.

Men hetta er so sjálggjørt, sum nakað kann vera. Sum tað so ofta er próvført her í blaðnum, so aftra lögfrøðingarnir í landsstýrismálanevndini seg ikki fyri at lata seg brúka politiskt og lata seg "bestilla" til at gera lögfrøðisligar niðurstøður, sum enntá eru í stríð við staðfestu rættarfatan í danska ríkinum, tá brúk er fyri tí, tá hetta hevur hóvað tingmonnum. Afurat hesum valdast sjálv málsviðgerðin í nevndini, hvønn og hvat málið snýr seg um, og styrkir hetta heldur ikki álitið á nevndina.

Tí ber ongantíð til at siga, nær talan er um "regulera" lögfrøði, og nær talan um "umbidna" lögfrøði, tá tað verða gjørdar lögfrøðisligar niðurstøður í landsstýrismálanevndini, hóast tað er alment kent, at tað er so sum so við lógarfatan í fiskimálastýrinum. Tí kunnu niðurstøðurnar hjá nevndini altíð lættliga skúgvast til síðis, soleiðis sum talan er um her.

Tí liggur landsstýrismálanevndin, sum hon sjálv hevur reitt.

Sigurd ikki við hesa ferð

Frásøgnin hjá Sigurdi Simonsen um sigling sína í krígsárunum kemur ikki við í hesum blaðnum. Men í komandi blaði rokna vit við at kunna halda áfram við hesi spennandi søguni.

Vit fara eisini at hava annað spennandi tilfar. Millum annað verður ein frásøgn frá gamla landsdjóralækninum, Dánjal Jákup Bærentsen. Yvirskriftin er,

at hann sá ikki gentuna í heili fimm ár!

Vit fáa eina frásøgn um, hvat "ganir" er - og eisini hvat tað ikki er! Og so um nógv annað, sum hann hevur upplivað.

Næstu ferð vitja vit eisini sjómanskvinnuringin í Havn, eins og vit frætta meira frá framsýningini hjá Rógva Johansen í Oslo.

Útróðrabátur sum gongur 32 míl

Útróðrabátar eru ikki í dag sum teir vóru fyrr. Eins og á øðrum økjum er eisini hend ein munandi menning á hesum økinum.

Ellef Ellefsen í Sørvági er umboðsmaður fyri eitt nýtt slag av útróðrabátum, sum kallast SEIGUR 1000. Ellef hevur júst selt ein til Kollafjarðar, eigarin eitur Christian Christiansen. Báturinn er serliga væl útgjørdur og gongur skjótt - heilar 32 míl. Hann hevur 6 Oilwind snellur og íslenskt línuspæl. Maskinan er ein 500 hk Yanmar. Lugarið er proppað av luksus. Eletriska kókiplátu 220v, mikróovn, køliskáp, útvarp, sjónvarp og video, oljufýring til maskinrúm og lugar. Hann er 10 m langur og 3 m breiður.

Hetta er ein vakur bátur fyri tann nýmótans útróðrarmannin. Lastin í bátinum er ógulgá rúmlig - tekur 16,380 liturs kør. Í niðurgongdini til maskinrúmið er wc og pláss fyri at turka oljuklæðir. Báturinn hevur ein elektriskan kjøl, ið verður loraður niður, tá man liggur avhálaður, kjølurin er 25 cm høgur og 4 m langur, gjørdur úr rústfríum stáli. Bógskrúðan er hydraulisk. Báturinn hevur eisini dupult glas í gluggunum, sum ger at ongin blásari noyðist at vera fyri at fáa døggið vekk. Annars kann sigast um bátin, at hann er ógvuliga róligur og fer væl við monnum, ið eru komnir nakað til árs. Prísurin liggur á somu leið, sum bátarnir av somu stødd, kanska heldur biligari.

Byrjað var at byggja Elin C síðstu

vikuna í juni, og var hon liðug 24. sept. Sverri Bergsson, ein av eigarunum í fyrirkuni Seigur, ið byggir Seigur 1000, sigldi bátin til Føroyar saman við einum vinmanni. Teir fóru úr Vestmannaoyggjunum leygardagin 28. sept. kl. 15.30, og vóru komnir inn á Eiði tann 29. sept. kl. 07.30. Tað tók 16 tímar. Veðrið var gott allan vegin, men teir

løgdu stilt triggjar ferðir á veg til Føroyar.

Umboð fyri bátin er:
Ellef Ellefsen
 FO-380 Sørvág
 Tel 333401 ella 228741

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir, koplingar v.m.

For- og bakhjólsleiðir og akslar

Og so hava vit tey vælumtókta "TYFOON" dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar
 FO-530 Fuglafjørður
 Tlf. 444943 · 281943 · 217704

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
 Fax: 44 42 85

Línubustir og goggar

Handbundin føroysk línubust og handgjørdir goggar

Bustimar eru royndar umborð á føroyskum línuskipum við góðum úrslitið. Tær halda væl betri og fara betri við línuni.

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 424034 · 423002 · fartlf: 213317

Fløttislið
 (limur í Føroya Bilhúsfelag)

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheggi 10
 FO-100 Tórshavn · Føroye Islands
 Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Brot úr frágreiðing, latin lögtingsgrannskoðarunum 8. mars 2000

Niðurstøða

Sjúkratrygd og dagpening frá Føroya Vanlukkutrygging samstundis Vit eru komin fram á 7 dømi, har fiskimaður fekk sjúkratrygd og dagpening frá Vanlukkutryggingini í sama tíðarskeiði. Sambært § 20 í "Anordning nr. 389 frá 15.11 1966 om forsikring mod følger af ulykkestilfælde" (Lóg-boðin vanlukkutrygging v.m.), seinast broytt við A. nr. 281 frá 22.06 1979, kann dagpeningur verða veittur einum, sum er vorðin sjúkur í arbeiði, ella sum avleiðing av arbeiði. Í § 27 stendur "Der ydes ikke dagpenge efter denne anordning i en periode, hvor der ydes dagpenge efter den færøske dagpengelov Almannaastovan giv-er på begæring Føroya Vanlukkutrygging de fornød-ne oplysninger til afgørelse efter denne bestem-melse", men einki er nevnt um t.d. sjúkratrygd ella aðra veiting vegna sjúku. Vit hava sett okkum í sam-band við Vanlukkutryggingina um henda spurning. Vanlukkutryggingin upplýsti, at um fiskimaður søkir um dagpening vegna sjúku, verður ikki kannað, um hann eisini fær sjúkratrygd, og tá Lønjavningarstov-an heldur ikki kannar, um fiskimaðurin fær dagpen-ing frá Vanlukkutryggingini, kann hann fáa sjúkra-dagpening frá báðum skipanum. Dagpeningurin, sum Vanlukkutryggingin veitir, er 2/3 av daglønini hjá viðkomandi, roknað út eftir árs-lønini. Árslønin kann í mesta lagi vera 12.725 (minstaløn) x12 = 152.700 kr. um árið, ella 152.700/300 = 509,00 kr. um dagin. Ein fiskimaður, sum fær sjúkratrygd, og sum lýkur treytirnar at fáa sjúkradagpening frá Vanlukkutrygg-ingini, fær goldið út um mánaðin:	Sjúkradagpening frá Vanlukkutryggingini: Pr. dag 509 x 2/3 = 339,33 ~ 339,50 kr. Pr. mánað 339,50 x 30 =10.185,00 kr. Sjúkratrygd frá Lønjavningarstovuni: Pr. mánað 12.725,00 kr. + 12% frítíðarløn14.252,00 kr. Tilsamans:24.437,00 kr. T.v.s, at í hesum føri fær hann nærum dupult so nógv, sum tá hann hevði eina ársløn uppá 152.700. Viðmerkjast skal, at Vanlukkutryggingin ikki rindar dagpening fyri teir fyrstu 15 dagarnar. Sjúkratrygd og dagpening frá Almannaastovuni Tá ið søkt verður um sjúkradagpening frá Almanna-stovuni, skal eitt umsóknarblað fyllast út. Spurt verð-ur m.a., um umsøkjarin er mynstraður. Er hann tað, setir Almannaastovan seg í samband við Lønjavning-arstovuna fyri at fáa at vita, um hann fær sjúkra-trygd. Um so er, fær hann ongan dagpening frá Al-mannaastovuni í hesum tíðarskeiði. Sambært § 11, stk. 3, í dagpeningalógini verður dagpeningur veittur í 20 vikur. Almannaastovan hev-ur upplýst, at í teir 2½ mánaðirnar, sum fiskimaður-in fær sjúkratrygd frá Lønjavningarstovuni, fær hann ikki sjúkradagpening frá Almannaastovuni. Um fiski-maður er sjúkur longri enn 2½ mánað, og søkir um dagpening frá Almannaastovuni, verða 2½ mánaðir drignir frá teimum 20 vikunum.	Í § 10, stk. 5, í dagpeningalógini stendur, at "Hvis dagpengene sammen med andre løbende kontant-ydelser, bortset fra offentlig hjælp, overstiger ar-bejdsindtægten, nedsættes dagpengene med det overskydende beløb". Í lögtingslógini um sjúkratrygd er ongin freist ásett fyri at søkja um sjúkratrygd, men á Lønjavning-arstovuni verður umsóknarfreistin í praksis mett at vera 6 mánaðir. Ein umsóknarfreist átti at verið ásett í lógini, men tá hon ikki er, halda vit tað vera iva-samt, um Lønjavningarstovan fyrisitingarlaga kann áseta eina freist. Sum er, er einki til hindurs fyri hjá fiskimanni at søkja um sjúkratrygd fleiri mánaðir eftir, at hann er vorðin sjúkur, og í sambandi við grannskoðanina varð komið fram á eitt dømi um hetta: Sjúkratrygd og arbeiðsinntøku samstundis Vit eru komin fram á 5 dømi, har fiskimaður, sum fær sjúkratrygd, hevur aðra arbeiðsinntøku í sama tíðarskeiði. Hugsast kann, at hóast hann ikki er førur fyri at vera til skips, og tískil fær sjúkratrygd, er hann førur fyri at arbeiða eitthvørt á landi. Í lógini um sjúkratrygd er ikki ásett, at hann ikki kann hava aðra inntøku, samstundis sum hann fær sjúkratrygd. Frítíðarløn av sjúkratrygd Lønjavningarstovan rindar 12% í frítíðarløn av sjúkratrygd. Í lógini stendur einki um frítíðarløn, men sambært § 2 er sjúkratrygdin ásett til 12.725 kr. um mánaðin. Tá upphæddin er ásett í lógini, meta vit tað vera ivasamt, um heimild er at rinda frítíðarløn.
--	---	---

Vísandi til omanfyrirstand-andi er lógin um sjúkra-trygd ikki fullfíggað, og ikki samskipað við lógar-ásetingarnar um sjúkra-dagpening frá Almanna-stovuni og Vanlukkutryggingini.

Landsstýrismaðurin vís-ir á, at Lønjavningarstov-an hevur hildið seg til lógina, men hann er samdur í, at lógin um sjúkratrygd ikki er full-fíggað, og at tørvur er á samskipan við aðra lóg-

gávu saman við Almanna- og Heilsumálastýrinum, sum hevur ábyrgdina av lógini um Vanlukkutrygg-ing og lógini um sjúkra-dagpening. Annars vísir landsstýrismaðurin á, at Fiskimálastýrið (fyrr Fiski-vinnudeildin) áður hevur gjørt vart við ógreiðu viðurskiftini um sjúkra-dagpening og dagpening hjá sjómonnum. Men hvørja ferð ætlanir hava verið um broytingar, hev-ur hetta elvt til politiskt kjak og mótstøðu frá fak-feløgum. Tí hevur verið sera trupult at fáa broyt-ingar samtyktar.

Brot úr frágreiðing, latin lögtingsgrannskoðarunum 22. feb. 2002

Í frágreiðing til lögtingsgrannskoðararnar 8. mars 2000 varð tikið samanum viðmerkingar okkara, og víst varð á veikleikar og ivamál viðvíkjandi umsit-ing av sjúkratrygd. Í upp-skoti til samtyktar um at góðkenna landsroknskap-in 19951998 (Lm. nr. 53/11 1999) mælti Løg-tingið landsstýrismanni-num í fiskivinnumálum til

at skunda undir at fáa um-røddu viðurskifti í rætt-lag. Í uppskoti til samtykt-ar um at góðkenna lands-roknskapin 1999 (Lm. nr. 62/8 2000) átalaði Løg-tingið, at einki var hent.

Í januar 2001 kunnaði landsstýrismaðurin um, at hann hevði roynt at broytt lögtingslógina um sjúkratrygd, men politisk undirtøka fekst ikki. Ein arbeiðsbólkur við um-boðum frá Fiskimálastýri-num og vinnuni hevði ar-beitt við at tillaga lóg-gávuna, men eingin enda-lig niðurstøða varð gjord. Tí eru framvegis viður-skifti, sum gera, at lóggáv-an ikki kann verða umsit-in til lítar. Landsstýris-maðurin kunnaði um, at hann fer støðugt at bota um hesi viðurskifti.

Almanna- og Heilsu-málastýrið mælir í notati-num til, at lógin um sjúkratrygd antin verður tikin av, ella at upphædd-in og tíðarskeiðið verður javnt stillað við dagpen-ingalógina, so sleppast kann undan dupultar-beiði og møguligum duplútgjaldi. Næsta stig-ið er, at Fiskimálastýrið

skal gera eitt tilmæli, sum politisk støða skal takast til. Vit hava í desember 2001 spurt landsstýris-mannin, hvat síðani er hent í málinum.

Landsstýrismaðurin hev-ur í februar 2002 kunnað um, at umsitingin í Fiski-málastýrinum hevur latið landsstýrismanninum eitt notat, har mælt verður til, at politisk støða verður tikin til hesar møguleikar í sambandi við lógina um sjúkratrygd:

at uppskot verður lagt fyri Løgtingið um at taka lógina um sjúkra-trygd av, tí hildið verður, at lógin ikki longur kann haldast at hava sjálvstøðugan týdning. Tá ið talan er um sjúku ella skaða, kemur fiskimaður undir dagpeningalóg-ina.

at uppskot um broyting í lögtingslóg um sjúkratrygd verður lagt fyri Løgtingið, har hædd verður tikin fyri teimum viður-skiftum, sum Lands-grannskoðanin metir vera óheppin.

at málsøkið "sjúkra-trygd" verður flutt til Almanna- og Heilsu-málastýrið. Hesin møguleiki er ikki um-røddur við Almanna- og Heilsumálastýrið.

Vit hava spurt landsstýris-mannin, nær hetta kemur í rættlag. Landsstýrismaður-in hevur í februar 2002 kunnað um, at tá ið polit-isk støða er tikin til, hvat skal henda við lögtings-lógini um sjúkratrygd, verður uppskot lagt fyri Løgtingið, sum tekur hædd fyri hesum.

Víst verður til grein á síðu 23.

Enn ein ógreiða í dagpeninga lógini

Meðan allir fiskimenn eru útilokaðir frá dagpeninga skipanini, eru summir meira útilokaðir enn aðrir.

Á fundi í Trivnaðarmálaráðnum hitti FF frá hægri Páll á Reynatúgvu, landsstýrismann, Jóhan Hendrik Svabo Samuelsen, fulltrúa og Káru á Dunga, skrivara.

Fiskimannafelagið hefur aftur vent sær til trivnaðarmálaráðið og hefur gjørt vart við enn eina orðing í dagpeningalógini, sum setur fiskimenn uttanfyri.

Felagið skrivað soleiðis: Vit vilja gera vart við eina aðra, helst ótilætlaða,

broyting í nýggju dagpeningalógini, sum eigur at verða loyst eftir sama leisti sum málið um "mynstring".

Eftir gomlu lógini var skipanin tann, at um ein fiskimaður hevði vissað sær kjans við "nýggjum" skipi, og hann gjørdist sjúkur, so fekk hann dagpening frá tí degi, hann

skuldi verið farin avstað, um hann kundi fáa eina vátan frá reiðara um, at hann skuldi við aftur.

Gamla lógin gav móguleika.... Hetta varð gjørt eftir fylgjandi reglu í § 4 í gomlu dagpeninga lógini:

Stk. 5. Landsstyret kan

fastsætte regler om, at lønmodtagere, der ikke er omfattet af stk. 2, nr. 1, har ret til dagpenge i særlige tilfælde. Dagpengenes størrelse beregnes i disse tilfælde som angivet i kap. 3.

Hetta var ein slík orðing, at hon gav móguleika fyri rímiligari útlekking. Hetta er broytt nú, og menn fáa ikki dagpening grundað á, at teir skuldi verið farnir av stað við øðrum skipi. Hetta má eisini vera ein misskiljing, tá lógin er gjørd og kann neyvan hava verið ætlanin.

...sum fellur burtur við nýggju lógini Hendan broyting í praksis er grundað § 7, stk. 3 í nýggju dagpeningalógini, sum sigur:

Stk. 3. Almennastovuni verður í serligum førum heimilað at veita umsókjaram dagpening, hóast hesir hava arbeitt

eitt lægri tímatal enn ásett í stk. 1, um tað verður prógvað, at starvssetanin annars skuldi halda áfram.

Hendan allarseinasta reglan verður av dagpeningaskipanini útløgd á tann hátt, at skipanin ikki tekur við, tá talan er um at viðkomandi skal fara í eitt nýtt starv, tí tá er ikki talan um, at "starvssetanin skal halda áfram", tí hon ikki er byrjað. Hetta kann virka sum orðkloyvari. Í hvussu er kemur ein slík útlekking at hava heilt óhepnar fylgjur, sum so avgjørt ikki eru í tráð við ætlanina við dagpeningaskipanini.

Undir øllum umstøðum er neyðugt við greiðum formuleringum. Hesar kunnu taka tíð. Inntil hetta verður gjørt, eiga upprunaorðingar í føroyskum sniði at verða settar í verandi dagpeningalóg. Vit fara tískil at biðja um, at upprunateksturin í før-

oyskum líki kemur inn í lógina, tá hon nú skal broytast, so hesin trupulleikin eisini kann verða loystur.

Málið tekur ov langa tíð Annars halda vit, at tað tekur alt ov langa tíð at fáa hesi viðurskifti í rættlag, tá hugsað verður um, hvønn skund málið skuldi havt. Her eru jú talan um fólk, sum eru í eini trongstøðu, og sum ikki fáa eitt oyra sum er. Og hvønn dag leggjast fleiri til.

At tað tekur ov langa tíð verður undirbygt av, at kærustovnurin longu í juni gjørdi tykkum varar við, at hesin trupulleikin var undir uppsigling, men einki hendi.

Vit vilja tískil leggja dent á, at hetta er eitt mál, sum má greiðast sum skjótast.

Vælgerandi greið lógartolking

Fyri eina ferðs skuld er fingin ein almenn lógartútlekking, har lógin ikki verður mýkt fyri at hóva myndugleikunum.

Vit hava fyrr greitt frá málinum um avgerðina í Føroya Kærustovni, sum merkir, at fiskimenn eru settir uttanfyri dagpeningalógina.

Hetta er sjálvsagt ein avgerð, sum kemur sera illa við hjá fiskimonnum.

Men hinvegin kann sigast, at her er talan um eina vælgerandi greiða lögfrøðiliga avgerð, sum er púra logisk og løtt at skilja hjá einum og hvørjum.

Sigast kann, at hendan avgerðin er beint mótsatt teirri almennu lögfrøði, sum vit eru so von við í Føroyum. Her er tann fasta mannagongdin at fáa snarað og mýkt einhvønn lógartekst, so tað kann fáast ein lógarútlekking, sum svarar til tey politisku ynskini. Tá hesi kunnu vera ymisk frá sak til sak, kunnu niðurstøðurnar eisini gerast ymiskar "after behov". Tískil verður alt ein hurli-

vasi, har tað skjótt er eingin, sum kann vita, nær ein lóg skal skiljast á ein hátt og nær á ein annan hátt.

Sum vit hava greitt frá nógvur ferðir, so er tað júst á hendan hátt, lögfrøðin á lögtingsskrivstovuni verður umsitin, har politisku myndugleikarnir altíð kunnu fáa ta lógarútlekking, sum teir vilja hava.

Í hesum førinum við Kærunevndini, so er støðan greið: Soleiðis skal lógin skiljast, og samsvarar hetta ikki við politiska viljan, so kunnu avvarðandi myndugleikar fara í tingið og fáa lógina broytta samsvarandi.

Hetta er í hvussu er ein greið støða, sum ger, at so væl politikkarar sum borgarar vita, hvat teir hava at halda seg til.

Umsitingin virkar ikki "optimalt" Frágreiðingin hjá Kærunevndini er aftur ein vátan um, at føroyska umsitingin virkar ikki so væl, sum borgarin má hava krav uppá.

Longu í juni ger Kærunevndin avvarðandi umsiting vara við, hvussu hon uppfatar lógina. Hetta skuldi so givið lóggevarum móguleika fyri at tikið stig til at fáa hesi viðurskifti í rættlag. Tað, at tað heilt greitt var talan um eitt mistak, sum er gjørt í lógararbeiðinum, skuldi havt ta ávirkan, at menn tóku sær um reiggj at fáa hetta rættað sum skjótast. Og tað kundi verið gjørt, longu tá tingið kom saman á ólavsøku. Men hóast hesa greiðu fráboðan frá Kærunevndini var eingin í Trivnaðarmálaráðnum, sum lætst um vón.

Tá so avgerðin fall 10. september boðaði Kærunevndin aftur ráðnum frá, og framvegis var eingin, sum lætst um vón.

Og nú menn vónandi gera nakað, eru hvønn dag fleiri og fleiri fiskimenn, sum einki oyra fáa útgoldið av somu orsök.

Hetta er ikki nóg gott. Og tað ringasta er, at tað finst eingin í poltisk/umsitingarligu skipanini, sum lyftir ein finger fyri

at fáa hesi viðurskifti í rættlag.

Vit endurgeva her frágreiðingina frá Kærunevndini:

Viðvíkjandi avgerð um dagpening og mynstring: Vísandi til skriv tygara, dagfest 19.09.02, og samrøðuna okkara millum sama dag er skriv tygara lagt fyri Kærunevndina í almannamálum. Avgjørt varð, at Kærustovnurin svarar skrivi tygara við at greiða tykkum frá gongdini í málinum.

Spurningurin, um hvørjar treytir verða settar til fiskimenn í samband við rættin til dagpening, tók seg upp á fundi í juni mánað, tá Kærunevndin í almannamálum hevði fund og skuldi viðgera kærsmål frá fiskimanni um dagpening. Í hesum máli hevði Almennastovnan sýtt fyri at veita dagpening, vísandi til, at fiskimaður hevði ikki inn-tókutap, tá hann gjørdist sjúkur millum túrar. Hetta metti Almennastovan eisini vera galdandi, um við-

komandi hevði fingið annan tjans, meðan skipið, sum hann annars varð við, var á beding.

Tá málið varð viðgjørt, varð staðfest, at nýggja dagpeningalógin setir krav um mynstring, fyri at fiskimaður skal hava rætt til dagpening. Tá eingin ivi var um, hvat mynstring merkir, og tá vit vóru greið yvir, hvønn týðning eitt slíkt krav hevur t.v.s. at vit vóru greið yvir, at hetta vil viðføra, at fiskimenn als ikki fáa rætt til dagpening, varð avgjørt at boða politiska myndugleikanum frá. Hetta varð gjørt við at kunna fulltrúa á Trivnaðarmálaráðnum um trupulleikan. Kærsmål við hesum trupulleika vórðu síðani lögð til síðis til næsta fund hjá Kærunevndini.

Hesin fundur var í september. Áðrenn fundin spurdi Kærustovnurin seg aftur fyri á Trivnaðarmálaráðnum fyri at hoyra, hvussu tey sóðu støðuna, hvussu støðan varð uppstaðin og um ætlanin varð at gera nakað við støðuna.

Svarið, sum Kærustovnurin fekk, bendi á, at dagpeningalógin varð umsiting uttan atlit til, at treytnar í dagpeningalógini vóru broyttar frá at vera "forhyret" til at vera "mynstring", og at Trivnaðarmálaráðið ikki var í ferð við at gera nakað ítøkiligt við málið. So varð avgjørt at avgreiða málini.

Tá mett varð, at tað ikki kann vera sæð burtur frá so greiðari orðing, sum dagpeningalógin nú hevur í mun til fiskimenn, gjørdist úrslitið m.a. tann avgerð, ið tygum vísa til.

Trivnaðarmálaráðið fekk eisini eftir fundin kunning um avgerðirnar. Hetta varð gjørt, so Trivnaðarmálaráðið hevði fulla kunning um, hvørjar fylgir dagpeningalógin hevur fyri fiskimenn og soleiðis, at tað - um tað frá politiskari síður verður mett neyðugt - kunna verða tikin stig til at gera lógaruppskot til avbøting av støðuni.

Klosterboer - eitt rimmar virki

FF-blaðið hevur vitjað nýggja uppsjóvarvirkið í Kollafirði

Tað er eingin ivi um, at nýggja frystivirkið í Kollafirði er eitt rimmar virki. Bert ætlaða streymnýtslan ber boð um tað. Hon er nevniliga mett til at gerast seksdupult av samlaðu nýtsluni í øllum Vágum.

Tað er heldur ikki smáttari, sum er ætlað at fara gjøgnum maskinurnar. Nevniliga upp til 1.000 tons um samdøgrið. Hetta er eins nógv og Havsbrún klárar at virka, men tað er stórir munur á mjølframleiðslu og so frysting í eskjum. Og her skulu eisini koma 1.000 tons út aftur, meðan tað

er nógv minni, tá talan er um mjølframleiðslu.

Spurningurin er so, hvat fiskimenn kunnu fáa burturúr. Tað størsta kvettið vil sjálvsagt vera, um tað kann bera til at fáa meira burtur úr at landa í Føroyum, heldur enn at fara uttanlands við lastini.

So er spurningurin, hvat útlitið er fyri tí, tí kappingin er hörð. Kappast skal við virki í Noregi, har streymprísurin er ein brotpartur av tí, hann er í Føroyum. Men hetta rokna teir í Kollafirði við kann uppvigast av, at verksmiðjan er sera rationel og tí nýtir minst

møguligt av arbeiðsfólki. Men ein slíkan fyrimun kunnu virkini í hinum londunum eisini uppnáa við at fáa sær somu tøkni. So er tað lønarlagið á landi. Hetta verður mett at vera ein stórir trupulleiki í Noregi, sum má roknast fyri at vera fremsti kappingarneyti hjá Kollafjord Pelagic, sum er almenna heitið hjá nýggja virkinum.

Menn hava í hvussu er trúgv uppá, at hetta kann lata seg gera. Annars høvdu nakrir brøður í Hollandi neyvan sett 160 mill. kr. í eina so fjarskotna verksmiðju. Teir síggja móguleikan í Føroyum sum ein miðdepil fyri uppsjóvarfisk. Tað er eingin ivi um, at føroyskir fiskimenn helst vilja landa í Føroyum. Teir kunnu sleppa til hús, og teir vilja fegnir kunna geva heimafólkinum arbeiði. Men tá má prísurin vera umleið tann sami, sum kann fáast uttanlands. Eitt annað, sum spælir inn, er eisini fjarskotið til verksmiðjurnar. Tað, at sildin nú er meira á norskum øki, má roknast at vera til fyrimuns fyri norsku verksmiðjurnar. Men hetta kann jú broytast.

Í fyrsta umfari verður satsað uppá makrel og sild. Men seinni kann kanska roknast við svartkjafti. Ikki minst, um tað skuldi hent - hvat eisini fer at henda fyrr ella seinni - at svartkjafturin verður kvoteraður. So verður neyðugt at fáa mest møguligt fyri hann, og tá kann tað fara at loysa seg at frysta hann, heldur enn at hann fer til mjøl.

Vit ynskja góða eydnu!

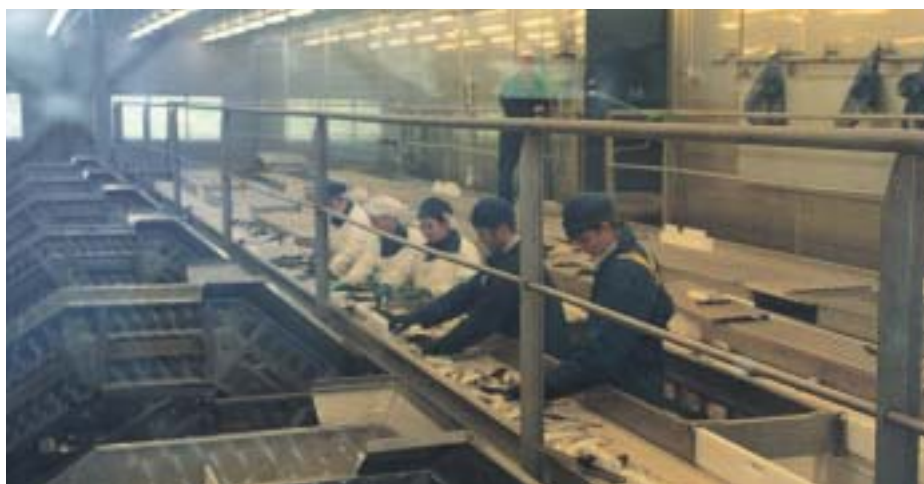
Vit hava hitt nøkur av starvsfólkunum. Í miðjuni er tað Arna av Lofti, sum hevur góðskueftirlitið undir hond. Undir liðini á henni eru tveir av maskinmeistarunum, høgrumegin Egil Joensen og høgrumegin Gunnlaugur Sighvartsson.

Danin Michael Wermuth kom til Føroya at seta maskinurnar upp. Honum dámdi so væl í Føroyum, at hann segði upp og fekk sær fast arbeiði í Kollafirði.

Hetta er virkisleiðarin Ivan Jensen.

Her er lítið av fólki men nógv av maskinum. Tað er ikki so lægið um nógv verður brúkt av streymi.

Bárður Nielsen var í fleiri ár grannskoðari hjá Fiskimannafelagnum. Nú er hann bókhaldari hjá Kollafjord Pelagic. Afturat hesum er hann blivin tingmaður hjá sambandsflokkinum. Sigast kann, at nýggja virkið er blivið eitt rættuligt "sambandsreiður", tí stjórin Johan Dahl er eisini sambandsstingmaður. Teir báðir bedýra, at virkið er í góðum honum, tá teir eru á tingfundi.

Hesir báðir brøðurnir Alex, tv, og Jack Klosterboer trúgva uppá Føroyar sum miðdepil fyri uppsjóvarfiski.

Framsýningin í Oslo hjá Rógva væl umtókt

Í seinasta blað greiddu vit frá um tiltakið í Oslo, sum kallast Vestnorden i Focus. Ein partur av tí er ein listaframsýning, har føroyska íkastið er ein framsýning av myndum, sum tann seinni kendi súklarín Rógvi Johansen, ættaður úr Vági, tók umborð á "Sigurfarinum" í 1982, tá teir bjargaðu manningini á einum russiskum farmaskipi. Tíverri doyðu teir flestu, men fimm komu frá hendingini við lívinum. Hesin partur av framsýningini er gjørdur í samstarvi við Føroya Fiskimannafelag, sum hevur stuðlað tiltakinum.

Føroyski samskiparin er Jógvan Hugo Gardar, sum er klaksvíkingur, og sum arbeiðir sum blaðmaður í Oslo. Hann sigur um framsýningina, at hon hevur verið væl vitjað.

Gallarí-eigarin sigur, at nógv fólk hava vitjað, og myndirnar hjá Rógva hava merkt fólk.

Fleiri hava serliga nevnt myndirnar hjá Rógva sum eina áminning um, hvussu stutt tað er millum lív og deyða. Eisini hava fleiri nevnt, at hetta eru myndir, sum vísa okkum ein part av lívinum sum sjómenn sum fá fólk kunnu ímynda sær.

Gallarí-eigarin fortaldi um ein mann, sum kom inn og hugdi eftir myndunum. Eftir at hava sæð myndirnar hjá Rógva, kom hann yvir til hana og segði, at hann var í so

góðum lag, tá hann kom inn á framsýningina, men at myndirnar hjá Rógva høvdu merkt hann soleiðis, at hann bara vildi fara til hús og lata hesar myndirnar sodna.

Annars var ein skeivur myndatekstur á aðrari myndini, sum vit høvdu í seinasta blað. Ovara myndin vísir, at eitt lík verður flutt av Sigurfarinum í ein gummibát, sum førði tað yvir til canadiska bjargingarskipið.

Í komandi blaði fara vit at endurgeva frásøgnina hjá Rógva soleiðis, sum hann hevur greitt frá henni í seinnu bókini hjá Erling Poulsen um "Bjargingarbrøgd".

Óg sjálvar myndirnar frá samsýningini fara vit eisini at hava í blaðnum.

*Eitt óhugnaligt lossing-
ararbeiði hjá føroyskum
fiskimonnum:*

*Lagsfelagar, sum eru
offur fyri eina óhugnaliga
politiska skipan.*

Rógvi Johansen.

Tilboðsferðir

frá Atlantic Airways

Serlig APEX-ferð til Keypmannahavnar

2165,-

aftur og fram
frá Keypmannahavnar

Billegging áðrenn 2/12 2002. Annars í seinasta lagi 7 dagar áðrenn fráferð. Tilboðið er galdandi frá 2/10 til 9/12 2002.

2 fólk ferðast saman (annað kann vera eitt barn). 2-11 ár minnus 50%, børn undir 2 ár minnus 90%.

Í minsta lagi burtur máttina millum bygdag og sunnudag. Í mesta lagi burtur í 30 dagar.

Vikuskiftisferð Vágar - Aberdeen

1479,-

aftur og fram
frá Aberdeen

Billegging áðrenn 2/12 2002. Annars í seinasta lagi 7 dagar áðrenn fráferð. Tilboðið er galdandi frá 29/8 til 9/12 2002.

Í mesta lagi burtur í 6 dagar. Fráferðin skal vera hósdag - heimferðin skal vera mánadag.

2 fólk ferðast saman (annað kann vera eitt barn). 2-11 ár minnus 50%, børn undir 2 ár minnus 90%.

ATLANTIC AIRWAYS

Billegging hjá Atlantic Airways
og á øllum ferðasavoyðum

Hesudagur: 90 888 8888
100 ár 10 10 - Fax 10 10 10 - heimasíða: www.atlanticairways.is

www.atlanticairways.is

Góð útlit fyri rækjum við Svalbard

Í seinasta blað høvdu vit eina frásøgn frá Fiskeriforsking í Tromsø. Her fáast teir við mangt og hvat, og nú um dagarnar hevði Intrafish tey góðu tíðindi um gott útlit fyri rækjum í Barentshavinum og við Svalbard. Saman við vónum um betri rækjuprísnum eru hetta góð tíðindi fyri rækjuvinnuna.

Intrafish sigur m.a.

Bodø: Rekebestanden på Svalbard og i Barentshavet kan være på vei opp. Dette sier Michaela Aschan ved Fiskeriforsking i Tromsø. Hun baserer utsagnet på analyser som tilsier at det i årene som kommer vil bli mindre torsk og dermed bedre vekstvilkår for reker.

Situasjonen for kaldtvannskerer på Svalbard og i Barentshavet er lov-

ende. Dette bekrefter forsker Michaela Aschan ved Fiskeriforsking i Tromsø:

- Prognosene for fram til år 2007 ser meget bra ut. Forutsetningen for at disse prognosene skal slå til, er imidlertid at vi klarer å verne to og tre års rekene, sier hun.

- Den gode fangstkapasiteten gjør at det fiskes for hardt på to, tre års generasjonen av reker, sier hun.

Hun legger til at for å best mulig sikre bestanden bør man sette inn hovedtyngden av fangsten mot fem års-rekene.

Niels Skaale, som legði navn til Skálatrøð:

Ein Danmarkarferð í 1844

Í 1844 var tað ikki hvønnndagskostur at fara til Danmarkar. Tí er tað stuttligt at hava fingið hendur á eini frásøgn frá einum, sum hevur verið eina slíka ferð. Tað er talan um Niels Skaale, sum var hosutakari hjá konguliga einahandlinum.

Hann hevði gjørt eftirtíðini tann beina at skriva eina ferðafrásøgn, sum vit halda, at okkara lesarar mugu hava áhuga fyri, og verður hon endurgivin í blaðnum í dag.

Gud lægge Haand i Haand
med mig og give
sin gode Helligaand
mit Kald at drive.
Velsigne mig, o Gud
udaf det høie,
gid jeg hver Dag og Tid
i Gud og med min Flid
mig lader nøie! -

Her síggja vit mynd av "Havfruen", teknað av Jacob Petersen í 1839 og heitið er: den Kongelige Færøeske Handel Skonner Havfruen ført af Capt.n T.P. Dahl 1939. Skipið varð bygt í Keypmannahavn í 1832, og teir, sum áttu skipið, vóru kongaligi grønlendski og føroyski handilin.

Løverdagen den 11. Mai 1844 foretog jeg mig en Reise til København med Skonnertskipet "HAVFRU-EN", ført af Capt. T. Dahl. Mandskabet var Styrmand H. Sørensen, Tømmermand Mathias Matras, hans Broder Lars Esly og Jacob og Kokken Peter. Jeg og Daniel Jacob Joensen Dannebrogsmænd og hans Søn Jøen Zidske paa Biskopstøe bleve Passagerer i Kahiuten (Kahytten). Dagen i Forveien hilste jeg paa de Venner i Thorshavn, som jeg vilde tage Afskeed med og om Eftermiddagen fik jeg mit Reisetøj ombord, bestaaende af en Kiste, en Kuffert og nogle Klæder samt Sengeklæder. Min Seng blev da den Køie, som er i Styrbord i Kahiuten. Jeg blev Ankurderet (akkorderet) med Captainen at betale 3 Mark om Dagen, saa længe jeg var paa Skibet.

I Guds Navn gik vi under Seil om Morgenens klokken 9¼ som meldt den 11. mai 1844 med Vind af S.S.V. Da vi kom henimod Boren, blev Vinden Syd, saa han maatte krysse henimod Kirkebønæs, hvorefter det da blev ganske stille, hvorfor Styrmanden kastede sit Fiskeredskab ud og fik en god Torsk. Derefter begyndte det noget at kule igjen af S.V., hvor der da bleve sadte Seil til med det samme; saa vi et Fartøj komme seilende ind for Nolsøbue. Captainen heiste Flag, men den

anden kunde ikke see os. Det Skib var "Petrine", Capt. Hansen, fragtet til Handelen i Thorshavn. Da vi Eftermiddag Klokken 1 kom omtrent 2 Mile til Søs, begyndte jeg at blive søsyg, hvorfor jeg maatte gaae til Køjes, og forblev deri til Kl. 9 om Aftenen. Da jeg dog svagelig kom paa Dækket, kunde jeg endda see lidt af Færøe, hvorfor jeg for denne gang sagde mit kjære Fødeland et saa hiertelig Farvel og i den Forhaabning om et Par Maaneder med Fornøielse at betræde det igjen, hvorpaa jeg gik ned og lagde mig igjen, anbefalede Gud min Sag med det hiertelige Ønske, at Gud vilde lade denne Reise gaa lykkelig for sig. -

Den 12te Søndag maatte jeg for Søesygens Skyld blive i Sengen til Kl. 5 Em. Da jeg kom paa Dækket, kunde jeg i een 4 Miles Afstand see Schetlands nordre Ende og Kl. 8 til 9 passerede vi forbi den nordre Ende af Schetland og det saa nær, at vi kunde see Huse og Gjærder og en Kirke noget oppe i Landet samt Stedet, hvor EDMONSTON boer, samt den Udpint (Udpynt) kaldet "Buanæs" og Øen Unst.

13de Mandag. Noget søesyg var jeg ogsaa den Dag. Vi seilede den samme Kurs med Vind af S.S.W. og alt vel ombord.

14de Tirsdag. Sejlede den samme Kurs, Vinden vestligere. Jeg var ogsaa søesyg til om Eftermid-

dagen. Kl. 1 Em. saa vi Vaage, saa 3 Seilere, om Aftenen saa vi 3 Fyrerbrænde, Lyster Fyr, Morstfyr og Lindesnæsfyr, hvor vi passerede Kl. 11 Em. med Vestvind.

15de Onsdag. Kl. 3 Fm. var vi 7 Mile i S.O. fra Lindenæs, hvor man da kunde tælle mange Seilere. Vinden var N.N.W., om Eftermiddagen tog Vinden noget til. Kl. 5 saa vi Vesthulken af Jylland. Kl. 9 kunde vi godt see Skagensfyr, og omtrent en Time derefter passerede vi Skagen.

16de Torsdag. Kl. 5 Fm. passerede vi forbi Fyrskibet ved Trindelen. Vi kunde ogsaa see Læsøe samt noget af de svenske Kyster.

17de Fredag passerede

vi forbi Kronborg og Helsingør, hvor inde paa Reden en Grønlandsfarer laae for Anker. Da Capt. Dahl kiendte ham, lod han strax veie Flag, som denne ogsaa veiede igjen. Da det blev ganske blikstille, lod Captainen Ankeret falde om Klokken 11 Em. ved Gyldenleie.

18de Løverdage. Klokken 3 om Morgenens satte Seil til ved liden Kuling af N.V. Det var et skjønt Syn i det gode Veir om Morgenens at see de skønne sællandske Kyster og de mange skønne Husebygninger samt de yndige Haver, som der alle vegne fandtes ved Strandkanten. Efter at en Lods var kommen om Bord, kom vi ind til Toldboden Klokken 7½ om

Morgenens. Da kom ombord Fyrvalter KLEMP og 2de Toldbetiente, som skulde forsegle Lasten. Den førstnævnte var ret en venskabelig Mand imod mig. Da Capt. Dahl gik strax i Land og 2de matroser med ham, bad jeg den ene, som var Mathias, at gaa op til Hr. Skom. JACOBSEN for at melde min Ankomst. Da Klokken var 9, kom Hr. Skomagermester P.A. JACOBSEN om Bord for at afhente mig iland.

Í Keypmannahavn
Jeg tillige med Jacobsen og D.J. Johnsen samt hans Søn satte os da i en liden Baad og kom paa Toldboden Kl. 9¼. Vi gik da ind der og foreviste vores Pas, siden gik vi igjennem Grønningen og igjennem Bredgaden til Nr. 209, hvor Hr. Jacobsens Skilt hænger udenfor med hans Navn udenpaa, derpaa gik vi indpaa hans Sal, da var Kl. 10¼. Hans hiertelig blide Kone, Madam Jacobsen, kom os da hiertelig imøde med den største Forekommenhed. Det første, jeg i dag foretog mig, var, at jeg gik ind i Jacobsens lille Sengekammer og udøste mit Hjerte for Gud og betakkede ham for den heldige Reise, hvorfor den Allerhøieste skee Lovpris og Ære, som jeg haabede og bad endnu vilde staae mig bie. Derpaa bleve vi meget godt trakterede med Mad og Drikke. -
Derpaa kom nogle

gode Venner at hilse paa mig for at bede mig Velkommen. Hr. Kammerraad LUNDDAHL, Hr. VENSELAUS HAMMERSHAIMB, Jomfru SCHRØTER, NIELS C. WINTHER, ELSE FREDRIKE DANIELSEN, LUDVIG THOMAS LØBNER, ANNE NIELSDATTER og ANNE F. HAMMERSHAIMB.

Om Eftermiddagen gik vi over paa Pascontoret og foreviste vores Pas, derpaa gik vi til en Skræder Simonsen, hvor Daniel Jacob da købte en Frakke og Beenklæder, første 21 rd., andet 6 rd., derved pruttede Hr. Jacobsen meget. Derefter spaserede jeg noget. Kl. 4 Em. gik jeg ind paa det færøiske Contoir (Kontor), hilste paa Sekretair MANTUNG samt 2de andre Personer, som ere der paa bemeldte Contoir. De vare alle meget venskabelige. - Derefter gik jeg ned paa den færøiske Plads op og ned paa det samme Skib, som jeg var kommen over med, nemlig Skonnertskebilet "Havfruen" og fik kjørt mit Reise-tøj i mit Logis hos Hr.

Tað finst eingin mynd av Niels Skaale, men gravsteinurin hjá honum stendur beint uttan fyrri dyrnar til Dómkirkjuna í Havn, og hann stendur tí eisini dygst við skrivstovu FFs. Á gravsteininum sæst, at hann er føddur í 1784 og deyður í 1869. Tískil gjørdist hann 85 ára gamal.

Mester Jacobsen, derpaa gik jeg til en Hattemagermester paa Kongens Nytorv Nr. 210, og købte mig en Hat med Funteral, kostede 4 rd. Da jeg saa kom tilbage, var Mester Jacobsens Moder opstaaen, hvor hun da i sit 86de Aar kom imod mig, og hiertelig venlig hilste paa

mig med en kjær Inderlighed og betakkede mig for al den Godhed, jeg havde beviist hende i Færøe saavel som her i Kiøbenhavn. Efter hendes mange Aarsaldre er hon meget rask. Saa hilste jeg paa de i Huset værende Svende, nemlig KRONBERG, MICHAEL SIVARTSEN og hans

Broder JOHAN SIVARTSEN, JOHAN ANTHON MØLLER, og de 2de Dreng, FRIDS og LUDOLPH og JACOP samt Tienestepigen MARIANE. Med mine egne Sengeklæder blev min Seng opredt i Salen, hvor jeg efter en lykkelig Reise og fuldt en glædelig og fornøielig Dag i Kiøbenhavn befalede mig den Allershøieste i Vold, faldt i en sød Søvn og sov sødt til Kl. 4 om Morgen.

Den 19de Mai, 6. Søndag efter Paaske stod jeg op Kl. 5. Efter at have klædt mig paa, drak jeg en vel tillavet Kaffe, gik saa lidt ud at spaser, derefter gik jeg op til Madam HAMMERSHAIMB. Klokken 10 gik jeg, Madam HAMMERSHAIM, Jomfru LOUISE HAMMERSHAIMB, Jomfru C. SCHRØTER, VENSELAUS HAMMERSHAIMB, DANIEL JACOB, hans Søn ZIDSKE i Frelsers Kirke. Den Dag blev Præsten VISBYE indsat til Præst ved samme bemeldt Kirke, han holdt en god Tale over Evangeliet Joh. 15. Kap. Det var en gammeldags, men dog

skjøn Kirke. - Om Eftermiddagen gik jeg med Hr. Jacobsen ude og spaserede.

Den 20de Mai 1845 gik jeg tilligemed Daniel Jacob til Kammerherre og Kabinetssekretair TILLISCH, han var meget venskabelig imod os, forespurgte os meget fra Færøe, som vi besvarede saa godt vi kunde. Han raadede os til, at vi skulde hilse paa Kronprindsen, førend han reiste, da han skulde gjøre en Reise til Færøe, og leverede os en Seddel, som vi skulde levere en af de høje Herre, som var hos ham. Da vi saa havde været om trent en Timestid, gik vi, og jeg saa mig noget om i Byen den Dag.

Vitjan á Christiansborg hjá krúnprinsinum Tirsdagen den 21de Mai gik jeg tillige med Daniel Jacob og fulgte af Vencelaus Hammershaimb op til Christiansborg Slot, og leverede den Seddel, vi havde faaet fra Hr. Kammerherre Tillisch, til den vagthavende Person, som strax leverede den til en anden, hvor vi da ventede lidt. Derpaa bleve vi indkaldte og viste hen til Kronprindsens Kabinet, der ventede vi en liden Stund, saa kom der en velklædt Mand og bad os nu gaa ind til Hans Kongelige Høihed. Da vi kom ind, stod han midt i Salen. Han tog meget nedladende og venskabelig imod os. Vi sagde, at vi tiltog os den Frihed at hilse paa Hans Kongelige Høihed, da vi havde hørt, at han agtede sig over til Færøe, hvortil han sagde ja, at Kongen havde givet sig med hele (?) angaaende Handelen derovre og den vilde han undersøge og høre Almuens Stemme. Han spurgte os, hvorledes vi vare fornøiede med den Kongelige Handel. Vi svarede, at Almuen var meget godt fornøiet nu for Tiden med

den. Han spurgte, hvor længe det kunde være imellem, at man fik Efterretning fra Færøe og til Danmark, som er forskjælligt, stundom 1 á 2 Maaneder om Sommeren, men derimod en 5 til 6 Maaneder om Vinteren. Hans Kongelige Høihed spurgte, om vi havde noget at begjære. Vi sagde nei. Saa sagde han, at dersom han var i Færøe, da vi kom tilbage, og vi havde da noget at andrage, bad os da kun komme til sig. Hvorpaa vi anbefalede os og tilønskede ham en lykkelig Reise og et ærbødigst Farvel, som han meget venligt besvarede! -

Samme Dag saae vi Oldsamlingen, hvor der er mange skjønn Oldsager at see, Urner, Stenkirker og Stenøxer, Guldringe og mangfoldige andre Ting.

Onsdagen den 22de Mai besaa jeg mig flere Steder om i Byen og tog i Øjensyn mange skjønn Ting.

Torsdagen den 23de Mai spaserede jeg med flere Venner.

Fredagen den 24de Mai udpaa Volden og Toldboden og Løverdagen den 25de mange flere Steder.

Søndagen den 26de Mai var jeg i Slotskirken og hørte paa Biskop MYNSTERs Prædiken over Lagnus (?) Evangeliet. Det var en god Prædiken. Dog kunde man ikke saa godt høre, idet at Folkemængden var meget stor, da det var Pinsedag.

Heilsaði uppá kong 27de Mai kjørtje jeg med flere til Sorgenfrie for der at hilse paa Hans Maigestæt Kong Christian den 8de, hvor jeg tillige med D.J. Joensen fik Audience, og hans Maigestæt var inde paa Sorgenfrie Slot og imodtog os meget naadig, talte meget nedladende med os, spurgte hvorledes Folk levede deroppe, om vi havde

Starvið hjá Niels Skaale var, at hann var hosutakari hjá einahandlinum. Tískil endurgeva vit brotið "Móti fríum Handli" í bókini "Søga Okkara" eftir Christian Høj við frálíku tekningunum hjá Edward Fuglø:

Øld eftir øld hevði einahandilin havt ræði á keypi og sølu í Føroyum, og tað sást lítið til, at nøkur broyting fór at verða.

Serliga var tað um ólavssøkuna, at farið varð til Havnar í handilsørindum. Tá hevði handilin mest av vøru, og árstíðin var góð. Hetta var einasta ferðin á árinum hjá nógvum, at farið varð til Havnar. Hetta var eisini hent á annan hátt, tí tá fingur tey ólavssøkuhaldið við, fingur bæði tingsetu og gudstænastu, og hittu har tey skyldfólk og kenningar, sum tey kanska bert hittu ta einu ferðina um árið.

Tað var eisini mangt annað at síggja. Løgmaður fór oman í handilin í Tinganesi at kanna, um mát og vekt vóru í lagi. Øll vistu, at ein føroysk alin, ið eisini nevndist stikka, var tveir tummar - einar 5 cm - styttri enn tann danska. Tann føroyska var 22 tummar og hevði somu longd sum ein hamborgaralin.

Niðri í handinum var eisini ein skotran og ein troðkan at sleppa frammat, og summi brúktu seg móti krambakallum og handilsforvaltara, og tað tóktist heldur ikki, sum teir høvdu tunguband.

Inni hjá hosutakaranum

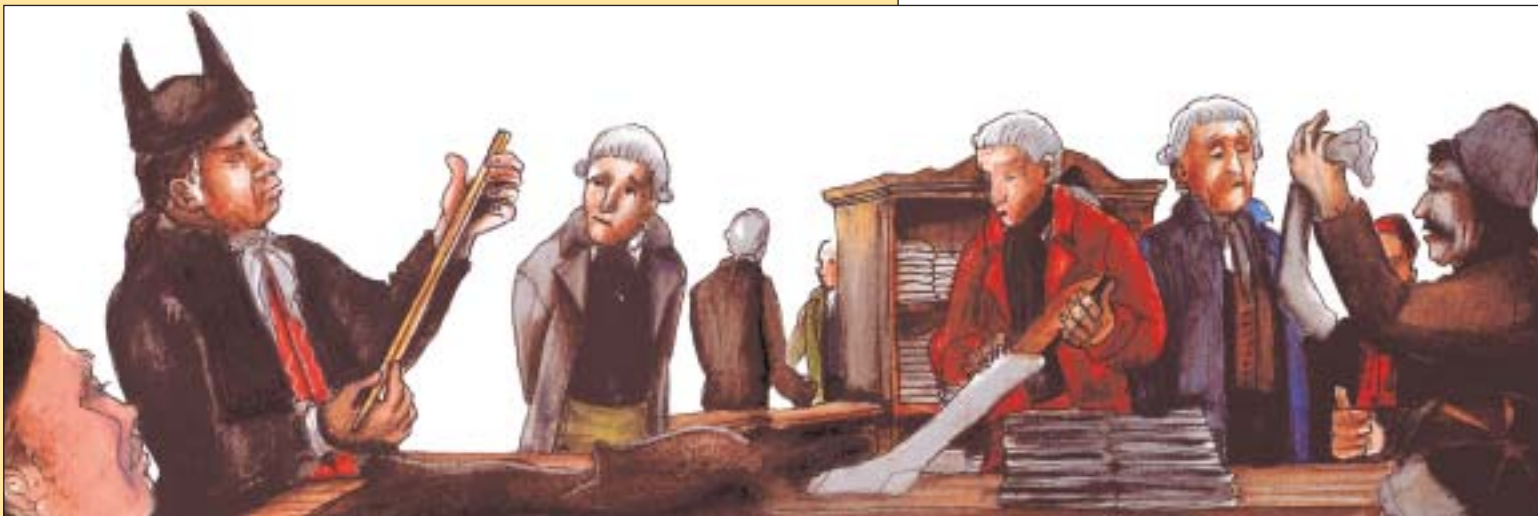
var eisini nógv at gera. Stundum vóru hosurnar ov stuttar, ella var tað okkurt annað, og so vórðu tær vrakaðar. Hetta var sum oftast illa dámt, og hosutakarin fekk orð at hoyra fyrri tað.

Undan jólum var eisini nógv at gera í handlinum. Fólkið hevði tøtt til jóla, og nú komu tey við fullum førningi og lögdu at í Tinganesi. Her sóust seksmanna-før, áttamanna-før og einstakir seksæringar. Leiðin var long hjá nógvum, og hávetur var, so tað vóru óráð at koma við smærri bátum eina tílíka ferð.

Nógvir bátar vóru eisini passaliga tungir, tá ið teir komu, og

nógv varð skipað upp á brúnna. Har vóru hosupør, skinn og fjøður, har var fiskur og lýsi, har var smør og tál. Alt varð avreitt til kongaliga handilin. Tað, sum fólk fyrst og fremst bóðu um, var korn, og tá ið tað ikki fekst, var hungur í durunum.

Tá ið bátarnir lögdu út frá Tinganesi, fullir av jólagóða, var hýrurin góður. Um teir fingur nakað av vrakaðum hosum við í bátin, so gjørdist tað ikki við. Tað kundi borið á, at tað eydnaðist teimum at avreiða tær til okkurt loynikeypiskip. Men so mátti verða tigandi atborið, kom tað upp, var revsingin vís.

Í hesum húsum í Bringsnagøtu búði Niels Skaale. Hetta eru eini søgulig hús í Havnini, har handilin hjá Katrinu Christiansen nú er. Maðurin í hattinum er Andreas William Restorff, keypmaður í Havn. Høgrumegin hann er Poul A. Restorff, sum bygdí sær handil á Skálatrøð, og er hesin enn handilin hjá P.A. Restorff.

gode Præster. Vi sagde, at Folk levede taalelig godt og vi havde gode Religions Lærere. Saa spurgte han mig, da jeg havde sagt ham, at jeg var ved Handelen og den Person, som imodtog alle Uldvarer, som bleve indleverede der i Handelen, om der var gode Varer, som var der i Handelen, hvortil jeg svarte, at det var gode Kjøbmandsvarer, paa Grund af, at naar de komme fra Kjøbenhavn, blive de alle besigtigede af 2de erfarne Synsmænd og Sorenskriveren, og i saa Fald ikke befandtes at være antagelige, bleve enten nedsendt eller der solgt ved Auction. Siden spurgte han, hvorledes Indbyggerne vare fornøiede med Hadelens Førelse der, da han vidste, at der var nogle, dog maaske af den høiere Klasse, som ikke havde været ret vel fornøiede. Men nu skulde hans Søn reise derop, den Fornøi-

else havde ingen af Os haft, for at høre, hvorledes Stemmen (Stemningen) var der. Jeg svarede, at nu stemte de fleste for, at det maatte vedblive at være den Kongelige Handel, saaledes som han nu for en Tid havde bleven ført. Jeg sagde ogsaa, at nu havde jeg været i Hans Maiestæts Handelstjeneste i 35 Aar, og var nu alt bleven en gammel Mand og naar jeg saa ikke sa mig i Stand til at staae paa min Post og udføre dens Forretninger, haabede jeg paa at faa en passende Pension. Ja, sagde Hans Maiestæt, det faar de alle derovre. D. J. Johnsen betakkede ham for Dannebrogsgordenen han havde faaet. Maiestæten sagde, den var vel ikke uden Fortjeneste, skjønt den er ikke fra mig. Ja, sagde Maiestæten, der var sandt, jeg skulde vise Dem min Dronning, saa gik han ind i et andet

Værelse og kom med Dronningen tilbage og sagde: Dette er min Dronning. Hun sagde hiertens venskabelig: De har det saamænd bedre i Færø end vi, De behøver ikke at stænge Deres Døre om Aftenen, naar de gaar tilsænges, men det maa vi gjøre. Nei, sagde jeg, det behøvede vi ikke, fordi man havde ikke at frygte for noget Ufred. Hun sagde, at nu maatte den Præsts Forældre være ret glade, nu han kom derover som Præst, da han saalænge havde været fra dem. Jeg sagde, det var de ogsaa hiertens glade (Det var Andr. Djurhuus, som dette Aar fik Præstekald paa Suderøe) 1844. Dronningen syntes at være et mildt, og skjært Menneske. Da vi havde været der omtrent 20 Minutter...

Her endar frásøgnin knappliga nakað endaleys.

Bestilling ved min udrejse

hevur ein neyván lista yvir tað sum hann hevði við sær.

Jacob Jacobsen, Dahl:
Johan H. Wejhe:

Niels P. Egholm:
Ole Michelsen, Sand:
Jacob Niclasen, Skibenæs:
S. H. Debees:
Augustinus Jacobsen, Skarvenæs:
Hans Pedersen, Skaalebunden:
Ole Joensen, Ejde:
Factor J. D. Nolsøe:

Jacob Henriksen, Nolsøe:

Poul Nicolai Johannesen, Nolsøe:
Just Jacobsen, Thorshavn:
Jacob Eysenberg Hentze, Sand:
Daniel Pavli Michelsen, Welbestad:

Hans Olavus Djurhuus:

Petrine Elisabet Olsen, Thorshavn:
Christian Dahl:

Ole Poulsen, Kirkeboe:

Michel Hansen, Nolsøe:
Hans Moder, ibd.:
Ole Jacobsen, Nolsøe:
Ole Poulsen, Kirkeboe:

At ombede Hr. Jacobsen at kjøbe en Glaskugle for Jacob Simonsen, Nolsøe.

Jacob Synsmand:

Jacob Sund:

Anne Cecilia Jacobsdatter:

Ole Knudsen, Ejde:
Poul Simonsen, Kollefiord:
Madam Davidsen:

Amtmanden beder om et Par Blanklædersko af samme Slags, som han fik sidst tilbage.

Jomfrue Hansen beder om et Par Morgensko, foret indvendigt med Flonel, tilbage med Dahl.

Madam Møller beder om et Par Briller.

Johannes Djurhuus: 1 C. Cramers Regnebog.
Joel T. Skaale: 1 Sølvskje at sælge ikke mindre end 2 rd.

Bestilles 3 Par Læderstøvler med Spænder. 1 simpelt pænt Halsbaand tilbage med Dahl

1 Skruemaskine at sælge gaaer ikke for mindre end 12 rd.

Snedker Poul Nolsøe beder om 1 Tegnebog. 1 Signet, mrk. C.L.N., betalt 1 rb. 12 sk.

Morten Andreasen, Arge:

Tað var ikki smávegis av viðføri
Niels mátti hava við sær. Og væl
var hann fyrireikaður og hann
hevur ein neyván lista yvir tað sum hann hevði við sær.

1 Landkort over Europa.
De bedendes Sieleroe (Sjælerø).
Sønmands Sieleroe.
De udvalgte Krone.
Das bibelske Visebog.
Das syngende Cathecismus.
1010 Psalmebog. - 25 Stkr. Stoppenaale.
1 Surpart (?) eller 3 Surpartejern (?).
1 Flaske Brendeviin og Salt.
1 sort Thekande paa ½ Pot.
2de Maus Postiller.

1 Lyktens Betragtninger i mødige og tankefulde Stunder.

1 Mynsters Betragtninger.

1 Par gode Guldørenringe, saadanne som Styrmand Sørensen har. Derpaa har jeg imodtaget (fra Jacob Henriksen) 2 rd.

1 maus Postill.

1 C. Cramers Regnebog.

2de en-Potter Spølkummer.

1 Væverist (?) af Træ, ½ Alen langt, ¼ Alen bredt.

500 Pinde til (Vævet ?)

1 Pibe med Træhoved og Sølvbeslag, ikke af middel Størrelse.

1 Jernstrygejern á 2 Sk.

1 Dusin blaaglas Vesteknapper.

1 Par vævede Mandsseler.

1 Dusin sorte Sivstuger (Sjóstúka) Knapper.

1 sort Klædes Vest á 13 Sk.

2de Kaabekraver.

1 liden Kikkert á 9 Sk.

1 fin Hat efter Maal á 3 - 4 Sk.

Nógv fólk at vitja

Følgende velædle Personer agter jeg at hilse paa ved min Nærværelse i Kjøbenhavn, hvortil den Allerrhøieste give Held og Lykke:

Min udmærkede særdeles kjære Ven og Broder, hos ham jeg har næst Gud den fastede Tillid paa hans Troværdighed, tillige med hans Kone, Børn og Moder, hvilken jeg er vistforsikret, at jeg i Gjærningen kan kun erfare, at det er sandt (?).

Det er:

- Hr. Skomagermester P. A. Jacobsen i Laxegaden Nr. 209,
- Brødrene Thor & Frants Jacobsen, Skomagermestre i Gothersgade Nr. 351 i Stuen,
- Boghandler N. C. Ditlevsen, store Kjøbmagergaden Nr. 49,
- Klæde- og Silkehandler samt Hosekræmmer J. O. Schibild, Østergaden Nr. 76,
- Høivelbaarne Amtmand v. Løbner,
- Secretair Poul Holm,
- Snedker Just Winther, min Gudsøn,
- Broderen Niels Winther,
- Secretair Muhle,
- Th. Nyboe, Filefabrikant, St. Pederstræde Nr. 124,

- Isenkræmmer Schmidt, store Kongensgade paa Christianshavn,
- Hesselberg i Birkerød,
- Jomfru Schrøter,
- Frue Kammerraad A. J. Mørch,
- Else Danielsen, min Guddatter,
- Madam Prahll og hendes Søn Christian Prahll,
- Hammershaimb,
- Lindberg,
- Amisen,
- Henriksen,
- Winther og min Guddatter,
- Urtekræmmer Pedersen.

Nógv varð keypt heim við aftur:

Jeg kjøbt til meg Selv:			
En Hat ret fin med Funteral	4	-	-
Et Par elastiske Seler	-	3	8
3 Tørklæder á 28 sk	-	1	12
1 Pengepung	-	1	-
Jeg betalt til Capt. Dahl for Reisen 7 Dage á 3 Mark	3	3	-
Dertil Ducør	2	-	-
Til Styrmand Sørensen Ducør	2	-	-
Til de 4 Matroser Lars, Mathias, Jacob og Kokken	4	-	-
For Reisen til Sorgenfrie med W. Hammershaimb	1	-	-
For Reisen til Sorgenfrislot til Kongen	-	4	8
1 Siællý Tørklæde til min Kone	1	1	-
1 Pund The til min Kone (er sendt)	1	-	-
1 Papir Sax til mig	-	3	-
4 Stkr. Sæbe lugtende	-	2	6
1 Spasere Stok	-	3	8
1 Pennekniv til Nicolai' Broder (er sendt)	-	-	12
1 blaa og hvis Vest til Jacob Synsmand	1	-	-
2 Pund Chokolade (det ene pund til Poul Ejde, s. m. Brev)	-	4	-
2 Spølkummer á 16 sk. Til J. Eysenberg, Sandø	-	2	-
1 sort Thekande til Ole Joensen, Eyde	-	1	8
1 Smørkande til Joen Daniel Jacobsen	-	-	12
1 op Glas Saltkar	-	-	8
2de evangeliske Salmebøger	-	5	-
1 Sort Klædes Vest til Michel Hansen, Nolsøe			
Til Roskilde selv leiede for Vognen	1	-	12
Betalt i Roskildekro	-	-	12
Til Provst Gad for Vognen	1	1	-
For Vognen fra Snoldelev	1	2	-
Til Pigen i Roskilde	-	2	-
For mit Uhrs Istandsættelse	2	2	-
2 Par Brillér á 40 sk.			
1 Par Brillér á 32 sk.			
1 Par Brillér á 28 sk.			
1 Par Brillér á 24 sk.	1	1	12
4 Dusin grønne Glas Knapper á 8 sk	-	2	-
1 Hr. Brynningsvise	-	-	6
For 4 store 8 mindre Kompasroser á 6 sk.	-	4	8
Mine Brillers Istandsættelse	-	4	-
2 Theskeer af Plet á 8 sk.			
1 lidet Uhr á 8 sk.			
1 Proptrækker á 4 sk.	-	1	12
1 gl. Salmebog	-	1	8
1 gl. Vafl (?)	-	3	8
1 ny Vest til mig	1	5	-
1 ny Vest til mig	1	-	-
1 liden Læderpung	-	-	4
Jeg betalt for min gl. Paryks Istandsættelse	2	-	-
Og for den nyes Oppudsning	-	1	-
Jeg kjøbt 6 Gigtringe af Staal	-	3	-
Jeg kjøbt 1 Glas lugtende Vand	-	1	8
3 Tørklæder á 32 sk	1	1	-
Jeg betalt til Pedersen for mine Brillér	-	3	-
4 Stkr. Bomulds Tørklæder á 18 sk.	-	4	8
2 Stkr. Sirtes Bomulds Tørklæder á 24 sk.	-	3	-
3 rund Sæbe á 8 sk.	-	1	8
1 Tørklæde á 80 sk.	-	5	-
2 hvid Sæbe á 32 sk.	-	5	-
4 Chokolade á 36 sk.	1	3	-
3 Flasker Brændeviin og Salt á 3 Mk	1	3	-
2 Extract	1	-	-
Den 20. Juli betalte for mig til Hr. Capt. Dahl for Reisen:			
Capt. Dahl 20 Dage á 3 Mk	10	-	-
Styrmand Sørensen Ducør	1	-	-
Mathias, Lars, Jacob, Kokken á 3 Mk	2	-	-

Hvussu nógv tað er broytt kann fáast ein hómíng av við at hyggja at hesi nútíðarmyndini av Skálatrøð.

Sølan av Skálatrøð
Øll kenna Skálatrøð sum er mitt í Havnini. Men tað eru tey fægstu sum vita hví hetta økið eitur soleiðis. Tann sum átti Skálatrøð var umrøddi Niels Skaale. Hann var beiggi Nicolaj Skaale, som var pápi Conrad Nicolajsen. Conrad var pápi Tom Nicolajsen, sum aftur var pápi Sigfred Skaale, sum var borgmeistari í Havn í nógv ár í trýssunum.

Underskrevne Niels Skaale i Thorshavn tilstaaer og herved vitterliggjør, at jeg har solgt, som jeg og herved sælger, skjøder og aldeles afhænder fra mig og mine Arvinger til Hr. Kjøbmand M. C. Restorff af Thorshavn den mig tilhørende Trøe, beliggende ved Stranden fra Retteraa og til Littleviig kaldet, med det indhegnede Steengjærde paa Trøen, af Steen opførte Have, derved et Korntørre Huus (Sodnhus) samt et Baade Nøst, staaende ved Retteraaen, for den imellem os omformede Kjøbesum 600 rd., og da disse Sex Hundrede Rigsdaler til mig ere betalte, saa skal fra nu af den nævnte Trøe og Have og Sodnhus samt Baade Nøst følge og tilhøre bemeldte Kjøbmand Restorff som en retmæssig tilkjøbt Eiendom, upaaanket af mig eller mine Arvinger med samme Ret og Raadighed, som jeg det eiet og besiddet haver.

Dette bekræfter jeg ved min og 2de Vitterligheds Vidners Underskrivter.

Thorshavn, den 22. October 1862.
N. Skaale.

Til Vitterlighed:

Gomul mynd av Skálatrøð. Her er ringt at kenna nakað aftur burtursæð galvin á fabrikkini hjá Østrøm, sum enn er til sum bygningur.

HÁTRÝSTFITTINGS
- vanligt og sýrufast stál

311155
P/F Tórshavnar Skipasmiðja

Fiskimenn vilja ikki vita av løgtingsmonnum

Herfyri var orðaskifti á tingi um uppskotið til figgjarlóg. Sum vanligt hevur útvarpið sent orðaskiftið á millumbylgju, meðan aðrar sendingar hava verið sendar sum vanligt á FM, og er hetta eisini í lagi hjá teimum flestu. Men fiskimenn á sjónum hoyra ikki FM, og tí hava teir bert millum-

bylgju at velja í. Og her vóru tað so bert tingmenn, sum hesar dagar vóru í boði. FF varð uppringt ein av hesum døgum av fiskimanni, sum var undir Føroyum. Hann kærði sína neyð, tí hann hevði als ikki áhuga fyri at hoyra løgtingsmenn, og hesum vóru fiskimenn á feltinum yvirhøvur samdir

um. Teir vildu sleppa at hoyra ta vanligu útvarpskránna, men hesum høvdu teir ikki móguleika fyri. Teir høvdu ringt til útvarpið, men hesum fingur teir einki burturúr. Spurningurin hjá okkum er, um tað ikki ber til at býta um til næstu ferð, orðaskifti verður sent úr tinginum, soleiðis at ting-

menn koma á FM og hin ar sendingarnar á millumbylgju. Tað hevði givið ein rættiligan valmóguleika!

PUMPUR
- til øll endamáł

311155
P/F Tórshavnar Skipasmiðja

Viðvíkjandi lógararbeiðnum at umskipa P/F Føroya Lívstrygging

Soljóðandi bræv er 9. oktober sent løgmanni.

Feløgini í Samtakinum, ið eru gingin saman til tess at tryggja áhugamálini hjá limum sínum sum tryggingartakarar og eftirlønaruppspararar í LÍV, fegnast um tann dent, ið lögmaður legði á eftirlønarspurningin í Ólavsskúlrøðuni og á løgtingssamtuktina um at umskipa Føroya Lívstrygging, so at tryggingartakararnir fáa fulla ávirkan og innlit.

Áherðsla hevur verið lögð á, at fakfeløgini mugu medvirka konstruktívt í hesum stórmálum, ið krevja umfatandi og langtrøkkandi semjur bæði á arbeiðsmarknaðinum og millum politisku flokkarnar á tingi.

Feløgini í Samtakinum eru so avgjørt sinnað at medvirka konstruktívt og meta, at hesi mál eru millum størstu mál hjá fakfelagsrørsluni í nýggjari tíð. Samstundis vilja vit gera greitt, at vit kunnu ikki góðtaka, at fyra ár

fara afturat undir tygara politisku leiðslu, uttan at nakað ítøkiligt spyrst burturúr.

Eins og løgtingssamtuktin ásannar, at tað er alneyðugt, at fólk taka undir við og taka til sín eftirlønarskipanir í Føroyum, skulu framstig gerast á eftirlønarøkinum, so vilja feløgini enn einaferð endurtaka, at høvuðsfortreyt fyri eini loysn liggur í eini skipan av LÍV, so eftirlønarsuppspararar fáa veruliga ávirkan á hesi viðurskifti síni, eins og vit kenna tað í londunum rundanum okkum.

Umboð fyri feløgini royna nú á triðja ári at fáa eina samráðingarloysn við landsstýrið um LÍV, men higartil hevur konstruktivur vilji skortað frá landsstýrisins síðu at medvirka til loysn.

Feløgini í Samtakinum vilja tí heita á løgmann við ábyrgd at samskipa politikkin á økinum at

síggja til, at neyðugu lógarbroytingarnar verða gjørdar í hesum árinum, so broytt lóg fyri LÍV kann koma at virka frá ársskiftinum.

Gongdin í heimsbúskapinum seinasta árið hevur givið LÍV týðandi trupulleikar. Limirnir hjá feløgnum, sum kunnu verða útsettir fyri stórum tapum, tola sum vera man ikki, at drálað verður longur við at geva teimum fult innlit í hesi viðurskifti og avgerandi ávirkan á, hvussu uppsparingin verður umsitin. Samstundis vilja vit gera greitt, at landsstýrið eftir okkara hugsan hevur ábyrgdina av teimum tapum, sum tryggingartakarin hevur liðið síðani ognartøkuna 1. januar 2000.

Vinarliga

Vegna Fakfeløgini í Samtakinum:

- Starvsmannafelagið
- SFS (starvsfólkafelag fíggarstovnanna)
- Føroya Lærarafelag
- Føroya Skipara- og Navigatørfelag
- Maskinmeistarafelagið
- BLF (Búskapar- og Løgfrøðingafelagið)
- Føroya Almanna- og Heilsurøktarfelag
- Føroya Pedagogfelag
- YF (Yrkisfelag HF- og studentaskúlalæraranna)
- Magistarafelagið
- Yrkisfelagið Trygdin
- Føroya Postfelag
- Føroya Fiskimannafelag
- Føroya Verkfrøðingafelag

- Jógvan Mørkøre
- Gunnleivur Dalsgarð
- Andrias Ziska
- Leif Ellingsgaard

Eftirløn:

Nú skal aftur byrjast við blonkum pappíri

Landsstýrið fer nú at taka eftirlønarmálið upp aftur. Sagt verður, at hetta skal verða gjørt í samstarvi við arbeiðsmarknaðin, og hesuferð hevur landsstýrið sett sær fyrri at fara til arbeiðis við einum blonkum arki.

Sagt verður í fjølmiðlunum, at ein fyrstu døgnum fer Anfinn Kalsberg, lögmaður, at bjóða arbeiðsmarknaðinum til fund um fleiri mál. Nú skal arbeiðsmarknaðurin við frá byrjan, so hann ikki fær eitt liðugt uppskot kroyst niður yvir seg, sigur Anfinn Kalsberg.

Eftirlønarmálið liggur partvíst undir landsstýrismanninum í arbeiðsmarknaðarmálum og partvíst undir landsstýrismanninum í almannamálum.

Lögmaður hevur tí avgjørt, at hann skal samskipa hetta málið, saman við øðrum málum, sum

hava við arbeiðsmarknaðin at gera, eitt nú lønar og skattamál.

Eftirlønarmálið hevur nú verið á politisku dagskránni í eini 20 ár. Og tað sigur nakað nógv um hvussu tungt okkara politiska skipan virkar, at aftaná alt sum tosað og sagt, eru vit ikki enn komnir longur enn, at nú skal aftur byrjast við einum "blonkum pappíri" saman við arbeiðsmarknaðinum.

Tað hava verið nógvar byrjanir í hesum máli. Tá Óli Jacobsen var landsstýrismaður eitt stutt skeið, meðan Edmund Joensen var lögmaður, setti hann ein arbeiðsbólk júst eftir sama leisti, sum lögmaður nú skjýtur upp, nevniliga at gera eitt uppskot til eina eftirlønarskipan saman við arbeiðsmarknaðinum.

Fundir vóru eisini í hesum bólki, sum fyri langari tíð síðan hevði kunnað

verið komin á mál, um hann slapp at halda áfram.

Men so skjótt nýggja landsstýrið tók við í 1998 hendi einki meira. Men nógv var sagt og fráboðað. Við regluligum millumbilum var boðað frá, at nú var ein lóggáva beint fyri framman.

Hetta gjørdi tað, at feløg, m.o. Føroya Fiskimannafelag heldur enn at fara fara í holt við sína egnu skipan bíðaðu eftir teirri almennu lóggávuni, sum tó ikki kom.

Síðan tað gjørdist greitt, at eingin lóggáva kom í farna valskeiði hava bæði Føroya Fiskimannafelag og Føroya Arbeiðarafelag gjørt sínar egnu, og ymisku skipan, á økinum, og onnur feløg eru í ferð við tað sama.

Tískil hevur stórir partur av arbeiðsmarknaðinum "loyst" málið, meðan politiska skipanin hevur ligið sjóvarfallið av

sær. Tískil er tað ein spurningur, hvussu stóran skund málið hevur nú, soleiðis sum Føroya Arbeiðarafelag eisini hevur víst á.

Tað er í hvussu er vist, at tað verður ikki lættari at byrja við einum blonkum pappíri saman við arbeiðsmarknaðinum, enn tað vildi havt verið um, arbeiðið, sum var sett í gongd í 1998, hevði verið fullført.

Tá tað nú frættist, at teir í landsstýrinum enntá eru ósamdir um hvør ið skal samskipa hvat, kunnu vit bert meta um sjálvi hvat vit kunnu vænta okkum.

AGN

SILD KÚFISKUR MAKRELUR HØGGUSLØKKUR

have dagligt samband um allt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR · telefon: 447720 ella 448095 · fax: 448744

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

SKIPSTIMBUR & APTERING

Vit átaka okkum alt arbeiði innan skipstimbura og aptering, so sum nýggja messu, brúgv ella lugar.

Fa. Skipstimbura og aptering

v/Jón Jacobsen · FO-470 Eiði · Tlf: 22 23 86

Bjargingar-, neyð- og slækkl-útgerð til skip og bátar

- Neyðrakettir & hondbluss
- Bjargingarvestar, -kransar og -línur
- Eldslökkjarar, tepplir og slangur
- PIONER plastbátar - nógvar modellir

Vit útvega flest alla útgerð uppá tyrispurning

KAJ ANDREASEN & CO
Tel: 315600 · Fax: 318008

Haldið FF-blaðið

Heini O. gevur FF-blaðnum fullkomiliga rætt:

"Eingin virðing fyrir lógini"

Í aðrari grein í blaðnum hava vit gjört viðmerkingar til stöðuna hjá lögmanni í samband við málið um upphæggingarstuðul. Síðan hetta var skrifað, hefur formaðurinn í landsstýrismálanevndinni, Heini O. Heinesen, havt viðmerkingar í útvarpinum til málið. Hann sigur, at lögmaður við síni stöðu sýnir vantandi virðing fyrir lógini. Viðmerkingarnar hjá lögmanni til niðurstöðuna hjá landsstýrismálanevndinni fella formanninum tungt fyrir bróstið.

- Lögmaður átti at givið landsstýrismanninum eina nös, hevði hann virðing fyrir landsstýrismálanevndinni, sigur Heini O. Heinesen, sum stúrir fyri, at framferðin hjá lögmanni "kann skapa fyrirdømi".

Lögmaðurin segði við Útvarpið, at Jørgen Niclasen hevur lovað at taka niðurstöðuna hjá landsstýrismálanevndinni til eftirtektar. Hinvegin ætlar hann ikki at gera meira við málið, segði lögmaður, sum vísti á, at serfrøðingar í fiskimálastýrinum og uttanveltaðir advokatar tulka lógina øðrvísi enn advokaturin hjá landsstýrismálanevndinni.

Heini O. Heinesen ror fram undir, at lögmaður heldur hondina yvir partamannin og landsstýrismannin Jørgen Niclasen.

- Lögmaður slær atfinningarnar upp í glens. Tað tykist at hava týðning, úr hvørjum flokki landsstýrismaðurin er, sigur formaðurin í landsstýrismálanevndinni.

Heini hevur fullkomiliga rætt... Hetta eru sjónarmið, sum eru fullkomiliga í samsvar við tað, sum vit hava ført fram her í blaðnum ferð eftir ferð. Ikki minst hevur Heini rætt í tí, at ein slík mannagongd kann skapa fordømi. Tað er óneyðugt at siga, at tað er eingin trupulleiki hjá einum landsstýrismanni at fáa "serfrøðing" og "uttanveltaðan" advokat at geva sær viðhald, hvørja ferð eitt slíkt mál stingur seg upp.

Vit hava fingið váttað frá serfrøðingi á økinum, at ein slík mannagongd hjá einum ráðharra - og ikki minst stjórnarleiðara

Heini O. Heinesen, tingmaður fyri Tjóðveldisflokkinn, er samdur við FF-blaðið, men hvat ger hann við tað?

- vildi verið óhugsandi í einum skipaðum rættarsamfelagi, sum t.d. tí danska. Hetta hevði verið fatað sum ein greið roynd at sleppa sær undan tí parlamentariska eftirlitinum, sum er grundarlagið fyri einum virkandi fólkaræði.

...men hvat ger Heini? Spurningurin er bert: Hvat ger Heini, og hvat ger restin av tinginum, fyri ikki at tala um tann partin av tinginum, sum

skal eitast fyri at vera andstøða?

Tað er fullkomiliga upp til tingið at seta seg í respekt móttvegis landsstýrinum. Men í skrivandi stund hevur ikki látið í nøkrum teirra, so "fordømið" er so sanniliga skapt. Og hetta merkir, at ein tann mest avgerandi funktiónin hjá lögtinginum, nevniliga tann at hava eyguni við landsstýrinum, hevur fingið eitt sera álvarsligt skot fyri bógvin.

Hesum kunnu tingmenn takka sær sjálvum fyri. Tá tað hevur hóskað í teirra kramm, hava teir sjálvir biðið um og góðkent sokallaðar "løgfrøðisligar niðurstøður" frá egnum lögfrøðingum, sum greitt hava verið í stríð við galdandi rættarskipan, og tí kunnu teir illa siga nakað, tá nú sama mannagongd ikki hóvar teimum.

"Fordømið", sum Heini óttast fyri, er longu skapt av tinginum sjálvum. Og tað er øll grund fyri ótta um hjá Heina, tí mátin hjá lögmanni at snúgva sær undan landsstýrismálanevndinni, nevniliga við at fáa einhvønn advokat at siga tað mótsatta av

útlæggingini hjá tinginum, váttar ta fatan av hansara rættarfatan, sum vit hava víst á og prógvað nógvar ferðir - uttan at nakar hevur látist um vón.

Heini man so eisini hava slept endanum. Fundur var í landsstýrismálanevndinni aftaná at stöðan hjá lögmanni var kend, men samb. gerðabókini varð málið ikki tikið uppá tungu.

Skuldi verið stórmál hjá miðlunum Hetta skuldi verið eitt mál av størsta prinsipiella týðningi av orsökum, sum longu eru nevndar, sum skuldi givið orsök til eina gjølliga viðgerð og orðaskifti, um stýrisskipanarlógin virkar eftir ætlan.

Almenna viðgerðin hevur verið, at útvarpið hevur havt tveir tíðinda-stubbar, har Heini í tí seinna reisir teir spurningar, sum eru relevantir í hesum máli. Síðani er tægn, og eingin av hinum miðlunum hevur tikið málið uppá tungu.

So kunnu vit spyrja okkum sjálvi, hví eitt slíkt mál skal tigast í hel.

Hetta er tað, sum stýrisskipanarlógin sigur um

virksemd hjá landsstýrismálanevndinni:

§ 38. Løgtingið setur eina triggja manna nevnd av lögtingsmonnum at hava eftirlit við, at starv landsstýrisins verður útint á lógligan hátt.

Nevndin umboðar tiskil

løgtingið í eini av sínum týðningarmestu uppgávum. Men so lítlan myndugleika og autoritet hevur hon, at hon verður sett til vikis av einum "vanligum" advokati. Men hetta er sjálgjort!

Fimm farnir á sjónum

Tann 1. november er minningardagur teirra sjólátu. Teir sum eru farnir í sín-um virki á sjónum síðan 1. november 2001 eru:

Mikkjal Sjørður Olsen, Hvannasund," doyði 6. november 2001 við "Havhesti, 43 ára gamal.

Jógvan Sonny Drangberg, Skopun, doyði 12. apríl av skaðatilburði umborð á "Jaspis", 53 ára gamal.

Karlo Joensen, Miðvágur, slerdi úr av "Gaja 3" í Diskovíkini tann 14. apríl 2002, 56 ára gamal.

Jógvan Jacobsen, Skáli, doyði umborð á West Express 1. august 2002, 59 ára gamal.

Jógvan Olsen, Toftir, doyði umborð á Western Pacific 11. august, 52 ára gamal.

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

Tann 8. í hesum lá "Ingimundur" á vágni; teir hava landað til Egedesminde í eina tíð og hava lagt um 100 tons av ísaðum rækjum upp har. Teir komu til Sisimiut, tí at Grønlands Kommando hevur bannað teimum at fiska, tí satelitturin hjá teimum var farin; teir kundu tí ikki sita suðuri í Nuuk og síggja, hvar "Ingimundur" lá og fiskaði. Teir fóru út aftur fríggjadagin tann 11. oktober.

14. oktober lá "Aqqiseq" við bryggju; teir vóru komnir inn eftir einum eykaluti, og vóru á veg suður til Nanortalik at landa. Teir høvdu 25 tons inni av livandi krabba; teir byrjaðu hendan túrin 5. oktober, og er hetta triði túrurin, síðani teir vóru inni her - tað var tann 16. september. Teir hava landað 50 tons teir báðar túrarnar undan hesum. Jóan Hendrik Djurhuus, sum er skipari, sigur, at kuldin er ikki komin enn; teir liggja her út fyri Sisimiut og royna. Teir eru 10 mans, og tveir av teimum eru froyingar; maskinmeistarinn er Helgi Müller.

Teir eru báðir úr Havn.

19. oktober: Tað hevur verið av allar besta veðri, síðani vit høvdu tann nógva stormin herfyri. Tað hevur verið eitt lítið lot útiá, annars hevur tað verið blikalogn inni við land; tað hvítir ikki við landið, og temperatururin hevur liggið millum + 5 og niður ímóti 0. Eg tosaði við ein mann í dag um oktober mánað, og hvussu fantastiskt veðrið var. Hann mintist ikki, at veðrið hevði verið soleiðis í oktober, og eg sigi tað sama sum hann. Í dag hevði eg kunnað - um eygað rakk so langt - sæð líka yvir til Kanada, og tað er blikalogn.

Nú er loyvi at skjóta lomviga aftur. Teir kundu byrja at skjóta tann 16. oktober, men tað er ikki nóg av fugli, teir hava skotið. Teir siga, at fuglurin kemur ikki inn - hann heldur seg útiá - til havs.

Eg havi frætt frá Rógva Joensen, sum er úr Klaksvík og er skipari

á "Alduni". Teir hava liggið í kanti-num og drigið um 1-2 tons um dagin av fyrsta floks krabba. Teir skulu inn til Nuuk at landa tann 25. oktober, tí japanararnir vilja hava krabban til Japan fyri jól. Teir hava um 60 tons inni av lidnari vøru, og hann sigur, at veðrið hevur verið vánaligt hjá teimum í langa tíð, men nú hevur verið stilli í eina góða viku. "Aldan" skal til Spania um mánaðarskiptið

"ALDAN"

november/desember, og verður skipið liggjandi har til mars. Rógvi roknað við at vera umborð, til "Aldan" fer niður.

we make fishing more profitable

Vit framleiða og umvæla øll slag av trolum, so sum:

- Rækjutrol ■ Botntrol ■ Flóttrol ■ Semipelagisk trol

Vit framleiða og umvæla snurpunótir til:

- Lodnu ■ Makrel ■ Sild

Vit framleiða og umvæla nótir til alivinnuna umframt:

- Vaska og impregnera nótir
- Levera kompletar fortoyningar, akker, tog o.á.

Annars hava vit alla útgerð til trol, nótir og alivinnuna

VÓNIN LTD.

Høvuðsskrivstova:
 Vónin P/F
 Bakkavegur 22
 530 Fuglotjørður
 Telefon 444 246
 Telefax 444 579
 www.vonin.com

Tórshavn:
 Álaker
 Telefon 35 43 91
 Telefax 31 33 19

Miðvágur:
 Telefon 33 29 46

Innbjóðing til almennan fund at stovna samtak fyri brúkarar í Føroyum

Nú verður bjóðað øllum áhugaðum til fundar **mikudagin tann 30. oktober kl. 19.30** til tess at stovna samtak fyri brúkarar í Føroyum.

Vit eru illa stódd tá tað snýr seg um at tryggja og verja rættindi brúkarans í Føroyum - í høvuðsheitum tí at ongin myndugleiki varar av ella kærir seg um brúkaraviðurskipti. Hetta vistu vit frammanundan, men tað kom pínliga í ljósmála, tá Norðurlenska Brúkaranevndin hevði sín ársfund í Føroyum um miðjan sept..

Vit mugu eisini sanna, at politiski myndugleikin hevur ikki verið og tykist ikki vera sinnaður at gera nakað við hesi viðurskipti. Hetta ber illa til longur, og tí mugu brúkararnir í Føroyum sjálvir taka seg saman í felagsskap, við tí endamálið at fáa hesi viðurskipti í rætt lag.

Tí verða øll áhugað nú bjóðað til fundar til tess at stovna nýtt samtak fyri brúkarar í Føroyum fyri at verja áhugamál brúkaranna og virka fyri teimum, m.a. við

- at gera vart við sjónarmið brúkaranna í almennum orðskifti,
- at vera málagn fyri brúkarááhugamálum móttvegis politiskum myndugleikum, og
- at virka fyri at almennur brúkarapolitikkur verður orðaður og settur í verk, við dagførdari lóggávu og almennum brúkarastovni, til tess at fremja brúkarakunning og tryggja brúkarunum rættindi teirra.

Lagt verður upp til at bæði einstaklingar og feløg kunnu verða limir, og vónandi verður undirtøkan stór longu á stovnandi fundinum.

Fundurinn verður:

mikukvøldið tann. 30. oktober 2002, kl. 19.30, í húsunum hjá Starvsmannafelagnum, J.H. Schrøtersgøta 9, Tórshavn.

Vegna fyrireikararnar

Hans Pauli Strøm, Ingunn Simonsen og Gunnleivur Dalsgarð

SKIPASMIÐJAN

Filtur

Brennoljufiltur
Sm. oljufiltur
Luftfiltur
Vatnfiltrur

P/F Tórshavn: Skipasmiðjan
Tlf: 31 11 55 - Fax: 31 11 25

P/F Skipasmiðjan & Skúla
Tlf: 44 11 55 - Fax: 44 11 25

24 tíma Væð
Út: 21 11 55

www.faroeyard.fo - E-mail: sks@faroeyard.fo

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismissnýtarar og avvarandi teirra.

Høvur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

Grindadráp á St. Lucia:

Lýsing av eini hvalatjóð

Seinast í september var ein stór ráðstevna í Føroyum fyri hvalaveiðitjóðir. Hetta var nú ein sera "blandað forsamling", sum tað eisini hefur verið greitt frá í fjølmiðlunum. Her vóru komin fólk úr øllum "endum heimsins", og tað var soleiðis ein stór sendinevnd úr New Zealandi, og stórt longur ber nú ikki til at koma.

Luttøka var eisini úr St. Lucia. Vit undrast kanska á, at fólk úti í heimi ikki skulu vita um Føroyar. Men hvussu nógv okkara vita nakað um St. Lucia? Og at her eisini verður dripin grindahvalur?

Vit fara at lýsa St. Lucia, sum er eitt oyggjasamfelag sum Føroyar. Hetta merkir, at vit hava rættuliga nógv til felags, men tað er eisini nógv sum brýtur av.

St. Lucia er ein partur av karabiska oyggjaflokkunum sunnan fyri USA eystanfyrir, og tað verður sagt á heimasíðuni hjá

heimshvalaráðnum, at hvalur hefur ávísan týðning fyri fólk á Grenada, Dominica, St. Lucia og St. Vincent og Grenada. Umframt onnur hvalasløg verða veiddir 300-450 grindahvalir á hesum leiðum. Tvøstið verður býtt millum fólk á leiðum. Tvøstið verður býtt millum fólk á leiðum. Tvøstið verður býtt millum fólk á leiðum.

St. Lucia hefur eisini spælt ein leiklut í IWC, altjóða hvalaveiðufelagskapinum, har landið er limur. Her verður landið roknað sum "pro whaling", t.v.s. fyri hvalaveiðu. Samstundis fáa tey fíggarligan stuðul frá Japan. Hetta hefur sjálvsagt givið høvi til skuldsetingar um, at St. Lucia er "keypt" av Japan at stuðla teimum í IWC. Hetta verður sjálvsagt avvíst, men lýsir tó tær "metodir", sum verða nýttar í IWC.

St. Lucia hefur eisini verið undir altjóða trýsti fyri sína veiðu av grindahvali.

Og her kenna teir eisini Sea Shephard, sum roynir at hótta ferðamannavinnuna í landinum fyri at fáa myndugleikarnar at steðga grindadrápi. Men eins og í Føroyum halda teir fast við teirra aldargamla sið at drepa grind. So sanniliga hava vit nakað til felags.

St. Lucia
Vit fara her at lýsa St. Lucia og í summum førum at sammeta við Føroyar.

Oyggjarnar vórðu eftir øllum at døma funnar av Colombus í 1502. Síðan tá hava Bretland og Frakland skiftivís havt vald á oyggjunum. Oyggin kom at enda undir Bretland í 1814, og var hetta annars samstundis sum Føroyar komu undir Danmark. Fyri nøkrum árum síðani St. Lucia gjørdist sjálvstøðugt innan bretska Commonwealth.

Samlaða landaøkið er 638 ferkilometrar, ella helvtin av Føroyum, men fólkatalið er 150.000 ella trýggjar ferðir tað í Føroyum. Høvuðsstaðurin eitur Castries, og har búgva um 60.000 fólk.

Almenna málið er enskt, men 80% av fólkinum tosar eisini franskt.

90% av fólkinum er svart. Livilíkindini munnu vera hampilig, tí livialdurin er mettur til 71 ár, sum ikki er so langt frá tí, sum er vanligt á okkara leiðum.

Miðalhitin er 26 stig, so her er í hvussu er stórir munur. Stýrisskipanin er tann, at valt verður eitt ting við 17 limum, og her hefur javnaðarflokkurin ongar trupulleikar, tí teir eiga teir 14 av sessunum. Síðan er eitt senat við 11 tilnevndum limum.

St. Lucia er limur av nógvum altjóða stovnum

og millum hesar er eisini ST.

Búskapurin er fyrst og fremst grundaður á tænastuveitingar sum ferðamannavinnu, sum telur 73%, meðan ídnaður er 19% og landbúnaður 8%. Búskaparvøksturinn liggur um 2-3% árliga.

Fíggarætlanin liggur um eina milliard, sum eftir fólkatalinum man vera 1/10 av føroysku fíggarætlanini.

Myntin er East Carab-

Her síggja vit umboðið úr St. Lucia.

Á døgurðasamkomuni í sambandi við fundin var skipað fyri undirhaldi. Her eru tað umboðini úr New Zealandi sum undirhalda.

bean Dollar, sum er felags fyri londini har á leiðini, men amerikanskir dollarar kunnu eisini nýtast.

Fiskiveiða má sigast at vera sera avmarkað. Í 1999 vórðu veidd 1.718 tons.

Útflutningurin er umleið hálv milliard, meðan innflutningurin liggur um tvær milliardir krónur. Størsti partur av útflutninginum er bananir.

Vegalongdin er 1.200 km, og talið av persónbilum er 15.000, sum man vera nakað tað sama sum í Føroyum.

Tað eru tveir altjóða

flogvøllir, og samlaða ferðamannatalið táttar í eina milliön.

Telefonfelagatalið er uml. 50.000 og talið av teldum er 22.000.

Tey hava eina rættarskipan sum líkist okkara, men hægstarætt hava tey felags við hini londini í økinum.

80% av fólkinum eru katolikkar.

Skúlagondin er tvungin og ókeypis, og 82% av fólkinum dugur at lesa og skriva.

Tað eru 32.000 sjónvørp og 111.000 útvarpstól. Tað eru trý landsum-

fatandi tíðindabløð.

Ferðafólkatalið liggur um 250.000 + 400.000 frá ferðamannskipum. Ferðafólkini kasta av sær einar 2 mia. kr.

Tað má sigast at vera rættur "uttanríkispolitikur" at vit á ein slíkan hátt sum við grindafundinum kunnu skapa okkum samband við slíkar tjóðir sum meira ella minni eru í somu støðu, sum vit sjálvir.

Tað eigur grindamannafelagið saman við landsstýrinum tøkki fyri.

Umboðini úr Grønlandi.

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gegur
MEIRI
MINNI

Meira um sjúkraviðbótina hjá fiskimonnum

Ein góð lýsing av poltiskt-/umsitingarligu skipanini

Í seinasta blaði høvdu vit eina frágreiðing um málið viðvíkjandi sjúkraviðbótini hjá fiskimonnum.

Viðmerkingarnar vórðu gjørdar út frá útvarpstíðindunum um hetta mál. Men málið er ikki so einfalt, sum hesi tíðindi kanska kundu geva varhugan av. Tað skal tó sigast, at fleiri av teimum trupulleikum, sum eru nevndir, eftir okkara meting stava frá manglandi kunngerð á økinum, sum tað áliggur landsstýrismanninum á økinum at gera. Hetta er ikki minst galdandi fyri tíðarfreist at senda inn umsókn um sjúkraviðbót. Sjálvsagt vildi tað verið enn betri og greiðast, um slíkar reglur stóðu í lógini, soleiðis sum landsgrannskoðarin mælir til.

Tá ein stovnur sum landsgrannskoðarin reisir slíkar spurningar, so er tað sjálvsagt skyldan hjá politiskt/umsitingarligu skipanini at viðgera til-mælini og at taka tær neyðugu avleiðingarnar.

Vit hava nú hugt nærri at viðmerkingunum hjá landsgrannskoðaranum um hetta mál, og høvuðsinnihaldið í teimum verður endurgivið aðrastaðni í blaðnum.

Spurningurin um sjúkraviðbótina verður fyrstu ferð tikin upp í 2000. Til niðurstøðuna í frágreiðingina frá 8. mars 2000, og sum er endurtikin í 2001 og 2002, hava vit fylgjandi viðmerkingar til tey einstøku punktini:

Menn fáa sjúkratrygd og vanlukku-trygging samstundis Tað er eingin, sum hevur gjørt galdandi, at praksis á hesum øki ikki skal vera í samsvar við lógina. Og tað, at menn kunnu fáa upp til 24.000 í einum mánaði fyri eitt sera avmarkað tíðarskeið, kann ikki sigast at vera órímligt. Ikki minst tá hugsað verður um, at barslsskipanin kann geva løntakara upp til kr. 35.000 um mánaðin. Sum høvuðsregla kann siga, at fiskimenn, sum gerast sjúkir, nærumuttan undantak hava stóran inntøkumiss.

Tað skal verða nevnt, at orsøkin til at skipanin við sjúkraløn til fiskimenn ikki varð avtikin, tá dag-

peningalógin kom í 1978, var júst fyri at sleppa undan, at fiskimenn gjørdust verri fyri.

Tá tað neyvan er ivi um, at lógarheimild er fyri hesi mannagongd, má tað meira vera ein politiskur spurningur enn ein grannskoðaraspurningur, um her skal broytast nakað. Her skal eisini verða havt í huga, at ein nýggj vanlukkutryggingarlóg liggur fyri at verða lögð fyri løgtingið í næstum. Her er júst ætlanin, at tað skal kunna vera móguleiki fyri eykatrygging móti inntøktutapi við sjúku afturat teirri grundtrygging, sum er galdandi fyri allar løntakara. Tað er nevniliga í stríð við allan logikk, at ein privat fyritøka sum tryggingin skal sleppa undan at gjalda dagpening, tí viðkomandi eisini er tryggjaður gjøgnum lóggávuna.

Tí eigur hesin spurningur at verða tikin upp í hesum sambandi við tí endamáli, at allir fiskimenn kunnu fáa somu sømdir -uttan mun til, um tað er av skaða ella sjúku, teir gerast óarbeiðsførir.

Menn fáa sjúkratrygd og dagpening samstundis Hetta eigur sjálvsagt ikki at henda, og tí er tað ein umsitingarligur spurningur at forða fyri hesum. Tað er ikki givið, at hetta er ein lóggávuspurningur, í hvussu er í lógini um sjúkratrygd. Mannagongdin kundi her verið skipað í teirri lógásettu reglugerðini, sum ongantíð er gjørd, og sum landsgrannskoðarin ikki umrøður.

Menn fáa sjúkratrygd og arbeidssinntøku samstundis Tað er klárt, at her mangla reglur, sum skipa hesi viðurskipti, og eiga hesar at verða lógásettar.

Ivasamt um frítíðar-løn skal latast av sjúkraviðbót Her eru vit púra ósamdir við landsgrannskoðaran við hesum grundgevingum: Í sáttmálanum er ásett, at menn eiga frítíð-

arløn av minstuløn og øðrum viðbótum. Í lóggávuni er eisini ásett, at hetta skal gjaldast úr landskassanum. Tí er minstalønin kr. 12.725 + frítíðarløn, og sjúkraviðbótin er í grundregluni tann sama. Víst er talan um tvinnar sjálvstøðugar lógir, men lógin um sjúkraviðbót er greitt tengd saman við lógini um inntøkutrygd, og her er eisini talan um eina mannagongd gjøgnum meira enn 40 ár. Annars stuðlar lógin um frítíð við løn heilt greitt uppundir at gjaldast skal frítíðarløn av veitingum sum hesum, sum eru beinleiðis endurgjald fyri inntøkumiss. Men sjálvsagt má sigast, at skuldi nakar ivi verið, so er hann av formellum slag, tí eingin ivi er um ætlanina við lógini. Og ein slíkur ivi kann sjálvsagt greiðast við eini lógarbroying.

Undanførslurnar hjá Jørgen Tað, sum er sera lýsandi fyri landsumsitingina, eru tær undanførslur, sum Jørgen Niclasen nýtir mótvegis landsgrannskoðaranum fyri, at einki veruligt er gjørt á hesum øki.

Tað skal ikki skyldast uppá fakfeløgin Tað verður sagt, at "hvørja ferð ætlanir hava verið frammi um broytingar, hevur hetta elvt til mótstøðu... frá fakfeløgunum". FF kennir als ikki til nakra ætlan á hesum øki, fyrr enn vit hoyrdu tað í útvarpinum nú um dagarnar. Tí hava vit als ikki havt móguleika fyri at seta okkum ímóti nøkrum sum helst. Vit eru til eina og hvørja tíð fyri at fáa greið viðurskipti á øllum økjum, eisini hesum, har tað kann vera neyðugt við móguligari ógreiðari lóggávu. Vit høvdu eisini kunnað medvirkað fyri at rætta skeivleikar, har fiskimenn á órímligum grundarlagi fingur munir, sum ikki hava verið ætlaðir. Tað hava vit gjørt fyrr í øðrum málum.

Men hinvegin vilja vit seta okkum ímóti broyt-

ingum, sum vilja skerja veitingar hjá fiskimonnum undir sjúku.

Hava sjálvir beint fyri móguleikanum at greiða málið Her skal sigast, at tað var eitt forum, sum kundi havt viðgjørt eitt slíkt mál, og var tað yrkisráðið fyri lønjavningargrunnin. Hesum móguleika hava Jørgen, og serstakliga lögmaður, beint fyri, og hjá tí, sum lesur FF-blaðið, er óneyðugt at nevna, hvørji brot á sjálvari stýrisskipanarlógini, sum eru framd fyri at náa hesum endamáli. Tí hava hesir báðir sjálvir blokerað fyri, at onnur hava kunnað medvirkað til at loysa trupulleikarnar, sum landsgrannskoðarin hevur víst á.

Og eftirtíðin hevur so víst, at teir sjálvir, saman við teirra umsiting, eru als ikki førir fyri at fáa loyst sjálvst lutfalslig smá mál sum hetta. Men nú skulu teir so ikki koma og geva fakfeløgunum skulдина fyri nøkrum sum helst.

Eingin arbeidsbólkur hevur sitið í frágreiðingini í 2002 sigur landsgrannskoðarin um sama mál:

Í januar 2001 kunnaði landsstýrismaðurin um, at hann hevði roynt at broytt løgtingslógina um sjúkratrygd, men politisk undirtøka fekt ikki. Ein arbeidsbólkur við umboðum frá Fiskimálastýrinum og vinnuni hevði arbeitt við at tillaga lóggávuna, men eingin endalig niðurstøða varð gjørd. Tann fyrra partin av hesum broti hava vit gjørt viðmerkingar til frammanfyri. Til seinna partin kann sigast:

Tann, sum ikki veit nakað annað, kann bert fáa ta fatan, at umrøddi arbeidsbólkur hevur havt til uppgávu at "tillaga lóggávuna" á júst hesum øki, og at hetta er eitt stig, sum hevur verið tikið fyri at eftirlíka landsgrannskoðaranum.

FF kennir einki til nakran arbeidsbólki við umrøddu uppgávu. Og einum arbeidsbólki av hesum slag við - umboði frá vinnuni - skuldi FF verið tað nærmasta at vita nakað um.

Tað einasta, sum er hent, er, at í 1996, við heilt øðrum landsstýri og landsstýrismanni, varð ein nevnd sett at endurskoða inntøkutrygdina sum slíka,uttan at sjúkraviðbótin sum so yvirhøvur varð nevnd í arbeidssetninginum hjá bólki-

num. Men hetta var áðrenn verandi lóg um sjúkratrygd varð samtykt í 1997. Sama ár vórðu eisini samtyktar aðrar lógir um inntøkutrygd, og tí fall endamálið við nevndini burtur. Tí hevur umrødda nevnd so púra einki við hetta málið at gera.

Tað avgjört einasta, sum er hent í hesum máli, er, at fiskivinnuum-sitingin hevur gjørt eitt "notat" við trimum móguleikum, har fyrsti móguleikin er tann einfaldi at avtaka lógina um sjúkratrygd, og harvið minka um veitingina til fiskimenn. Og tað einasta, Jørgen hevur gjørt hálv og heil ár seinni, er at fáa sent málið yvir til Trivnaðarmálaráðið, sum hevur nóg mikið at stríðast við frammanundan.

Arbeitt verðuruttanum teir, sum málið viðvíkur Men í hesum málinum er nú eisini fingin vátan fyri, at tað hevur verið arbeitt í árávis við einum máli, sum hevur avgerandi týðning fyri fiskimenn,uttan at teirra felag veit nakað sum helst, og bert frættir um tað sum tilvildarlig útvarpstíðindi.

Við royndunum frá almennum umsitingini, og ikki minst fiskimálastýrinum, hava vit alla grund til at vera uppá vakt. Og

júst hetta ger tað meira trupult, enn tað annars vildi verið, at fáa rættað viðurskipti, sum tað veruliga er tørvur á, at nakað verður gjørt við. Tí tú veitst ongantíð, hvør "skjult dagsorden" liggur aftanfyri.

Lýsing av poltisk/umsitingarligu skipanini Tað er óneyðugt at gera tær stóru viðmerkingarnar til hesa framferð,uttan at hon lýsir sera væl okkara skipan á hesum øki. Tað er stórt sæð einki gjørt við viðmerkingar frá landsgrannskoðaranumuttan "ein slutur fyri ein slatur". Hetta mál lýsir eisini, hvønn leiklut løgtingið veruliga hevur at hava eftirlit við landsstýrinum. Tað einasta, løgtingið hevur gjørt, kann lýsast í hesum fáu reglunum hjá landsgrannskoðaranum:

Í uppskoti til samtyktar um at góðkenna landsrokskapin 1995-1998 (Lm. nr. 53/11 1999) mælti Løgtingið landsstýrismanninum í fiskivinnumálum til at skunda undir at fáa umrøddu viðurskipti í rættlag. Í uppskoti til samtyktar um at góðkenna landsrokskapin 1999 (Lm. nr. 62/8 2000) átalaði Løgtingið, at einki var hent.

Hetta váttar fatanina av einum sera jánkasligum eftirliti hjá tinginum.

ALS-dómurin
fyri Hægstarætt

Føroya Skipara- og Navigatørefelag hevur ligið í einum drúgvum sakarmáli móti ALS viðvíkjandi rættinum hjá fiskimonnum at fáa frá ALS, tá skip liggja vegna umvælingar.

Fyrst var málið fyri í Kærunevndini hjá ALS, har felagið ikki fekk viðhald. Síðani kom tað fyri Føroya Rætt, sum gav FSN viðhald. Og síðani kom tað fyri Landsrættin, har FSN tapti.

Nú skal málið roynast í Hægstarætti. Manna-gongdin er tann, at fyri at eitt mál skal kunna roynast í Hægstarætti, skal eitt serligt loyvi fáast til tess, og er tað ein serstøk nevnd, sum tekur støðu til tað. Ein fortreyt er nevniliga, at málið skal hava so mikið av almennum áhuga, at tað er stríðið vert.

Men nú er hetta loyvi

givið, og málið skal so-statt roynast í Hægstarætti, og fer hetta at taka sína tíð; hvussu long hon er, ber ikki til at siga. Men tað vanliga er, at fyri Undirrættin og Landsrættin tekur tað eitt ár fyri hvønn av rættunum.

Annars mæltu vit til, tá dómur fall á fyrsta sinni, at partarnir settu seg niður og fingur eina politiska avgerð í hesum spurningi, nær fiskimenn skulu kunna fáa frá ALS. Fiskimenn føla tað nevniliga, sum at teir gjalda ein hóp inn til skipanina, men tá teir hava brúk fyri henni, eru allar móguligar forðingar, og hesum hava teir rætt í.

Nýggja samgongan hevur sett sær fyri at endurskoða ALS, men hvat ið fer at henda við tí, er ikki lætt at siga.

Sinnisbati

Skrivstofan á Íslandsvegi 10 C er opin hvønn mikudag kl. 16 - 18.

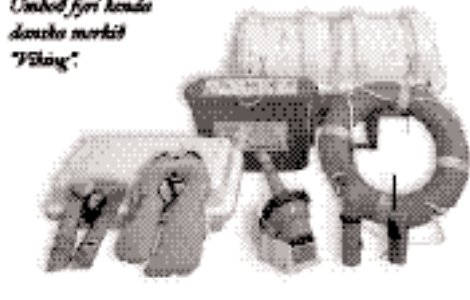
Fyrsta mikudag í mánaðinum er opið til kl. 19.30.

Tú ert vælkominn at ringja og spyrja um allt, sum hevur við sinnistruþrekkar at gera á tlf. 322544.

Bjargingarútgøð

á sjógvi og landi

Vit bjóða tær besta innvið bjargingarútgøð, bjargingarvestar, eldabakkútgøð, bjargingar og byggjarútgøð. Umboð fyrri kendu danska merkis "Fisking".

- Bjargingarútgøð
- Bjargingarnet
- Yvirlitabakkútgøð
- Flóttabakkútgøð
- Bjargingarvestar
- Bjargingarvestar
- Fjórðar/veirðar
- Radartranspondantar
- Eldabakkútgøð
- Eldabakkútgøð
- Brúddabakkútgøð
- Umboðingur
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Havnarvegur 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tlf. 31 48 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibattat@post.olvant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dárkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 • FO-650 Tórshavn • tlf./fax: 44 89 88
fartlf: 22 53 50 • leidupostur: rch@post.olvant.fo

Vit hava... ...alt til línu- og snellufiskiskap

Vit senda um
alt landið

- Svævlalínu frá 3,5 mm til 9 mm. Tygum avgera sjálvur, hvussu langt skal verða millum svævlarnar
- Stórt úrval av teymum og húkum
- Eisini sjóklæðir frá innast til uttast

TEYMAVIRKIÐ PF

Heiðavegur
FO-620 Runavík
Tlf: 447285
Fax: 448244
Fartlf: 219412

T-postur: teymavirki@post.olvant.fo

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióútgøð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgøð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgøð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatíons-útgøð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatíons Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikatíons	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensarar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgøð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

SELIR TÚ

skipa- ella bátaútgøð?

Só er FF-blaðið einasti holli boðberin, sum fer umborð á skipini - um vegis reiðaríni - hvønn útgávudag.

Gerið eina skilagóða lýsingaravtalu við okkum.

Tlf: 31 15 69

Fax: 31 87 69

T-post: ff-blaði@post.olvant.fo

Føroya størsta úrval av handskum

- Gummihandekar (t.d. Japan-handskar, Marygold og aðrar special handskar)
- PVC-handekar (Center Plast v.m.)
- Eingangshandekar (Latex gummi)
- Arbeiðshandekar (svínaskinn, oksahúð, o.a.)
- Sveiðihandekar
- Wirehandekar

Stórt úrval
av flaka- og
kryvjingar-
knívum

Eisini fáast
vælumtókta
knívhvess-
ararnir

Heil- og smásøla
Pf. Herman Winther

Tlf: 361320 - 361820 - fax: 361168 - FO-240 Skopun

Tosið tí altíð fyrst við okkum!

Ja takk!

Eg ynski at gerast haldari av FF-blaðnum
fyri bert 50 krónur um ársfórðingin

Verður rent ópostað - vit gjalda postgjöld

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

FF-blaðið - postnúmer: 58 - FO-110 Tórshavn

Tlf: 31 15 69 - Fax: 31 87 69

T-postur: ff-blaði@post.olvant.fo

Nýtt slag av egningarmaskinu

At egna hefur altíð verið roknað sum eitt møtimik-ið arbeiði. Og tað munnu vera nógvir línument, sum í síni tíð droymdu um, at tað skuldi verða uppfunnin ein egningarmaskina, so sleppast kundi undan at standa og "gløða í ein stamp", sum tað plagdi at verða tikið til.

Men hetta tyktist bert at vera ein fjarur dreymur, tí hvussu kundi fáast ein maskina, sum kundi seta agn á húkar og tryggja, at línar fóru greið út?

So við og við vóru menn við hugflogi, eisini í Føroyum, sum byrjaðu at umhugsa eina egningarmaskinu. Tann fyrsti, vit minnst, var Óli Jákup Jacobsen úr Klaksvík, sum kom við hugskotinum og enntá kom í Rukkulakkan fyrri tað. Fyrst í 70-unum vóru gøtumenn komnir fitta leið á økinum.

Men tað gjørdust norðmenn og húkaverksmiðjan Mustad, sum fyrst

Her síggjast teir báðir, Egil Moe og Jacob Hals, frá Fiskevegen.

kundi framleiða eina egningarmaskinu, sum virkaði til fulnar, og hesar eru, sum frá er liðið, komnar umborð á teir flestu føroysku línubátarnar. Hetta hefur lutvíst gjørt tað, at færri mans eru við, og tað er eisini sloppið undan tí minst áhugaverda arbeiðinum umborð - nevnliga at egna í stamp.

Tað allarfyrsta føroyska skipið, sum fekk egningarmaskinu, var "Gamli

Andrass" á saltfiskaveiði. Tá var avtalan, at reiðarið fyrri egningarmaskinuna skuldi fáa 2,5 part, sum varð roknað fyrri at vera helvtin av teirri manningarsparing, sum kundi væntast. Men hendan egningarmaskinan fekk ongantíð at rigga og fór í land aftur. Hetta sigur nakað um, at tað hefur ikki bert verið sum at siga tað at fáa eina slíka maskinu at rigga.

Sum frá er liðið, eru eisini aðrar fyrirkomnar inn á marknaðin við egningarmaskinum.

"Skørin" fingið nýggja maskinu. Ein av hesum fyrirkomum er Fiskevegen, sum í samstarvi við Teymavirkið í Runavík er komin inn á føroyska marknaðin. Og júst nú hefur "Skørin" skift sína egningarmaskinu út við eina frá Fiskevegen, og er hetta fjórða egningarmaskinan, sum teir hava latið til Føroyar.

Teir vóru eini framsýningartúr tann 8. og 9. oktober, har tað bar til at síggja, hvussu egningarmaskinan riggaði. Sagt verður, at her er talan um eina heilt aðra egningarskipan, so tað verður spennandi at síggja, hvussu hon fer at roynast. Men frá teimum maskinum, sum eru gjørdar, verður sagt, at tær roynast væl, og hetta eru eisini royndirnar úr Føroyum. Sagt verður, at skipanin er einföld, so tá fyrst iløgan er

"Skørin" á veg út úr Noregi eftir at hava fingið nýggju egningarmaskinuna.

gjørd, eru rakstrarútreiðslurnar ikki stórar.

Fiskevegen selur egningarmaskinur til allan heimin, heilt til Russlands og USA, og maskinurnar verða settar umborð í skip frá 10 til 55 m til longdar. Teir hava latið egningarmaskinu til heimsins størsta línuskip, sum hoyrir heima í Argentina.

Annars er Fiskevegen tann avgjørt størsti norðski framleiðarin av línur. Teir framleiða 700 til 1000 línur um vikuna. Tað arbeiða eini 100 fólk á virkinum. Men her er tað við at henda, sum er við at vinda uppá seg í Noregi, at arbeiðsplássini verða flutt til Litaua, har lønarútreiðslurnar eru

munandi lægri. Men eini 30 arbeiðspláss verða so eftir í Noregi.

Vit fegnast sjálvsagt um øll tiltøk, sum kunnu lætta um hjá fiskimonn-um. Tey, sum hava áhuga í at vita meira, kunnu venda sær til Rúna Berg á Teymavirkinum.

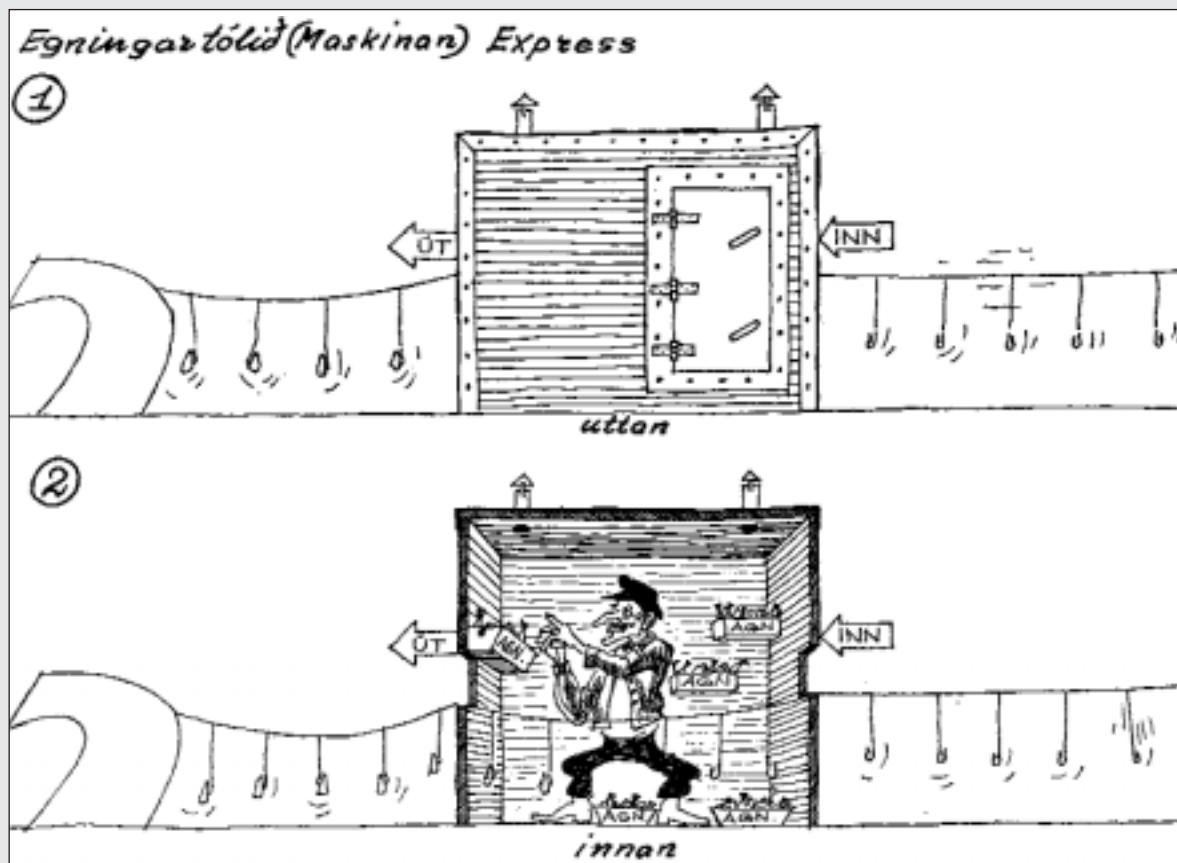
Óli Jákup Jacobsen úr Klaksvík var ein maður við nógvum hugskotum, summi meira realistisk enn onnur. Eitt ítøkiligt minni eftir hann er, tá hann sum bygðaráðslimur í 50-unum fekk framt eitt uppskot um at stoypa vegirnar, og hetta varð eisini gjørt fyrri ein part. Væl hefur Óla Jákup dugað at sett við í býráðnum. Í

dag er abbasonurin, Steinbjørn Jacobsen, borgmeistari, og langabbasonurin, John Færø, býráðsskrivari.

Óla Jákup var komin væl til árs, tá hann boðaði frá, at hann hevði uppfunnið eina egningarmaskinu. Hetta var ein trakt, sum línar varð drigin ígjøgnum. Og hetta er sama skipan, sum í dag

verður brúkt av smærri bátum.

Hesum fekk Óli eisini stuttleika burtúrur, og tað legði Óli Jákup einki petti í. Hann var fastur gestur í nærum hvørjum Rukkulakka, og tað hevði hann so einki ímóti.

Hendan tekningin hjá Óla Petersen stóð í Rukkulakkanum, skemtiblaðnum fyrri Norðoyastevnuna, í 1966, og er hetta vist fyrsta mynd av eini egningarmaskinu.

Her sæst egningarmaskinan.

Fundur í VN:

Fakfelagssamstarvið í Útnorði

Tann 27. september var fundur í Verkmannafylkingini í Norðurtlantshavi, VN, sum er ein samstarvsfelagsskapur millum fakfeløg í Føroyum, Íslandi og Grønlandi. Í Føroyum eru tað Føroya Arbeiðarafelag, Føroya Fiskimannafelag og Føroya Handverkarafelag, sum eru limir.

Á fundinum, sum hesa ferð var í Føroyum, var Grønland ikki við. Felagsskapurin varð stovnaður fyri júst 20 árum síðani, og hann hevur merkt nógv fyri sambandið millum fakfeløgini í hesum londum. Tað hava javnan verið fundir skiftivís í hesum trimum londum, har tað hevur borið til at kunna seg meira um viðurskiptini í teimum einstøku londunum. Hesa ferð var til umrøðu ein meira fóst skipan fyri framtíðar samstarvið. Og her varð staðfest, at grundarlagið fyri samstarvinum skuldi vera ein árligur fundur, har londini skuldu skiftast um at vera vertir. Fundurin verður í Íslandi komandi heyst. Millum fundirnar skulu feløgini so royna at kunna hvønn annan so væl sum gjørligt um viðurskipti av áhuga.

Hetta liggur eisini væl fyri hjá FF við FF-blaðnum, har vit jú javnan hava tíðindini úr Íslandi og Grønlandi.

Spennandi gongd í Íslandi
Á fundinum lögdu íslendsku umboðini fram eina áhugaverda frágreiðing um Altýðusamband Íslands, sum er størsta meginfelagið hjá íslendsku lønmóttakarunum við umleið 70.000 limum. Kunnað varð eisini um virkseimið hjá hesum felagsskapi og um umstøðurnar hjá íslenskum lønmóttakarum.

Tað, sum er serliga áhugavert, er tann leiklutur, sum ASÍ hevur sum beinleiðis og óbeinleiðis samstarvspartnari hjá teirri til eina og hvørja tíð sitandi stjórn.

Greitt varð frá, at teir sáttmálar, sum vórðu gjørdir á vári 2000, vóru fyri longri tíð enn vanligt í Íslandi, nevniliga fyri 3,5 til 4 ár. Sáttmálin gav eisini stórar lønarhækkingar, og sertakliga var minsta tímalønin hækkað munandi. Yvirhøvur eru lønirnar í Íslandi øktar mun-

Her síggja vit íslendsku umboðini á fundinum, sum varð hildin í hølunum hjá Føroya Arbeiðarafelag. Frá vinstru eru teir: Gylfi Arnbjørnsson, skrivari hjá ASÍ, Grétar Thosteinsson, formaður í ASÍ, Halldór Bjørnsson, formaður í SGS, sum er meginfelagið hjá arbeiðarum og Sævar Gunnarsson, formaður í Sjómannasamband Íslands, sum er okkara "systirfelag" í Íslandi.

andi meira enn í Føroyum seinastu árin. Tað er ikki so langt síðani, at roknað varð við, at arbeiðaralønirnar í Íslandi vóru helvtin av teimum í Føroyum, men nú er so minni munur á lønarlagnum.

Tá sáttmálarnir vórðu gjørdi yvir eitt so langt tíðarskeið, so var tað eisini eitt krav, at tað skuldi bera til hjá feløgnum at gera seg leys av sáttmálanum, um fortreytirnar ikki hildu. Hvørt ár í februar skuldi ein felags nevnd frá fakfeløgum og arbeiðsgevarum meta um hetta.

Tað vóru tvinnar fortreytir fyri sáttmálanum. Onnur var ein minkandi dýrtíð, sum tryggjaði reallønina hjá løntakaranum. Hin var, at tað lutfall millum lønirnar, sum fekst við tí serligu hækkingini til tey lægstlöntu, varð varðveitt, so munurin millum lág- og hálønt ikki skuldi broytast.

Um fortreytirnar ikki hildu, kundi henda eitt av tveimum. Antin kundu partarnir semjast um eyka lønarhækking, ella kundu feløgini siga sáttmálan upp við 3 mánaða freist.

Í februar 2001 varð fyrstu ferð mett um sáttmálan. Meðan hetta varð gjørt, fall íslenska krónan, og merkti hetta eina økta dýrtíð. Á sumri 2001 fór leiðslan í ASÍ til forsætismálaráðharran og kravdi eitt politisk inntriv fyri at støðga fallinum á krónuni og harvið øktu dýrtíðini.

ASÍ visti á, at um einki varð gjørt, kundi væl henda, at Ísland fekk gomlu støðuna aftur við fossandi dýrtíð. Eisini varð víst á, at gjørdist dýrtíðin størri enn roknað

varð við, tá sáttmálin varð gjørdur, so vórðu allir sáttmálar uppsagdir at fara úr gildi 1. juni 2002.

Semja millum arbeiðsmarknaða og stjórn
Í juli í fjør legði ASÍ fram nøkur uppskot um, hvussu virðið á krónuni kundi haldast, og hetta skuldi m.a. gerast við at taka upp eitt uttanlandslán, sum skuldi nýstát til at keypa upp íslendsk virðisbrøv. Og høvuðsendamálið skuldi vera at halda dýrtíðini niðri á 2,5-3%, sum er tað vanliga í grannalondunum. Annars mátti koma ein nýggj uppgerð og samráðingar um lønina.

Men tann 13. desember varð gjørd ein semja við arbeiðsgevararnar og stjórnina, har m.a. varð avtalað:

- Um dýrtíðin gjørdist hægri enn 1,8% frá desember 2001 til maj 2002, kundu feløgini siga sáttmálan upp til 1. juni 2002.
- Kann hetta mál haldast, skuldu arbeiðsgevarar gjalda 1% eyka til eftirlønargrunnin hjá arbeiðstakarum.
- Stjórnin skuldi seta tiltøk í verk at styrkja krónuna.
- Tollur og innflutningsavmarkingar á grønmæti skuldi broytast munandi, og vildi hetta einsamalt minka prísvøksturin við 0,3%.
- Økt eftirlit skuldi vera við príshækkingum.
- Stjórnin vildi styrkja eftirútbúgvingina hjá pørtunum á arbeiðsmarknaðinum

Hesi tiltøk merktu bein- anvegin minni príshækking, men hon var tó framvegis so stór, at stórir vandi var fyri, at markið

uppá 1,8% ikki kundi haldast.

Fingu prísirnar niður aftur
Ein stórir partur av hesi hækking stavaði frá hækkingum í almennum veitingum sum ravmagn og barnagarðar.

Hetta fekk ASÍ at fara í holt við eitt merkisvert tiltak. Fyrst tóku teir samband við avvarðandi almennu stovnarnar, og teir fingust at taka hesar prís- hækkingar aftur.

Síðani fóru teir í holt við handilslívið og vístu teimum á týðningin av, at prísirnar vórðu hildnir niðri. Hetta kundi kanska í fyrsta umfari geva teimum minni vinning. Men alternativt var, at Ísland kundi fara at fáa eina prísgongd sum fyri 20 ár- um síðandi, tá prísvøksturin kundi gerast upp til 100%, og lønin mátti fylgja við. Hetta mátti vera marran hjá einum og hvørjum samfelag, uttan mun til um talan var um stjórn, arbeiðsgevarar ella løntakarar.

Hetta eydnaðist, og tá avtornaði var prísvøkstur- in enntá lægri enn tað ásetta markið, og sáttmálin kundi halda áfram sum avtalað.

Tað er óneyðugt at siga, at íslenska fakfelagsrørslan roknar hetta sum ein stóran fíggarligan/- politiskan sigur, og er hetta eisini eitt gott dømi um, hvat kann koma burturúr einum samstarvi millum eina stjórn og eitt fakfelag.

Tað er sera týðningarmikið, at feløgini í teimum ymsu londunum kunnu verða kunnað um royndirnar hjá hvør øðrum, og hetta er júst eitt dømi, sum vit kundu lært av her hjá okkum.

Torleif Johannesen

Guðs sendiboð

Her eri eg - send meg!

Jes. 6,8

Hvønn kann Guð brúka sum sítt sendiboð?

Menniskju hava ymiskar hugsanir um hendan spurningin. Fleiri meina, at jú betri tey eru lærd, jú betri fær Guð brúkt tey.

Onnur meina tað mótsetta, at Gud fær best brúkt tey ólærdu.

Lyklaorðið í hesum samanhangi er ikki at vera lærdur ella ólærdur, men at vera lýðin.

Tað hebreiska orðið fyri lýdni merkir beinleiðis at "lurta eftir".

Bíbilskt lýdni er tí, at menniskju, undir ábyrgd, lurta eftir Guði, eftir mynduleikanum - og gera so, sum Guð sigur.

Lýdni er at hoyra, at gera og at liva eftir Guðs vilja, so sum hann er opinberaður í Skriftini.

Harrin spurdi: "Hvønn skal eg senda? Hvør vil vera ørindreki okkara?"

Jesaja svaraði: "Her eri eg - send eg!"

Guð hevur fyrst og fremst bundið seg til at fremja sín vilja á fold ígjøgnum børn síni. Hetta er teirra stór ábyrgd.

Kortini síggja vit tað lögna í Bibliuni, at Guð næstan einki mark hevur fyri hvønn og hvat, hann kann brúka fyri at fremja sínar ætlanir.

Hann brúkti til dømis heidnar kongar og keisarar, eina skökju, ravnar, esil o.s fr.

Ein søga er um ein prest, sum var á veg til eina guðstænastu. Komin nakað ávegis, støðgar bilurin upp fyri bensin. Eykadunkurin var tómur, og tí tók presturin hann í hondina og byrjaði at ganga móti nærmastu bensinstøð.

Hann hevði ikki gingið langt, áðrenn ein bilur støðgar og bjóðar honum uppí.

Tá bilførarin hoyrði, hvussu støðan var, segði hann við einum speiskum brosi: "Hevur Guð ikki umsorgan fyri einum presti?"

Jú! Segði presturin og legði afturat: "Er tað ikki tí, tú tókst meg uppí?"

Ótilvitað var bilførarin Guðs sendiboð.

Eingin verður frelstur av at tæna Guði tilvitað ella ótilvitað.

Bara við trúgv á Jesus verða menniskju frelst.

Trúgv á Jesus og lýdni móttvegis honum hoyra óloysandi saman. Signing og gleði eru teirra trúgvu fylgissveinar.

Ólýdni móttvegis Jesusi er vantrúgv. Vantrúnnar fylgissveinar eru deyði og glatan.

Lýða vár Guð, hava trúgv til vár Guð, tað er leiðin til lukku: lýða, trúgva á Guð.

Ms. 539

**Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton,
bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir**

Vit útvega eisini:

Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kittlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilefning av pakktilfari

... sjálvandi til besta prísinn !!

FARPACK

Starravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Faroe Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

Staravegur 15 • FO-100 Tórshavn • Tel: +298 31 38 97
Fax: +298 31 38 83 • E-mail: jwimport@post.olivant.fo

Mmm...
Lanka-lina

Tann vælumtókta reyða svövlalínan frá Sri Lanka, er aftur at fáa.

Hesar eru á goymslu: 3,5, 4,5,
5,5 og 6 mm.

**Tilboð
verða
givin!**

PM-bólkurin:

**Á røttum stað -
til tíðina...**

- Proviantur til skip
- Kappingarförir prísir
- Høgt tænaustæði

P/F Poul Michelsen

Hoyvíksvegur 74, P.O.Box 200, FO-110 Tórshavn, Faroe Islands
Tel +298 31 46 50, Fax +298 31 81 63, e-mail: pm@pm.fo
Eftir vanliga arbeiðstíð ber til at ringja til Gunnar Mohr á fartel. 22 15 91

Sjálvandi heim við Norrönu til jóla!

Úr bara
1.200,-

Lesandi úr 900,-

Estirlent ür **600,-**

Úr Hanstholm 14. ella 21. desember
Úr Tórshavn 2. ella 9. januar

2 syri 1

Ferð fyri tvey vaksin við bill
Tórshavn - Hanstholm og aftur
í 2 koyggjukamari við WFC/bað

2.990,-

Bilpakkatilboð

við 4 fólku í bilinum

úr bara **1.050,-** fyri hv.

**Bileggið
í góðari tíð!**

SMYRIL LINE

Tel 34 59 00

booking@smyril-line.fo · www.smyril/line.fo

Smyril Line Danmark
 Trøjtevej 7 - DK-7730 Hanstholm
Tel +45 96 55 03 60
Fax +45 96 55 03 61
office@smyril-line.dk
www.smyril-line.dk

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyri virkir og einstaklingar uttan meirkostnað fyri lýsaran
Her fært tú bresta lýsingaravtaluna - blaðið verður sorið sum tálpsmanningur

Lýsingar
Tlf: 311569

Tveir skotar veddaðu um, hvør teirra kundi halda sær longst undir vatninum - báðir druknaðu.

Sambært ensku bíbliuni leikti Jósef tennis móti Føroyum: "Joseph served the Faroes!"

Mac rýmdi heimanífrá, tá ið hann var 13 ára gamal. 20 ár seinni kemur hann heim til pápan.

- Hey, pápi. Tað eri eg, Mac. Minnst tú, at tú sendi meg oman í býin at keypa tubbak? Eg fór tað longu leið til USA í staðin, og nú eri eg aftur.

- Íðan, hvar er tubbakið?

Ein grønlandingur var sera fegin um vitjanina í Føroyum:

- Jeg kommer tilbage sidste år!

Ein lítil maður, 1 metur og 52 cm til longdar, søkti um arbeiði sum brandmaður. Tað var hansara hægsta ynski at gerast brandmaður. Men hann varð vrakaður orsakað av síni manglandi hædd.

Á veg út spyr hann fornermaður:

- Sig mær, nýta tit ikki stigir longur...?

Hoyrt í Grønlands Radio: - 10 mand i Angmaq-saliq har skudt sig selv... undskyld, 10 mand i Angmaq-saliq har skudt en sæl!

Týski Ralf:

Samband endurskapað eftir 48 ár

Vit høvdu í seinasta blað eina áhugaverda frásøgn um týskaran Ralf, sum var sonur eini jødisk/kristin hjún í nasistiska Týsklandi, sum var komin til Noregs eftir kríggið, og sum vit hittu á landsfundi hjá norska sjómannasambandinum í farna mánaða. Tað var í sær sjálvum ein áhugaverd søga, at hann - sum ein av teimum fáu jøðunum - var undansloppin týningini hjá Hitler. Tað, sum hevur bjargað honum, er aldurin. Hann var bert 13 ár, tá kríggið endaði. Hevði hann verið bert eitt sindur eldri, hevði hann ikki sloppið undan at verða settur á ein "uriaspost" í

týsku krígsførluni, og øll vita hvussu tað gekk við Uriasi.

Í 1954 hevði hann verið saman við føroyingum við einum norskum farmaskipi, "Knausen", sum sigldi uppá Føroyingahavnina. Og hann útveg-aði eisini eina mynstring, so tað kundi finnast fram til, hvørjir føroyingarir vóru.

Hesin stubbin í blaðnum hevur nú ført til, at samband er komið millum fleiri av gomlu skipsfeløgnum. Uppspurt varð, at Søren Sørensen, sum er ættaður úr Húsavík, nú er búsettur í Oslo. Ralf hevur funnið hann í telefonbókini, og hevur funnið

Indvig Olaf	25/9-38	Messegutt	Færøerne
Bjerssen Søren	22/12-24	Matros	Færøerne
Carl Hjaltalin	28/3-34	Matros	Færøerne
Jacobsen Leivur	30/6-25	Matros	Færøerne
Mikkelsen Orni	16/3-33	Deksgutt	Færøerne
Tasjamo Lauri	6/8-30	Motoemann	Danmark
Stahlke Ralf	4/2-33	Smører	Tyskland
KNAUSEN September 1954			

????? Hvussu skal myndateksturin verða ?????? Í seinasta blaðið var myndateksturin til hesa myndina: "Mynstring við Knausen í september 1954."

útav, at teir bógva ikki langt frá hvørjum øðrum,

so teir fara at hava lætt við at hittast.

Eftir at blaðið kom út, vórðu vit ringdir upp av Árna Mikkelsen úr Vestmanna, sum er ein av føroyingunum. Hann er ættaður úr Havn, men giftist til Vestmanna, har hann í dag er formaður í arbeiðsmannafelagnum. Árni fekk telefonnummarið hjá Ralf, og hann hevur longu ringt hann upp, og teir hava kunnað tosað um

gongdina í lívi teirra seinastu 48 árini. Carl Hjaltalin býr í Danmark, og Leivur Jacobsen úr Húsavík doyði fyrri fáum vikum síðani. Ralf fekk telefonnummarið hjá Olaf Ludvig, og skuldi hann ringja hann upp.

Vit halda tað vera sera stuttligt, at FF-blaðið eisini á henda hátt kann fáa samband millum fólk. Og kanska fara vit at frætta meira um hetta seinni.

Her sæst Ralfuttast t.v.saman við øðrum gestum á landsfundinum hjá sjómannasambandinum. Uttast t.h. er Olav Bjørklund fyrrverandi næstformaður í Sjómannasambandinum.

dagsins MYND

Vilborg á veg til fótbólt í Týsklandi

Vanliga rokna vit við, at ein "typiskur" fólbólts-áskoðari, sum fer uttanlands at hyggja at landsliðnum, er mannfólk upp til 30 ára gamal.

Men tað finnast so sanniliga undantøk. Og eitt av hesum er tann 77 ára gamla Vilborg Michelsen av Tvøroyri, sum vit hittu umborð á Smyrli á veg til fótbóltsdyst í Hannover í Týsklandi, hagar hon skuldi fara saman við eini dóttir!

Vilborg er av góðum bergi brotin, ættað úr Sumba, dóttir sjálvan Poul E okkara kenda skald.

Hon giftist til Tvøroyar

við Mikkjal-vrakaran, og sum tað liggur í hesum heiti, so hevur hennara lív eisini verið fiskur.

Tað sigst um Vilborg, at hon er so framúr skilagóð. M.a. hevur hon skil á øllum føðingardøgum. Sjálvt skúlafelagar hjá børnunum minnst hon enn føðingardagin hjá.

Og fótbólt veit hon nærum alt um. Tað er eingin ítróttarskrivari, sum hevur so gott skil á, hvør ið spælir í hvørji deild, sum hon. Og at skil var í gomlu fekt eisini varhugan av ta løtu vit finga eitt prát saman.

So hóast FF-blaðið van-

liga ikki skrivur um ítrótt, so gera vit gleðiliga eitt undantak. Ikki minst tá úrslitið gjørdist so gott sum vit kenna tað.

Vit gita at Vilborg hevur í hvussu er verið kvinnuligi ellisforsetin millum áskoðararnar til minniliga fótbóltsdystin millum Føroya og Týskland.

